

Moeder, waarom besturen wij?

Klaar voor Expeditie K

Zorg, een zaak voor
alle beleidsdomeinen

Landbouw: naar het
centrum van de aandacht

Het Ultieme Stemhokje®

Het lijkt nog heel ver weg, maar in mei 2024 vinden de Europese Verkiezingen plaats. In oktober 2024 zijn in België de provincieraads-, gemeenteraads- en districtraadsverkiezingen. Vandaar dat wij u graag onze stemhokjes onder de aandacht willen brengen. Ons stemhokje voldoet aan het Koninklijk besluit BIZA (febr. 2023) met een hoogte van 2.10 mtr.

Het Ultieme Stemhokje®

Het Ultieme Stemhokje® Plus

Het lichtgewicht, snel opstelbare/invouwbare Ultieme Stemhokje® zonder losse onderdelen bewijst al 15 jaar zijn dienst bij de verkiezingen en is dus uitermate duurzaam. Inmiddels zijn er ruim 65.000 geleverd in meer dan 12 landen waaronder aan meer dan 110 gemeentes in België. De multifunctionele eigenschappen zijn ook nog steeds een pluspunt.

LED-armatuur 2400 Lux, optimaal voor slechtzienden

Schrijfblad gefixeerd in stemhokje

Ingevouwen 74 mm

Voor meer info, afbeeldingen, specificaties en prijzen (geldig t/m 31-12-2023) zie verkiezingsshop.nl.

Wij komen graag in uw gemeente langs voor een vrijblijvende demo.

Van Beem & Van Haagen info@vbenvh.nl +31 20 314 0900

VAN BEEM
NAV PARTNERS
HAAGEN

14

STEFAN DEWICKERE

34

STEFAN DEWICKERE

50

PIETER PLAS

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Benedikte Demunck**
- 14 **Interview met Tom Vandooren: 'De stijl van de voordeur doen kloppen met die van de woonkamer'**
 'Je wilt zowel de oude als de nieuwe medewerkers meekrijgen in je verhaal. Maar wat is het verhaal? Dat leidt meteen al naar de hamvraag: Moeder, waarom besturen wij?' Een gesprek met docent Tom Vandooren levert prikkelende inzichten op over hoe lokale besturen zich het best positioneren als sterke werkgevers.
- 19 **Vacatures bij lokale besturen... een knelpunt!**
- 22 **Gentse gemeenteraad gaat op locatie**
- 24 **Kortrijks sociaal huis kantelt uit**
- 26 **Verder dan de burens: veilig experimenteren in een gezamenlijk ontwikkeltraject**
- 28 **Iedereen is kwetsbaar voor een cyberaanval: Antwerpen en Diest over hun cyberincidenten**
- 30 **De fietsers voor Kom op tegen Kanker onthalen: een eer**
- 34 **De toekomst Marianne Lefever, expert gezonde stad**
 'Hoe een wijk of een stad wordt opgebouwd heeft invloed op hoe je leeft, hoe je sociale connecties zijn en welke kansen je hebt. Het gaat over aandacht geven op alle niveaus, omdat elke beleidsbeslissing op een of andere manier bijdraagt tot de gezondheid van de bevolking.' Voor Marianne Lefever is gezondheid geen aparte discipline, maar een lens om te kijken naar al wat een overheid doet.
- 38 **Nieuwe infrastructuur _ De Leie speelt de hoofdrol**
- 42 **Interview met Ignaas Devisch: Zorg is een zaak van alle beleidsdomeinen**
- 48 **Bevoegdheid opvang schoolkinderen bij lokale besturen: waar staan we vandaag?**
- 50 **Landbouw: van de periferie naar het centrum van de aandacht**
 Het lokale landbouwbeleidsplan van Aalst steunt op drie pijlers: behoud en kwaliteit van de landbouwsector, de schakels in de lokale landbouwketen, en meervoudig en doordacht ruimtegebruik. Het plan is breed gedragen en kan ook andere lokale besturen inspireren die een landbouwbeleid willen ontwikkelen.
- 54 **Communicatie als bindkracht: een boek over communicatie-uitdagingen**
- 58 **In contact met Ellen Dierckx**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 62 **Grenzeloos lokaal**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover. Het idee voor de covertitel kwam eerst, en een bijpassend coverbeeld vinden was in die zin een beetje een binnenkopper. Voor de duidelijkheid: het beeld staat voor 'stuur' en 'besturen' in het algemeen, dat hoeft niet per se enkel met de (elektrische) auto.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92
 VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2023 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsg.be/lokaal-abonnement

Praat mee over Lokaal met #VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsg

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Grijp elke waterkans voor een **klimaatbestendige** publieke **ruimte**

Haal het maximale uit elk
infrastructureel project

Klimaatrobuust mét oog voor
recreatie en onderhoud

Kom **9 mei** naar
stand 5 op het
Congres & Forum
Publieke Ruimte. Onze
experten staan voor
je klaar!

Met steeds meer extreme droogte, hevige regenval en (te) veel verharding, is het een uitdaging om onze Vlaamse steden en gemeenten leefbaar te houden. Hoe breng je blauwgroene oplossingen nu écht in de praktijk? De maatregelen en hun nut zijn gekend, toch worden ze nog niet op grote schaal toegepast... Kom op dinsdag 9 mei op het Congres & Forum Publieke Ruimte met ons praten over wat je nog tegenhoudt. Onze experts geven tips om die laatste barrières te doorbreken. Samen bouwen we aan een klimaatrobust Vlaanderen!

Aquafin

Dijkstraat 8 • 2630 Aartselaar
03 450 45 11 • info@aquafin.be

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

Moeder, waarom besturen wij?

‘Moeder, waarom besturen wij?’ Dat is volgens Tom Vandooren de hamvraag waarop lokale besturen een antwoord moeten kunnen geven. Toch wanneer ze ons zich goed op de arbeidsmarkt willen positioneren en sterke mensen willen aantrekken én houden. Lokale besturen hebben heel wat troeven: denk maar aan duurzame tewerkstelling en nabijheid. Maar het belangrijkste is toch een antwoord geven op de vraag waarom ze doen wat ze doen. De impact op de samenleving en dienstbaarheid aan de burgers staan daarbij voorop. Public service motivation, om het met een Engelstalige term te zeggen. Lokale besturen moeten dit in een wervend verhaal kunnen gieten. In deze editie van Lokaal kan u zich alvast laten inspireren over de manier waarop u zo’n verhaal opbouwt.

We bezorgen u hiermee alvast een voorproefje van wat u op 1 juni kan ontdekken tijdens Expeditie K in Kortrijk. ‘Lokale besturen, aantrekkelijke werkgevers’ zal er immers één van de routes zijn die u er kan volgen. Roepen de woorden ‘Expeditie K’ en ‘route’ nog niet veel bij u op? Geen paniek, wellicht bent u wel bekend met de Trefdag, het evenement dat de VVSG – voor het uitbreken van de coronapandemie – tweejaarlijks in Gent organiseerde. Wel, nu gooien we het over een andere boeg. Geen Trefdag meer, maar wel een Expeditie. We kiezen daarbij niet louter voor een nieuwe naam, maar vooral ook voor een nieuw concept, gericht op een breed publiek uit de lokale besturen. We gaan samen met onze leden op ontdekking in de stad Kortrijk. Met een duidelijke missie: onze steden en gemeenten naar het volgende level brengen. We willen daarmee de klassieke ‘studiedag’ overstijgen. Wat mogen deelnemers aan Expeditie K verwachten? Inspiratie voor de aanpak van problemen en uitdagingen waarmee ook andere lokale besturen kampen. De zaken zullen er eens op een andere manier belicht worden om u nieuwe inzichten mee naar huis te laten nemen. Concreet toepasbare handvatten die u ook in uw eigen bestuur kan implementeren.

In de voormiddag zijn er tien ‘routes’ waarin u zich kan verdiepen in een thema naar keuze. ‘Lokale besturen, aantrekkelijke werkgevers’ is daar één van. Maar er is voor elk wat wils: denk maar aan routes over het versterken van de lokale democratie, de juiste schaalgrootte in het lokale veiligheidslandschap of het toekomstgericht kijken naar het lokaal zorg- en gezondheidsbeleid. Elk van die routes bestaat uit een

Lokale besturen hebben heel wat troeven, maar het belangrijkste is toch een antwoord geven op de vraag waarom ze doen wat ze doen. De impact op de samenleving en dienstbaarheid aan de burgers staan daarbij voorop. Op Expeditie K willen we lokale besturen daarin met elkaar verbinden en versterken.

mix van inspirerende sprekers, cases, inspiratiesessies, werkbezoeken aan locaties. In de namiddag ligt de klemtoon op verbreding. Er is een breed scala aan activiteiten, sessies, werkbezoeken,... waaruit elke deelnemer een eigen keuze kan maken.

Expeditie K wordt een dag waarin de beleving van en voor de lokale besturen centraal staat. Vanuit onze kernopdracht willen we als VVSG lokale besturen met elkaar verbinden en versterken. En hopelijk komen we samen dichterbij een antwoord op de vraag ‘Moeder, waarom besturen wij?’. Ik hoop alvast velen onder u te mogen ontmoeten op 1 juni in Kortrijk! –

OVAM-handhavers 700 dagen op pad in 2022

Sinds het najaar van 2021 kunnen lokale besturen GAS-vaststellers inzetten bij de OVAM werken. Zij komen op vraag in de gemeente anoniem handhaven op zwerfvuil. Ze maken voor elke overtreding een GAS-verslag op en geven geen waarschuwingen. Het proefproject, dat gefinancierd wordt door de verpakkingsector, loopt nog tot midden 2024.

Er is budget voor dertig handhavers, maar niet alle vacatures waren in 2022 ingevuld. Vorig jaar maakte bijna één op de drie Vlaamse gemeenten gebruik van deze dienstverlening. De OVAM zette de GAS-vaststellers ook in tijdens 64 evenementen zoals festivals en sportwedstrijden. In totaal waren ze het voorbije jaar 709 dagen op het terrein, wat neerkomt op bijna 3000 werkuren. Dat leverde 5000 bestuurlijke verslagen voor zwerfvuil op: minder dan twee vaststellingen per uur.

Handhaven op zwerfvuil is dus zeer tijdsintensief. Bovendien blijkt dat vooral rokers die hun peuk op de grond gooien, gemakkelijk te controleren zijn. 93% van de vaststellingen gaat daarover. Het is veel moeilijker iemand te betrappen op het achterlaten van bijvoorbeeld een blikje of etensverpakking. In 6% van de vaststellingen ging het om hondeneigenaars die geen hondenoepzakje bij zich hadden. Momenteel is nog niet bekend hoeveel van deze vaststellingen effectief resulteren in een GAS-sanctie. Daarover oordeelt de sanctionerend ambtenaar.

Effect?

Uit metingen in Geel, Herentals en Turnhout in de periode dat de OVAM daar handhaafde, bleek dat het aantal stuks zwerfvuil niet significant gedaald was.

Dat gebeurde pas nadat er ook werd gecommuniceerd over de handhaving. Communicatieborden in de buurt wezen op de mogelijke boetes voor wie afval op de grond gooit. De steden waarschuwden de inwoners ook via hun informatiekkanalen. Toen daalde het aantal stuks zwerfvuil wél met 44% tegenover de nulmeting. Enkel de combinatie van handhaving en communicatie levert dus positieve resultaten op.

In dezelfde drie steden sprak Mooimakers ook passanten aan om naar de perceptie over de handhaving op zwerfvuil te peilen. Zij bleken niet op de hoogte te zijn en merkten de aanwezigheid van de OVAM-vaststellers nauwelijks op. Ze vonden de controles een goede zaak, maar verschilden wel van mening over de noodzaak om overtreders te beboeten zonder eerst te waarschuwen of te sensibiliseren. Een eenmalige handhavingsactie lijkt hen ook onvoldoende om tot een echte mentaliteitsverandering te komen.

Het is duidelijk dat alleen maar inzetten op handhaving geen wondermiddel is. GAS-vaststellingen vragen grote inzet van mensen en middelen, terwijl op heterdaad betrapten niet evident is. Als onderdeel van een geïntegreerd zwerfvuilbeleid met verschillende maatregelen kan handhaving op zwerfvuil wel impact hebben. – Silke Smekens

oproepen

Tot 14 mei – E-inclusion for Belgium – OCMW 2023

Na het grote succes van de projectoproep digitale inclusie in 2022 organiseert de POD Maatschappelijke Integratie een tweede ronde. Deze projectoproep wordt gefinancierd dankzij de relancemiddelen van de Europese Unie. Het biedt OCMW's een kans om e-inclusieprojecten op te starten of bestaande projecten verder uit te bouwen.

POD Maatschappelijke Integratie
mi-is.be

Tot 15 mei – OP/TIL

Hou je van samenwerken en verbinden over de grenzen van gemeenten, sectoren of disciplines heen? Grijp dan je kans om te experimenteren en te groeien in je culturele praktijk. Vraag een subsidie aan voor jouw bovenlokale cultuurproject bij OP/TIL.

Til je culturele praktijk op: OP/TIL
cultuuroptil.be

Tot 31 mei – Regionale netwerken 4de pijler inburgering

De Vlaamse overheid investeert de komende zes jaar (2023-2028) in 18 regionale netwerken van lokale besturen en organisaties die zullen onderzoeken hoe ze samen een divers en toegankelijk inburgeringsaanbod binnen de regio kunnen realiseren en hiervoor concrete acties opzetten.

Bedoeling is dat iedere nieuwkomer een sociaal netwerk kan uitbouwen en kan participeren aan de samenleving.
Openstaande oproepen | Europa WSE

Tot 8 juni – Vergroening van gevels van openbare gebouwen

Verticale tuinen dragen bij aan de duurzame transitie van steden, het welzijn van de bewoners en de biodiversiteit in de stedelijke ruimte. Het ING Fonds voor Duurzame Gebouwen wil via deze oproep helpen bij plannen voor het vergroenen van de gevels van voor het publiek toegankelijke gebouwen in stedelijk gebied.

ING Fonds voor Duurzame Gebouwen |
Koning Boudewijnstichting
kbs-frb.be

Den Travoo in Balen al vijftien jaar voorbeeld voor lokale activering

Het dienstencentrum voor tewerkstelling Den Travoo van lokaal bestuur Balen blies onlangs vijftien kaarsjes uit. Het ondersteunt mensen onder meer aan de hand van groepsvormingen of individuele begeleiding, in een Peuterspeelpunt, een PC-café, Praatpunt en Praatpuntcafé, huiswerkbegeleiding enzovoort. Het dienstencentrum groeide vanuit het activeringsbeleid dat meer en meer lokaal werd vormgegeven door de inbedding van tal van projecten. 'De projecten zijn telkens het resultaat van bevragingen uit het lokale armoedebeleid en eigen bevindingen,' licht coördinator Ellen Dierckx toe. 'Wat heeft de inwoner van Balen nodig? Welke doelgroepen zien we terugkomen in de werkloosheidscijfers en wat merken we op de werkvloer? Zo was de oprichting van onze

strijkdienst een antwoord op het hoge aantal alleenstaande moeders die we in begeleiding hadden.' Het lokaal sociaal beleid van Balen wordt sinds jaren uitgestippeld door een groep van personeelsleden, mensen uit de kansengroepen, leidinggevend en schepenen over de verschillende levensdomeinen heen. Ook de plaatselijke Welzijnsschakel doet mee.

De werking van Den Travoo is een bron van inspiratie voor besturen in de regio. Veel besturen zijn er op bezoek geweest. De werkwijze van het dienstencentrum loont dan ook: Balen zag er zijn werkloosheidscijfers door dalen en de werkzaamheidsgraad toenemen. – Pieter Plas

Den Travoo, dentravoo@ocmwbalen.be
Lees ook 'In contact' op p. 58-59 in dit nummer

Tot 15 juni _ Hippotherapie in Vlaanderen

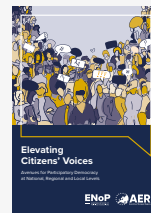
Hippotherapie is een overkoepelende term voor het doelgericht gebruik van paardachtigen om bij patiënten een verbetering op fysiek, motorisch of psychisch vlak te bereiken. Deze oproep voor projecten die bijdragen tot de uitbouw van hippotherapie, richt zich tot verenigingen of openbare instellingen in Vlaanderen. Er is één financiële ondersteuning van 10.000 euro voor een project specifiek in Oost-Vlaanderen; daarnaast kunnen projecten in alle Vlaamse provincies een financiële ondersteuning tussen 5000 en 7500 euro ontvangen.

Projectoproep hippotherapie in Vlaanderen |
Koning Boudewijnstichting (kbs-frb.be)

Tot 16 juni _ Organisatie zomerscholen

In een zomerscholen staat het leren van schoolse kennis en vaardigheden centraal. Er wordt zoveel mogelijk doelgericht en op maat van de leerlingen gewerkt. Bijzondere aandacht gaat naar de meest kwetsbare doelgroepen. Per periode van tien dagen moet ongeveer de helft van de tijd besteed worden aan schoolse kennis en vaardigheden. In de andere helft van de tijd kan er meer ingezet worden op het vrijetijdsaanbod.

Oproep organisatie zomerscholen 2023
vlaanderen.be

Stemmen van burgers luider doen klinken

Het Europese netwerk van politieke stichtingen heeft in samenwerking met de Vergadering van Europese Regio's onlangs 'Elevating Citizens' Voices' gepubliceerd. Deze publicatie onderzoekt succesvolle modellen van participatieve processen op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Ze geeft voorbeelden van hoe burgers direct betrokken kunnen worden bij beslissingen die hun leven bepalen.

De publicatie biedt een kleine inkijk in diverse innovatieve vormen van engagement die onze democratie representatiever en inclusiever kunnen maken. De zes voorbeelden van burgerraden en andere vormen van deliberatieve democratie illustreren hoe de representatieve democratie kan worden verrijkt met nieuwe vormen van burgerparticipatie. De publicatie is een hulpmiddel voor zowel het maatschappelijk middenveld en overheden, maar ook voor andere belanghebbenden die burgerparticipatie willen opnemen in hun beleidsvormingsprocessen.

www.enop.eu/publications/

Lespakket voor jongeren moet ruimtelijk bewustzijn vergroten

Het ruimtegebruik in Vlaanderen heeft tal van nadelige gevolgen voor onze levenskwaliteit. In de EDUbox Ruimtelijk bewustzijn worden jongeren geïnspireerd om de ruimte te transformeren. Ze creëren een leefbare omgeving met aangename publieke ruimten door te ontharden en te verweven. De EDUbox is gemaakt op maat van leerlingen van het secundair onderwijs, maar gemeenten kunnen hem natuurlijk ook gebruiken om andere doelgroepen op een begrijpelijke manier over belangrijke thema's te informeren of als startpunt van een discussie met inwoners. De EDUbox Ruimtelijk bewustzijn is beschikbaar als interactieve website en als downloadbare pdf. Het lespakket bevat tekst, audiovisueel materiaal, opdrachten én een interactieve tool.

Meer info vind je op de website van de VRT.

Bouwen of verbouwen: meer dan alleen een financiering

Een renovatie of nieuwbouw in het vooruitzicht?

Heeft uw bestuur de actuele kennis in huis om uw bouw of renovatie vlot te doen slagen? Of om een overheidsopdracht uit te schrijven? Daarnaast moet uw project voldoen aan tal van normen en vaak ook complexe technieken. Later volgt een heuse opvolging van de werf, budgetten, vorderingsstaten...

Laat u hierbij begeleiden. Van a tot z. Van gebouwenanalyse tot oplevering. Met 1 centraal aanspreekpunt. En zonder administratieve rompslomp. Met Smart Building & Renovation Solution haalt u een all-informule in huis, gestoeld op jarenlange ervaring van eigen vastgoedspecialisten en de expertise van gespecialiseerde, innovatieve partners. Met deze unieke formule kiest u voor geïntegreerd, duurzaam en compleet projectmanagement met financiering.

Meer weten?

Mail naar smartimmo@belfius.be of stel uw plannen voor aan uw relatiebeheerder.

Belfius

Zet burgerinitiatieven in de kijker met 100In1Day Belgium

17 juni is met 100In1Day Belgium dé dag van de creatieve doener! Burgers, buurtcomités, organisaties en lokale besturen gaan dan samen voor 100 verbindende buurtacties op één dag.

Als lokaal bestuur ondersteun je burgerinitiatieven op diverse manieren, maar heel vaak blijven ze wat onder de radar. Op 100In1Day Belgium kun je de lokale doeners vieren en in de kijker zetten. Zo stimuleer je buurten om hun lokale initiatief nog eens gezamenlijk onder handen te nemen (denk aan geveltuintjes of samentuinen onderhouden, boekenkastjes herstellen, stekjesruilkasten aanvullen) én kunnen geïnteresseerde burgers een kijkje gaan nemen bij die initiatieven. Het enthousiasme wordt ongetwijfeld aangewakkerd, wanneer je een groep geëngageerde doeners bezigt in een buurt.

Zet jij je lokale doeners in het zonnetje met 100In1Day Belgium? Curieus ondersteunt je met de communicatie. Zo word je vlot deel van de positieve internationale community 100In1Day. Sinds de oprichting van 100In1Day in 2012 in Bogotá, Colombia, werd het initiatief al in meer dan dertig landen georganiseerd. – Roman Cluytens

<https://curieus.be/100in1dayproject>

Mobiel team met preventief zorgaanbod aan Oekraïense ontheemden

Oekraïne heeft een lage vaccinatiegraad. In samenwerking met het Agentschap Zorg en Gezondheid en het Provinciaal Instituut voor Hygiëne te Antwerpen is een mobiel team opgezet om het preventieve zorgaanbod aan Oekraïense ontheemden in Vlaanderen op te volgen. Huisartsenkring, eerstelijnszone, lokaal bestuur, OCMW, lokaal opvanginitiatief, allemaal kunnen ze het team inschakelen. In onderling overleg komen de teams ter plaatse om de Oekraïense ontheemden te sensibiliseren, te vaccineren en op tuberculose te screenen.

Om de operatie soepel te laten verlopen wordt gevraagd dat de lokale overheden een centraal aanspreekpunt en een vertrouwenspersoon voor Oekraïense ontheemden aanwijzen. Het is immers belangrijk deze mensen te informeren en te motiveren om deel te nemen aan de vaccinatie- en screeningsessies en hen er ook duidelijk op te wijzen dat zowel de vaccinaties als de screening gratis zijn voor hen. – Veerle Cortebeek

Alle informatie en de contactgegevens per provincie staan op www.zorg-en-gezondheid.be

Geen wegwerpbekers meer vanaf 15 juni

Op 10 februari verleende de Vlaamse regering een tweede principiële goedkeuring aan een aantal belangrijke wijzigingen aan het Vlarema 9. Interessant voor de lokale besturen is de wijziging aan de huidige wetgeving cateringmateriaal: vanaf 15 juni is het ook op publieke evenementen verboden om drank te serveren in wegwerp-

bekers. Het gebruik van wegwerpmaterialen zoals petflessen en blikjes is wel nog toegestaan wanneer je in een systeem kunt voorzien waar 95% ervan wordt ingezameld voor recyclage. Vanaf 1 januari 2025 geldt het verbod ook voor petflessen en blikjes. Bij het gebruik van herbruikbare recipiënten en herbruikbaar catering-

materiaal, met uitzondering van recipiënten uit glas en porselein, is het verplicht om in een systeem te voorzien dat garandeert dat minstens 90% van deze recipiënten en dit cateringmateriaal wordt ingezameld voor hergebruik. Bij evenementen is dit de verantwoordelijkheid van de eventorganisator. – Loes Weemaels

Doel is dat straks elke stad of gemeente een eigen kwalitatief buitenschools opvangbeleid kan ontwikkelen. Dat is een nobel streven, maar in de praktijk zal dat niet werken. Het probleem is dat die herverdeling niet gepaard gaat met een verhoging van de middelen.

Sandra Van der Mespel, Centrum voor Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen – Knack 22/3

In het gewijzigde decreet lokaal bestuur zitten ook elementen die de democratische ruimte beperken. Doordat naamstemmen belangrijker worden dan lijststemmen wordt het moeilijker om beloftevolle nieuwkomers de gemeenteraad in te loodsen. Dat belemmert voor een stuk de democratische vernieuwing.

Bram Verschuere, professor bestuurskunde (UGent) – Knack 29/3

We moeten de omslag maken naar kernverdichting, anders blijft er straks geen open ruimte meer over. Maar ik wil niet dat de appartementen als ufo's neerdalen in Malle. Om ons landelijke karakter te vrijwaren, beperken we het aantal bouwlagen tot drie.

Sanne Van Looy, burgemeester Malle – Humo 11/4

Er is nog altijd geen duidelijkheid over het Vervoer op Maat, de onderste laag van het nieuwe systeem van openbaar vervoer. De Lijn is verantwoordelijk voor de flexsystemen, de vervoerregio's voor de deelsystemen. Het is niet duidelijk welke Vlaamse budgetten daar tegenover staan. Nochtans vormen die deelsystemen een cruciale schakel bij de uitbouw van de Hoppinpunten. Daarnaast wordt er bij de financiering vanuit Vlaanderen ook geen rekening gehouden met de lokale gang van zaken. Om al die redenen kunnen of willen steden en gemeenten hier niet mee aan de slag gaan.

Nathalie Debast, VVSG-woordvoerder – Het Nieuwsblad 8/4

Door de vijftig jaar oude gewestplannen hebben veel eigenaars nog altijd het recht om hun grond te bebouwen. Als een gemeente die bouwgrond wil omzetten in natuur- of landbouwgebied, moet ze de eigenaar uitkopen. De meeste gemeenten kunnen dat niet aan. Het is kiezen tussen een nieuwe verkaveling die extra inkomsten oplevert of een gat in de begroting voor een stuk open ruimte dat ogenschijnlijk niks opbrengt. Daarom gaat de sluipmoord onverminderd door.

Tom Coppens, hoogleraar Stedenbouw en Ruimtelijke Planning (UAntwerpen) – Humo 4/4

Nu niet alleen de aantallen maar ook de profielkenmerken van de dak- en thuisloze personen gekend zijn, kunnen we ons beleid gericht onder de loep nemen en afstemmen op de noden van de doelgroep.

Natacha Waldmann, schepen voor Zorg, Welzijn & Onderwijs in Oostende – Het Laatste Nieuws 3/4

JAN GRYSPEERDT

Noodkoopfonds: inspirerend draaiboek en sjablonen beschikbaar

Ruim de helft van de woningeigenaars hebben onvoldoende middelen voor een diepgaande energierenovatie. Het Noodkoopfonds is daarvoor een deel van de oplossing, de meest kwetsbare eigenaars kunnen via 'bulletlening' tot 60.000 euro investeren in hun woning. Dit komt boven op Mijn Verbouwlening, mijn Verbouwpremie en de begeleiding die voor iedereen beschikbaar is. Zo kan ook voor deze gezinnen een veilige, gezonde en energiezuinige woning binnen handbereik komen.

De VVSG organiseerde eerder al infosessies en bood praktische ondersteunende documenten aan. Nu is er ook een uitgebreid draaiboek en een hele reeks typedocumenten die lokale besturen kunnen helpen bij de diverse stappen en uitdagingen die bij de procedure komen kijken. Het draaiboek is gebaseerd op de ervaringen van voortrekkers die in voorbije jaren op één of meer van de drie calls intekenden en waar er ook al renovaties zijn uitgevoerd. Voor alle duidelijkheid, het draaiboek is bedoeld als inspiratie, niet als 'keurslijf'. Alle informatie is samen met een zipfile met 18 praktische bijlagen op de VVSG-kennispagina van het Noodkoopfonds te vinden.

Nog belangrijk nieuws: in 2023 zal VEKA geen calls meer organiseren; vanaf juni kun je je dossiers permanent indienen. _ Kris Moonen

vvs.be/noodkoopfonds

Kortingsbon energiezuinige huishoudtoestellen vanaf juli bijgesteld

De Vlaamse overheid stelt sinds enige tijd bonnen van 250 euro ter beschikking van mensen met recht op het sociaal tarief voor de aankoop van energiezuinig witgoed. Om rechthebbenden ondanks de prijsstijgingen en het schaarse aanbod de kans te geven een energiezuinig toestel aan te schaffen werd het minimale kwaliteitslabel voor deze toestellen tijdelijk verlaagd naar label E. Nu is er beslist deze maatregel niet te verlengen, wat betekent dat vanaf 1 juli voor de aankoop van een koelkast met de kortingsbon minstens het label D vereist is.

De kortingsbon bestond al langer voor de aankoop van een energiezuinige wasmachine en koelkast, later kwam de aan-

koop van een diepvriezer en droogkast erbij. Rechthebbenden kunnen voor ieder van de vier toestellen één bon aanvragen. Dat gebeurt via de website van netbeheerder Fluvius, waar ook een folder staat. Het VEKA adviseert besturen om cliënten te ondersteunen en te informeren om proactief tot vier kortingsbonnen aan te vragen, die twee jaar geldig zijn.

Daarnaast is er ook nog altijd de basisenergiescan die gratis is voor beschermde afnemers. De energiescan kan aangevraagd worden bij Fluvius, een energiesnoeiersbedrijf, de gemeente of het OCMW. _ Nele Schroyen

IMDG

Hoe sorteer je gasflessen?

Gaspatronen, gasflessen en gascilinders horen niet thuis in het restafval, ook niet als ze leeg of bijna leeg zijn. Veel mensen weten dat niet en ook de communicatie hierover op websites van verkopers is niet altijd correct. Vooral lachgasflessen zijn populair en worden vaak onjuist weggegooid, maar ook andere drukhouders zoals campinggas- of heliumflessen komen in het restafval terecht.

Gasflessen in het restafval vormen een gevaar tijdens inzameling en verwerking. In de verwerkingsinstallatie kunnen ze ontploffen. Dit vormt een ernstig risico voor de veiligheid van mensen en installaties. Het is daarom van groot belang dat iedereen gasflessen op de juiste manier sorteert. Zo kunnen we samen de veiligheid van mens en milieu garanderen. Correcte en duidelijke communicatie draagt hieraan bij.

De VVSG-pagina 'Waar naartoe met gasflessen?' zet alles op een rijtje. De sorteerinstructies kunnen je helpen om inwoners correct te informeren. Je kunt ze opnemen in gemeentelijke communicatie over gasflessen algemeen, maar ook in communicatie gerelateerd aan de problematiek van het gebruik van lachgas. _ Sara Coessens

vvs.be/gasflessen

Tot € 100.000 voor duurzame openbare gebouwen

Het ING Fonds voor Duurzame Gebouwen lanceert deze projectoproep om u te helpen bij uw plannen voor het vergroenen van de gevels van voor het publiek toegankelijke gebouwen, ten gunste van iedereen. Voor alle projecten samen wordt een bedrag van minimum 300.000 euro ter beschikking gesteld, met een maximum van 100.000 euro per project.

Waarom groene gevels?

Volgens de studie in opdracht van ING kunnen groene gevels een grote impact hebben op zowel thermische als akoestische isolatie, de vermindering van CO₂ en fijn stof en de biodiversiteit.

Augustin Nourissier, CEO van Skyfarms, schreef de studie:

“Wetenschappers schatten de CO₂-afvangcapaciteit van deze plantenmuren op 2,3 kg/m² per jaar. Als we enkele honderden m² in de steden inzetten, zal dit veel effect hebben.”

Bovendien lijkt de invloed van de groene gevel op de waarde van het gebouw zeer positief. Augustin Nourissier: “Over het algemeen wordt geschat dat de waarde van het gebouw na plaatsing van de groene gevel gemiddeld met 8% stijgt.”

Voor wie is het Fonds bedoeld?

Het Fonds ondersteunt de vergroening van gevels van openbare gebouwen, gelegen in België en zichtbaar vanuit de openbare ruimte. Met openbaar gebouw wordt bedoeld: elk gebouw dat regelmatig door publiek wordt bezocht, ongeacht de eigenaar ervan, voor zover het geen louter commerciële bestemming heeft. Voorbeelden zijn onder meer gemeentehuizen, stations, zwembaden, theaters, sportcentra, musea, bibliotheken, scholen, crèches, buurthuizen, ...

Wat voor soort gevel?

De voorgestelde groenbedekking moet minimaal 80 m² bedragen. Dit kan een volledig groene gevel, klimplanten of een combinatie van beide zijn. Er wordt voorrang gegeven aan lokale variëteiten die weinig of geen meststoffen nodig hebben en voor hun irrigatie regenwater gebruiken. Een volledige beschrijving van de technische criteria, vind je op de website van de Koning Boudewijnstichting.

<https://kbs-frb.be/nl/ing-fonds-voor-duurzame-gebouwen>

De initiatiefnemer van het project moet al een haalbaarheidsstudie en een sluitend voorontwerp hebben uitgevoerd. Het project moet ook voldoende ver gevorderd zijn om uiterlijk in oktober 2023 klaar te zijn.

Welke ondersteuning verleent het Fonds?

Tot € 100.000, volledig of in medefinanciering met openbare of particuliere bronnen. Het kan op zowel de studie- als de uitvoerings- of

follow-upfase betrekking hebben. Het Fonds hecht het grootste belang aan projecten die een maximaal effect nastreven in termen van:

- **Milieu:** luchtkwaliteit, verrijking van de biodiversiteit, continuïteit van het ecologisch netwerk, gebruik van organisch afval als voedingsstof, positieve bijdrage aan de waterkringloop, enz.
- **Psychosociaal:** welzijn, gezondheid, esthetiek, bewustwording en participatie van de bewoners
- **Technisch:** temperatuur- en akoestische regeling, bescherming van de bouwschil, enz.
- **Architectonisch:** verfraaiing van het gebouw, stedenbouwkundige bijdrage aan de straat of de wijk, enz.

De jury

De Koning Boudewijnstichting heeft een onafhankelijke jury samengesteld, verantwoordelijk voor de selectie van de projecten die in aanmerking komen.

Alexandrine Goessens, beheerder van het Fonds bij de Koning Boudewijnstichting:

“Het zit in het DNA van de Stichting om op alle niveaus een beroep te doen op onafhankelijke deskundigen, ongeacht het type project. Dit vormt de kern van onze methodologie.”

Hoe is deze jury samengesteld? Alexandrine Goessens: *“We zorgen er altijd voor dat de jury zo divers mogelijk is om verschillende standpunten te combineren. In dit geval hebben we onder meer architecten, landbouwingenieurs, stedenbouwkundigen, landschapsplanners en vertegenwoordigers van instellingen bij elkaar gebracht. We willen mensen die projecten in vraag kunnen stellen en opvolgen.”*

Hoe neem je deel?

Heb jij een project voor een groene gevel? Aarzel dan niet om het vóór 6 juni 2023 in te dienen op de website van de Koning Boudewijnstichting.

Meer info op

ing.be/duurzame-gebouwen

do your thing

Benedikte Demunck

Schepen De Pinte

Benedikte Demunck, schepen in De Pinte, is deze maand onze *dea ex machina*. Door onvoorziene omstandigheden geraakte het estafettestokje niet op tijd van Borsbeek tot Beringen. Haar antwoorden op ons vragenlijstje à la Proust vormen de welkome omweg en ideale tussenschakel.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Ik geniet van de vele verrijkende ontmoetingen en vind het fijn als ik iemand kan helpen door niet alleen te luisteren maar ook oplossingen te bieden. Dit kan gaan van mobiliteitsissues tot een platform bieden, zoals dit tijdens de covidcrisis gebeurde door de schooldirecties samen te roepen.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Netoverschrijdende samenwerking met de scholen door Strapdag te organiseren, en zo kinderen te motiveren om zich duurzaam te verplaatsen.

Kom je uit een politiek nest?

Er is zoals wel vaker een generatie overgesprongen. Mijn grootvader aan moederskant was schepen in Pittem, en mijn grootvader aan vaderskant was advocaat, sociaal heel bewogen, en eerste voorzitter van de lokale afdeling van het Davidsfonds.

Wat zie je als je grootste prestatie?

De inrichting van veilige schoolomgevingen.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Al te vaak, tot frustratie van mijn echtgenoot en mijn twee tienerzonen. Vooral tijdens mijn eerste mandaat, toen was de combinatie met nog een job, een jong gezin en het leren van de stiel zwaar. De gezinsleden zijn een dankbaar klankbord, maar herinneren me er ook vaak aan dat het 'maar politiek' is.

Heb je vrienden in de politiek?

Met de collega's van de lokale partijafdeling onderhoud ik zeker goeie contacten en vriendschappen. Sommigen ken ik al van bij mijn eerste stappen in de actieve politiek, intussen al dertien jaar geleden. Ik heb jammer genoeg ook al van een aantal mentoren afscheid moeten nemen. Ik probeer wel bij iedereen het positieve te zien en zelfs met politieke tegenstanders banden op te bouwen. Het gaat er soms heftig aan toe in de gemeenteraad, maar de dag erna tref je elkaar bij de lokale bakker of op een schoolfeest. Daar hoeft het dan niet altijd over politiek te gaan.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Ik overleg met mijn collega-schepen van dezelfde fractie. Ook mijn echtgenoot of goeie collega's van het bedrijf waar ik nog deeltijds werk, zijn een dankbaar luisterend oor en een adviserende stem.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Ik leg vlot contacten, ben spontaan, hou van zelfrelativering, en een vleugje humor kan ik altijd smaken.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Ik pieker soms te veel over beslissingen. De oneindige traagheid van administratieve procedures kan me frustreren, vooral als ik zie dat het in de privésector waar ik werk veel dynamischer en sneller gaat, en dat de budgetten minder beperkt zijn dan die van de gemeente.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een lid van een andere partij?

Ik vind respect heel belangrijk, ook al deel je elkaars mening niet.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Ik hou van charismatische en sterke figuren. Judith, de eerste gravin van Vlaanderen, boeide me als adolescente al, door het jeugdboek van Johan Ballegeer. Dat ze geschaakt werd door Boudewijn met de IJzeren Arm vond ik toen vooral romantisch, maar met *Het Verhaal van Vlaanderen* is ook haar historische rol in herinnering gebracht.

Wie zijn je huidige helden?

Ik kijk vooral op naar sterke persoonlijkheden zoals Ingrid Betancourt, die werd ontvoerd door de FARC-rebellen in Colombia, of Kristiana Valcheva, de Bulgaarse verpleegster die onder het Khaddafi-regime werd opgesloten en gefolterd. Ook de talrijke (ex-)politieke gevangenen verdienen mijn uiterste respect, zoals Navalny, of de Wit-Russische Kolosnikova, Olivier Vandecasteele, professor Djalali en de Catalaanse politicus Carles Puigdemont.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Gezien het druilerige weer, in een authentiek zonovergoten historisch Italiaans stadje. Bij beter weer voel ik me kiplekker hier in de buurt van de Hemelrijkkapel in het Parkbos, mijn favoriete plek om tot rust te komen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

'Moet je nu eens iets weten?'

Wat koester je het meest?

Mijn familie en vrienden.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Onrecht, ziekte, persoonlijk verlies.

Wat is je favoriete bezigheid?

Op stap en op reis gaan met gezin, op vrijdagavond de Canvasfilm zien, wandelen en joggen in het Parkbos, op restaurant gaan of eens lekker dansen op een feestje.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Te weinig.

Wat is je motto?

Carpe diem.—

SARA LUSKY

Hoe kunnen lokale besturen zich het best positioneren als sterke werkgevers om zo bekwaam personeel aan te trekken en te behouden? Die vraag houdt ook **Tom Vandooren** bezig. Zijn achtergrond in zowel HR en bedrijfskunde als sociaal werk en social profit biedt prikkelende inzichten, die hij als docent aan de Arteveldehogeschool ook meegeeft aan zijn studenten. Een gesprek in de aanloop naar Expeditie K.

De stijl van de voordeur doen kloppen met die van de woonkamer

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

'Je wilt zowel de oude als de nieuwe medewerkers meekrijgen in je verhaal. Maar wat is het verhaal? Daar begint het mee. Dat leidt meteen al naar de hamvraag: Moeder, waarom besturen wij?'

STEFAN DE WICHERE

‘In een cultuur of klimaat waar service belangrijk is en iedereen vindt dat burgers goed moeten worden geholpen, blijven mensen over het algemeen wel graag werken.’

Nog altijd bestaat de neiging om werken bij lokale besturen – of bij overheidsdiensten tout court – te associëren met de tragikomische klassieker De Collega’s. Maar dat hardnekkige cliché is over zijn hoogtepunt heen, meent Tom Vandooren. ‘Het organisatiebeeld is aan het kantelen, vooral wanneer je hogerop gaat kijken. Leidinggevend en HR-verantwoordelijken zijn mee in de nieuwe stijl van organiseren en leiderschap, en van daaruit sijpelt die bij wijze van spreken door tot bij de baliemedewerkers. Van de top tot in de praktijk krijg je zo stilaan een nieuwe organisatiecultuur. De gewone medewerker die al dertig jaar aan de slag is, draagt uiteraard wat bagage met zich mee. Binnen eenzelfde gemeente leveren een gesprek met het managementteam en een workshop met de medewerkers soms zulke sterke contrasten op dat je je afvraagt: is dit dezelfde organisatie?’

Wat is voor het management een grotere uitdaging: bestaande medewerkers meekrijgen in een nieuw organisatie-model, of nieuwe mensen aantrekken?

‘Het gaat om dezelfde uitdaging. Je wilt zowel de oude als de nieuwe medewerkers meekrijgen in je verhaal. Maar wat is het verhaal? Daar begint het mee. Dat leidt meteen al naar de hamvraag: Moeder, waarom besturen wij? We weten misschien wel heel goed wat we doen en hoe we het doen, we zijn deskundig en leveren kwaliteit, maar waarom doen we wat we doen? Je kunt dan zonder meer naar het decretale kader verwijzen, zoals je vaak ziet in missie- en visieteksten van lokale besturen. Of je kunt de kwestie ook wat verdiepen en in een gezamenlijke oefening met de medewerkers het motiverende “Why?” van je organisatie proberen te formuleren. Dat is zeker nuttig. Alle mensen voor de volle honderd procent achter je verhaal krijgen zal misschien niet lukken, maar als je streeft naar tachtig procent, kom je al heel ver. Ik was recent betrokken bij zo’n oefening in Zwevegem. De medewerkers en het managementteam denken er samen over na om het doel van de organisatie in één slagzin, die over alle diensten heen blijft kloppen, samen te vatten. Wat zo’n zin doet is zorgen voor cognitieve herkadering, het laat iedereen toe zijn taken en bezigheden te vertalen naar het motiverende verhaal van de organisatie.’

‘Wat die “Why?” kan zijn, dat verbind ik altijd met de burger waarvoor je het doet – met klantgerichtheid dus, niet in commerciële zin maar in termen van dienstbaarheid en aandacht voor de eindgebruiker. De vraag is driedelig: is het goed voor de klant, is het goed voor de mede-

werker, is het goed voor de organisatie? Die drie zijn evenwaardig en hoeven elkaar niet tegen te werken of uit te sluiten. De theorie van de *service profit chain* – excuseer me even het jargon – vat het mooi samen. Interne service of dienstverlening leidt tot tevredenheid en loyaliteit bij de medewerkers, wat een positieve weerslag heeft op hun klantgerichte houding en presentatie. Dat maakt op zijn beurt een tevreden klant die terugkeert en, in commerciële situaties dan, opnieuw wil betalen, zodat jij dan weer kunt investeren in de interne service enzovoort. Op het einde van de rit is de return groter. Natuurlijk, in ons geval is de winst niet te meten in centen. Deze redenering hapert dus wat bij lokale besturen, want hoe harder we investeren in mensen en hoe harder we werken, hoe groter onze hoeveelheid werk wordt, punt uit. Wat we wel weten, is dat in een cultuur of klimaat waar service belangrijk is en iedereen vindt dat burgers goed moeten worden geholpen, mensen over het algemeen wel graag blijven werken. Als je op zo’n plek niet past, blijf je er ook niet. In die zin noem ik het ook een zelfreinigend verhaal. Zelfsturende teams hadden we al, nu hebben we dus ook zelfreinigende teams! (lacht) Waar het op neer komt, is dat aandacht voor service en welzijn op het werk elkaar versterken als je het goed organiseert.’

Wat zijn de voornaamste troeven die lokale besturen als werkgevers hebben, en hoe spelen ze die het best uit?

‘In citymarketing labelen en verkopen we plaatsen: de een als stad van de smaak, de ander als groene gemeente enzovoort. Maar je kunt je gemeente ook als organisatie verkopen, door ze in de markt te zetten als een goed gerunde gemeenschap. Het gebeurt nog te weinig dat steden en gemeenten reclame maken over hoe goed ze wel draaien als organisatie, over de goede service die ze bieden aan de inwoners, over dienstbare medewerkers die er klaarstaan. Let wel: je moet die zaken ook effectief hebben als je ermee wilt uitpakken. Wat wervende troeven betreft, komen stabiliteit en zekerheid nog altijd op de eerste plaats. Zeker in een moeilijke economische conjunctuur vinden mensen een baan die duurzaam is belangrijk. Het volstaat wel niet als enige motivator: mensen die enkel het gevoel ervaren om vast werk te hebben, blijven niet, zeker als een andere opportuniteit zich aandient. Wat lokale besturen ook mogen uitspelen, is nabijheid: kunnen werken in de stad waar je woont, in de buurt. Kom je er werken, dan voer je niet gewoon een taak uit, maar heb je ook een impact op je gemeenschap. Terloops gezegd,

de coronaperiode is in die zin een zegen gebleken omdat ze de lokale besturen uitdaagde hun smoel te tonen als meest nabije besturen. Dat heeft veel gedaan voor de gemeentelijke branding. Niet alleen kwamen digitalisering en de ontwikkeling van digitale dienstverlening in een stroomversnelling, corona deed OCMW-medewerkers naar buiten komen, er kwamen vaccinatiecentra, gemeenten communiceerden met hun inwoners via affiches en projecties in de publieke ruimte. Hoe medewerkers toen buiten de lijntjes en hokjes hebben gekleurd, daar zit een bundel mooie verhalen in. Het is nu wel aan lokale besturen om die flexibiliteit en dat gevoel van “We moeten er samen door” vast te houden.’

‘Doorgroeimogelijkheden en interne mobiliteit vormen nog een belangrijke troef, zeker bij grotere besturen: je kunt bijvoorbeeld beginnen bij de jeugdendienst, doorgaan naar de sportdienst, terecht komen bij cultuur en na verloop van tijd leidinggevende worden. Dat is een gamma van functies waarin je je talenten kunt botvieren. In het OCMW zie ik sommige ex-studenten starten bij gezinsbegeleiding, van daaruit de link maken naar wijkwerking, waarna zich een mooie kans voordoet bij de welzijnsdienst van de stad of gemeente enzovoort. Dat zijn boeiende carrières. Ik denk dan: vertel dat verhaal, dat spreekt mensen met ambitie aan die nog zoekende zijn. Toegegeven, in kleine lokale besturen met één- of tweepersoonsdiensten waar er meestal een acute wervingsnood is op een welbepaalde dienst, blijft dit eerder wishful thinking. Wat de HR-diensten in elk geval kunnen doen, is de obstakels voor interne doorstroming zoveel mogelijk wegwerken. Een rechtspositieregeling is mooi en duidelijk, maar soms zitten regeltjes de nodige flexibiliteit in de weg. Je moet de ruimte kunnen creëren om een bachelor met twintig jaar ervaring in de plaats van een master te laten draaien, als je daarmee de juiste m/v/x op de juiste plaats krijgt. Dat komt je klantgerichtheid ten goede. Of waarom zou je bij gebrek aan kandidaten met het juiste diploma geen mensen met andere diploma’s kunnen inschakelen, als ze de goede attitude hebben en al doende willen leren? Ik besef dat ik nu als docent in een diplomagerichte opleiding misschien wel in de eigen kerk vloek, maar diploma’s zijn niet zaligmakend. In een woonzorgcentrum waar ik bestuurder ben,

STEFAN DEWICKERE

hebben mensen uit een breed scala opleidingen tot zelfs theaterwetenschappen een zorgfunctie opgenomen, en met succes.’

Zie je quick wins voor elk bestuur om meer mensen aan te trekken?

‘Ik zie twee grote uitdagingen. De eerste is: de voordeur aantrekkelijk maken. Je wilt *employer by choice* zijn en niet *employer by chance*, om het nog maar eens met jargon te zeggen. Mensen moeten komen solliciteren omdat ze echt graag voor de gemeente of stad willen werken, niet louter omdat er een vacature verschijnt met een profiel dat vaagweg bij hun diploma past. Dat gaat natuurlijk weer over branding en imago. Ook de uitstraling van de lokale politici speelt daar een rol in. Als organisatie moet je inzetten op storytelling. Authenticiteit en spontaneïteit zijn daarbij belangrijker dan het beste verhaal vertellen. Breng getuigenissen, laat medewerkers aan het woord, maak het bureau en de werkplek tastbaar. Zo raak je af van het imago van het stoffige ambtelijke apparaat of, als het over OCMW’s gaat, van de compleet overbevraagde zorg.’

‘De tweede uitdaging zit binnen de organisatie. Krijg je mensen door de voordeur naar binnen, dan moet je zorgen dat er in de living ook iets gebeurt. Die twee moeten dezelfde kleuren hebben. Het heeft geen zin om aan de voordeur werkkrachten te ronselen als die al snel door de achterdeur wegvlugten. Als je mensen lokt met de belofte van een innovatieve en creatieve organisatie, dan moet je ook een innovatieve en creatieve organisatie zijn. Belangrijke factoren hier zijn veiligheid, zekerheid, duidelijkheid, flexibiliteit. Hoe wordt er met mensen omgegaan, biedt het werk voldoende uitdagingen, krijgen

‘Het gebeurt nog te weinig dat steden en gemeenten reclame maken over hoe goed ze wel draaien als organisatie, over de goede service die ze bieden aan de inwoners, over dienstbare medewerkers die er klaarstaan.’

STEFAN DE WICKE

‘Breng getuigenissen, laat medewerkers aan het woord, maak het bureau en de werkplek tastbaar. Zo raak je af van het imago van het stoffige ambtelijke apparaat of, als het over OCMW’s gaat, van de compleet overbevraagde zorg.’

medewerkers een gezonde dosis autonomie en vertrouwen? Pas bijvoorbeeld de regel van 90% toe: elke regel geldt in 90% van de tijd voor 90% van de medewerkers. Die overige 10% geeft een baliemedewerker de vrijheid om wanneer het moet aan een burger te zeggen: “Normaal mag het niet, maar in uw situatie doe ik het nu wel.”

‘Uiteindelijk is de interne uitdaging toch de grootste, dat merk ik op veel plekken. Een doorgedreven visie op

leiderschap is een belangrijke factor. Het principe van transformationeel leiderschap vind ik daarbij wel vruchtbaar: dat je als leidinggevende weet waar je mee bezig bent in het grotere geheel, welke rol je opneemt in de “Why?”, dat je van daaruit mensen kunt begeisteren in wat ze moeten doen en vooral ook kunt overbrengen waarom dat belangrijk is. Dat is de wollige kant, zeg maar. Goed management berust anderzijds ook op het hanteren van correcte cijfers en betekenisvolle correlaties. De werkdrukbeleving van medewerkers in kaart brengen en objectief inschatten kan heel nuttig zijn, bijvoorbeeld: wanneer hebben mensen te veel werk, en wat verwachten we precies van hen? Hoe plak je een cijfer op dat deel van de collega’s dat heel hard roept en relatief weinig werkt, de high achievers die alles aankunnen zonder te klagen, en de groep daartussenin? Daar komt weliswaar flink wat registratie bij kijken. Het OCMW van Gent

is met interessante verkennende oefeningen bezig op het vlak van werkdrukmeting, de bevindingen zullen op termijn ook andere besturen kunnen inspireren. Wat mij opviel in onderzoek dat ikzelf daarnaar heb gevoerd bij het OCMW, is dat de intern opgelegde regelgeving vaak meer werkdruk genereert dan bijvoorbeeld het aantal cliënten of de ernst van hun problematieken. Binnen organisaties kom je soms in beklemmende systemen terecht waar heel beheersmatig wordt gemanaged. Organisaties kunnen daar zelf iets aan veranderen. De drang om alles in regels te gieten en op te volgen kan belastend werken, terwijl zaken durven loslaten dikwijls betere effecten sorteert.’

Zit in dit verhaal ook een boodschap voor de lokale politici?

‘Dat is een moeilijke maar wel pertinente vraag. Ik ga ervan uit dat je je vanop het politieke niveau niet bemoeit met het personeelsbeleid, en meestal gebeurt dat ook niet. Als “raad van bestuur” van een organisatie stippel je krijtlijnen uit, maar intervenieer je niet op dat vlak, je geeft vertrouwen aan de organisatie en het personeel. In de praktijk is het soms een boeiende evenwichtsoefening, dat besef ik. De verhouding tussen college en managementteam is doorgaans beter naargelang de continuïteit in het politieke bestuur groter is en bijvoorbeeld de burgemeester en de algemeen directeur al meerdere legislaturen dezelfde zijn. Politieke denkwijzen en logica’s inbrengen in organisaties is in elk geval gevaarlijk. Het is geen slecht idee om beginnende schepenen die personeel onder hun bevoegdheid hebben, opleiding aan te bieden over de principes van het inrichten en runnen van de organisatie. Daar zouden ze zeker baat bij hebben.’ –

EXPEDITIE K

Kortrijk 1 juni 2023

Laat je meevoeren langs de route **'Lokale besturen, aantrekkelijke werkgevers'**
Tom Vandooren is er een van onze sprekers.

Ontdek het programma en schrijf je in via opleidingen.vvsg.be/expeditie-k

Vacatures bij lokale besturen... een knelpunt!

Alle functies in de ouderenzorg, thuiszorg en kinderopvang, van laag tot hoog, zijn moeilijk in te vullen. Ook maatschappelijk werkers, omgevings- en mobiliteitsambtenaren, medewerkers in veiligheidsdiensten zijn schaars. Financiële en technische profielen, IT'ers en ook kandidaten voor management- en leidinggevende functies moet je met een vergrootglas zoeken. Kortom, zowat alle functies bij lokale besturen raken moeilijk ingevuld.

Lokale besturen zullen zich nog meer moeten profileren om werkzoekenden aan te trekken. En daar hebben ze ook troeven voor. Maatschappelijk heel relevant werk, in een breed gamma van functies en dicht bij huis, het zijn voordelen die kunnen tellen en die werkzoekenden tegenwoordig belangrijk vinden bij hun finale keuze. Lokale besturen zijn doorgaans stabiele en betrouwbare werkgevers. En ook de verloning zit vrij goed, zeker in combinatie met de aandacht voor een gezonde werk-privébalans. Een jobinhoud met gepaste autonomie voor het eigen werk, samenwerking binnen het team van collega's en een coachende leidinggevende maken dat werknemers eigenlijk de beste ambassadeurs kunnen zijn voor werken bij een lokale publieke overheid. Deze troeven mogen we gerust wat meer in de verf zetten. Zo zien we bijvoorbeeld dat zelfs voor knelpuntberoepen lokale besturen heel aantrekkelijk kunnen zijn. In het openbare woonzorgcentrum Zuiderlicht te Gent bestaat er bijvoorbeeld een wachtlijst voor verpleegkundigen, terwijl dit knelpuntberoep nummer 1 is op de lijst van de VDAB.

Mogelijkheden nieuwe rechtspositie

Het nieuwe rechtspositiebesluit dat in april in werking trad, geeft besturen de mogelijkheid om zowel voor werving en selectie als voor loonbeleid in te spelen op de situatie van de lokale arbeidsmarkt. Zo kunnen selectieprocedures serieus vereenvoudigd en afgeslankt worden, waardoor men binnen een kortere selectieperiode de juiste man of

vrouw op de juiste stoel kan krijgen. Ook voor de verloning krijgt men lokaal meer vrijheid. Een individueel remuneratiebeleid, met bijvoorbeeld een 'cafetariaplan' op maat van eenieder, is mogelijk. Ook voor personen met een arbeidsbeperking kan een bestuur de arbeidsvoorwaarden soepeler aanpassen.

Het nieuwe rechtspositiebesluit dat in april in werking trad, geeft besturen de mogelijkheid om zowel voor werving en selectie, als voor loonbeleid in te spelen op de situatie van de lokale arbeidsmarkt.

Bij de vergelijking van wie wat waar verdient, mag een sollicitant niet alleen naar het nettoloon kijken. Andere verloningsaspecten zoals de interessante tweede pensioenpijler in de publieke sector en een ruime vakantie- en verlofregeling kunnen sollicitanten mee overtuigen. Met een correcte weging van al deze elementen komt een lokaal bestuur vaak als sterkste uit de vergelijking met de private sector. Lokale besturen kunnen in een regio onderling afspraken maken en hun voorwaarden op elkaar afstemmen zonder dat dit tot een opbod hoeft te leiden.

Deze nieuwe mogelijkheden in de rechtspositie hangen samen met een modern HR-beleid dat een werkgever uitwerkt. Mandatarissen moeten een

duidelijk HR-kader scheppen, waarbinnen er gewerkt kan worden. Dat moet de algemeen directeur en de leidinggevenden ondersteunen in het dagelijkse personeelsmanagement. Zo kan het als een sterk signaal van professionele autonomie beschouwd worden de aanstellingsbevoegdheid aan leidinggevenden te delegeren. Wederzijds vertrouwen is een sleutelfactor voor een goeie dynamiek tussen bestuur en medewerkers.

Autonomie in iedere job

Aantrekkelijke functie-inhoud moet verantwoordelijkheid op maat oproepen bij de medewerker, waardoor die binnen de gekregen autonomie een belangrijke individuele bijdrage kan leveren tot de collectieve maatschappelijke opdracht van lokale besturen. Dit leidt dan ongetwijfeld tot meer trotse en bevlogen 'die-

naren' van de lokale gemeenschap. Een gemotiveerde *civil servant* is op die manier een ambassadeur voor het lokale bestuur. Dit werkt vaak aanstekelijk en kan geïnteresseerde werkzoekenden aantrekken. Positieve en authentieke getuigenissen van werknemers blijven in een schaarse arbeidsmarkt nog steeds een van de krachtigste wervingskanalen. —

MIKE DESCHAMPS

stafmedewerker zorgpersoneel

Dit artikel is gebaseerd op een lezing die Piet Van Schuylenbergh gaf tijdens de Ronde van Vlaanderen VVSG voor mandatarissen en op het congres Lokale en Provinciale Politiek.

Iedereen risicodenker

Op Expeditie K biedt Audit Vlaanderen de deelnemers twee workshops aan, waarmee het hoopt een bijdrage te leveren aan een beter begrip van organisatiebeheersing en ook terugblijkt op tien jaar audits bij lokale besturen. Risico's zijn de rode draad door de twee workshops. Niet zonder reden: om de vele uitdagingen en veranderingen aan te kunnen is een veerkrachtige en doelgerichte organisatie nodig. Lokale besturen worden immers permanent uitgedaagd om (blijvend) op risico's in te spelen.

Hoewel we niet altijd expliciet stilstaan bij risico's, is iedereen eigenlijk dag in, dag uit een risicodenker. Let er maar eens op wat je allemaal doet voordat je aan een uitstap begint. Op het werk is dit niet anders. En management- en ondersteunende processen op orde hebben is daarbij een belangrijke eerste stap. Dat verhoogt immers de kans dat de dienstverlening vlot verloopt. Ook de kernprocessen worden hier dus beter van. En omdat de wereld voortdurend evolueert, moeten ook lokale besturen voortdurend alert blijven voor nieuwe of wijzigende risico's en kansen.

Organisatiebeheersing levendig houden is een blijvende uitdaging. Afspraken hierover zijn natuurlijk belangrijk, maar uiteindelijk gaat het erom organisatiebeheersing in de houding en het bewustzijn van medewerkers te verankeren. Voortdurend verbeteren wordt zo een tweede natuur. Met vrijheid voor zelfreflectie, fouten maken en samen leren. Zo kunnen organisaties bloeien en groeien. Lees hiernaast alvast het in-

terview met Serge Ronsse, algemeen directeur van Gavere, voor een boeiende getuigenis uit de praktijk.

Eerste Hulp Bij Organisatiebeheersing (EHBOB)

In de workshop EHBOB laat Audit Vlaanderen je zien wat een risico is en hoe je aan risicobeheer doet. De workshop staat open voor zowel beleidsmedewerkers organisatiebeheersing als alle andere medewerkers, verantwoordelijken en begeleiders.

Tijdens de workshop neemt Audit Vlaanderen je mee naar *Gemeentegem* waar het lokale bestuur een zomer-evenement wil organiseren. We leren samen hoe de medewerkers van dit fictieve bestuur bij de voorbereiding van het evenement risico's inschatten en beheersen, zodat ze de zomervakantie op een zorgeloze manier kunnen inzetten. Op basis van deze risicoanalyse worden maatregelen genomen die de belangrijkste risico's kunnen voorkomen of de eventuele gevolgen (zoals een fout of hogere kosten) kunnen beperken.

Waar we in ons persoonlijk leven vanzelfsprekend in termen van risico's denken, komt het er op de werkvloer op aan hier samen systematisch aan te werken. Dat vraagt onder meer om een gedeeld begrippenkader (zoals: wat bedoelen we nu met een kader of model?) en duidelijke afspraken. Ook dat wordt helder na deze workshop. Wat zit er na deze sessie in je EHBOB-koffer? Je herkent een risico, je kunt concrete beheersmaatregelen formuleren, en begrippen als risico's, organisatiebeheersing en kader hebben voor jou geen geheimen meer.

Tien om (terug) te zien: een bloemlezing uit tien jaar audits

Al bijna tien jaar ondersteunt Audit Vlaanderen lokale besturen door audits uit te voeren. Dat levert een rijkdom aan informatie en vaststellingen op. Tijd om eens terug te blikken... een boeiende (her)ontdekking! Wat hebben we in tien jaar audits geleerd? Wat zijn duidelijke successen en wat blijft moeilijk? Wat zijn de evergreens en welke trends komen er op ons af? En hoe helpen goede praktijken ons vooruit?

We presenteren jullie tien opvallende inzichten. We zien dat lokale besturen stappen zetten om risico's te zien en te beheersen. Soms met vallen en opstaan, maar de algemene trend is voorwaarts. We wisselen er graag van gedachten over tijdens deze sessie. —

TEAM LOKALE BESTUREN
AUDIT VLAANDEREN

EXPEDITIE K

Kortrijk 1 juni 2023

Volg onze sessies op Expeditie K

10 om (terug) te zien, sessie 40 – C12

Eerste Hulp Bij Organisatiebeheersing, sessie 41 – C13

Ontdek het programma en schrijf je in via opleidingen.vvsg.be/expeditie-k

STUDIO CLAREMOUT

‘Elk bestuur moet een systeem van organisatiebeheersing zoeken dat bij zijn identiteit en cultuur past’

Organisatiebeheersing mag dan soms een abstract begrip lijken, veel lokale besturen zijn er dag in, dag uit met succes mee bezig. Zo ook het Oost-Vlaamse Gavere. ‘Goede organisatiebeheersing is transparant over de punten waarin de organisatie nog kan groeien,’ zegt algemeen directeur **Serge Ronsse**. ‘Het versterkt daardoor het vertrouwen tussen het bestuur en het management, een essentiële voorwaarde voor elke goed werkende organisatie.’

Wat is volgens Serge Ronsse de sleutel tot een succesvolle organisatiebeheersing, zo luidt onze eerste vraag. Het antwoord ligt al op zijn tong. ‘Dat is volgens mij de waarde die het management eraan hecht. Wij hebben organisatiebeheersing altijd als een managementinstrument beschouwd dat ons kan ondersteunen in onze ambitie om de organisatie te verbeteren.’

‘We proberen ook het gebruik van abstracte begrippen zoveel mogelijk te vermijden. We vertalen risicobeheersing naar onze meer operationele medewerkers vooral in methoden om onze organisatie en onze dienstverlening continu te verbeteren. Zo hebben we een lange traditie in het organiseren van workshops waar medewerkers samen nadenken, bijvoorbeeld over mogelijke bedreigingen voor doelstellingen, projecten of diensten.’

Hoe vermijden jullie dat risicobeheer en organisatiebeheersing een kortstondige ‘projecthype’ wordt waarvoor de aandacht na verloop van tijd verwatert?

‘Zowel op strategisch als op operationeel niveau volgt onze organisatiebeheersing een jaarlijkse cyclus. Het managementteam voert, aangevuld met enkele specifieke medewerkers, jaarlijks de zelfevaluatie uit. Op operationeel niveau organiseren we driemaal per jaar workshops waarvoor medewerkers tijd moeten vrijmaken.’

Wat zou u achteraf gezien anders doen?

‘We stelden ooit een ellenlange lijst van mogelijke risico’s op. De detaillering was zo groot dat er geen enkele fo-

cus meer in zat. Vandaag bekijken we risico’s in de eerste plaats vanuit de doelstellingen en de dienstverlening die we nastreven. De focus ligt nu op de actuele risico’s die de grootste bedreiging vormen.’

‘In het begin waren ook wij vooral met processen bezig. Op zich is dat een goede ingang van waaruit dan later een bredere strategie kan groeien. Procesbeheer blijft natuurlijk een belangrijke bouwsteen binnen de organisatiebeheersing, maar het mag er zich niet toe beperken.’

Wat zijn of waren valkuilen bij het werken aan organisatiebeheersing?

‘Het lijkt me belangrijk dat een organisatie een organisatiebeheersingssysteem niet zomaar kopieert van een andere organisatie, maar dat ze naar een werkwijze zoekt die bij haar identiteit en cultuur past. En daar mag gerust wat trial and error bij komen kijken.’

‘Een belangrijk moment was voor ons de integratie van de gemeente met het OCMW. Toen moesten we even terugschakelen in onze manier van werken, omdat de twee organisaties zich op een verschillend maturiteitsniveau bevonden. De grootste verschillen waren in een tijdspanne van twee tot drie jaar wel weggewerkt.’ —

TEAM LOKALE BESTUREN
AUDIT VLAANDEREN

Gentse gemeenteraad gaat op locatie

Eén keer per jaar organiseert de Gentse gemeenteraad een themacommissie op locatie. De raadsleden gaan er in dialoog met inwoners, belanghebbenden en experts, het is de bedoeling dat ze vooral luisteren. Zo'n commissie moet altijd een concreet advies of standpunt door de gemeenteraad opleveren. Enkele maanden geleden had de eerste themacommissie op locatie plaats, over studentenhuisvesting.

In 2021 keurde de gemeenteraad unaniem de nota 'politieke besluitvorming dichterbij de Gentenaar brengen' goed, met verschillende voorstellen om de kloof met de burger te dichten. Het initiatief ging uit van het voorzitterschap van de gemeenteraad, gevormd door onder voorzitter Zeneb Bensafia en voorzitter Christophe Peeters (gedurende de eerste drie jaar van de legislatuur was de rolverdeling omgekeerd). Een van de acties in de nota is minstens jaarlijks een themacommissie op locatie organiseren. Maar corona leidde tot vertraging en zo kon de eerste editie pas op 8 november vorig jaar doorgaan, over het thema studentenhuysvesting. We legden Christophe Peeters (Open VLD), Zeneb Bensafia (Groen), Joris Vandenbroucke (Vooruit), Stijn De Roo (CD&V) en Anneleen Van Bossuyt (N-VA) enkele vragen voor.

Hoe wordt het thema van de commissie bepaald?

Zeneb Bensafia: 'Zowel de raadsleden, het college als de burgers kunnen een voorstel indienen bij de voorzitter van de raad. Het Bureau van de gemeenteraad, bestaande uit

de voorzitter en de fractievoorzitters, en het uitgebreid Bureau waar ook de commissievoorzitters deel van uitmaken, beslissen uiteindelijk.'

Anneleen Van Bossuyt: 'Zowel het thema als de concrete invulling van de commissie op locatie werd besproken op het Bureau en het uitgebreid Bureau.'

Stijn De Roo: 'Er was een breed draagvlak voor het thema studentenhuysvesting.'

Christophe Peeters: 'Het leefde al langer in de gemeenteraad. Voldoende studentenhuysvesting aanbieden en die inpassen in de stad is een grote uitdaging waarover we graag met alle belanghebbenden van gedachten wilden wisselen.'

Zeneb Bensafia: 'In twee jaar tijd is het aantal studenten toegenomen van 70.000 naar 80.000. Er is een tekort aan koten. Daardoor huren nogal wat studenten gezinswoningen op de private markt, waardoor andere mensen dan weer minder kansen krijgen op de woningmarkt. Het is nodig dat daarover een breed debat wordt gevoerd, en dat is net de bedoeling van een themacommissie op locatie.'

Joris Vandenbroucke:

'Dankzij de professionele werkwijze met de gesprekstafels werden deelnemers expliciet aangesproken en aangespoord om hun ideeën te vertolken en hun vragen voor te leggen.'

Hoe zag de avond eruit?

Christophe Peeters: 'In het voortraject was er een heel nauwe samenwerking met onder meer de stedelijke diensten wonen, bestuursondersteuning en beleidsparticipatie.'

Joris Vandenbroucke: 'De themacommissie had plaats in de Arteveldehogeschool. Na de verwelkoming was er een korte toelichting van het stedelijke beleid door schepen Tine Heyse, bevoegd voor wonen. Dan volgde een plenair panelgesprek met vertegenwoordigers van studenten, buurtbewoners, eigenaars van studentenkoten, projectontwikkelaars en onderwijsinstellingen. Vervolgens schoven die verschillende betrokkenen aan kleinere gesprekstafels aan, met telkens ook enkele gemeenteraadsleden. Dat gesprek werd professioneel geleid door medewerkers van de dienst beleidsparticipatie. Pas in een laatste ronde werd de politici gevraagd om kort te reflecteren op wat aan die gesprekstafels gezegd werd.'

Stijn De Roo: 'De gesprekken in die kleinere groepen verliepen zeer constructief en respectvol. Er was een grote openheid.'

Wat was de rol van de gemeenteraadsleden?

Anneleen Van Bossuyt: 'Luisteren. Daar waren op voorhand goede afspraken over gemaakt en dat is goed gelopen.'

Stijn De Roo: 'We gaan regelmatig met onze fractie op het terrein, maar tijdens de themacommissie hadden

MICHEL DE VUYER

we de verschillende visies tegelijkertijd aan de tafel.'

Is dat de grote meerwaarde van deze aanpak?

Joris Vandenbroucke: 'Het was bijzonder leerrijk dat alle rechtstreeks betrokkenen met elkaar in dialoog gingen op basis van goed voorbereide en geleide gesprekstafels, zodat de verschillende perspectieven aan bod kwamen.'

Zeneb Bensafia: 'Wij zien vaak mensen die verenigd zijn, de drempel van de themacommissie was zeer laag en de meeste deelnemers waren niet verenigd. Gewone burgers en buurtbewoners hebben de stap gezet.'

Christophe Peeters: 'Politici krijgen heel veel mensen over de vloer die komen lobbyen voor hun zaak. Maar niet iedereen is daar even sterk in. De themacommissie laat meerdere stemmen horen en dat leidt tot meer nuance in het debat. En door met elkaar aan de tafel te zitten hebben de verschillende partijen ook ingezien dat er vele kanten zijn aan een probleem.'

Anneleen Van Bossuyt: 'De onderlinge dialoog tussen de deelnemers was zeer belangrijk. Voor elke buurtbewoner met slechte ervaringen met studenten is er ook een die goede ervaringen heeft. Wat ikzelf heb geleerd is dat er jongeren zijn die geen hogere studies aanvatten omdat ze geen kot vinden. Ik wist niet dat het soms zo ver ging.'

Was 'iedereen' aanwezig?

Stijn De Roo: 'Ondanks de lage drempel bereik je toch vooral de al geëngageerde en mondige burger.'

Anneleen Van Bossuyt: 'De commissie is goed en ruim aangekondigd en de drempel om deel te nemen was inderdaad laag, maar je spreekt maar een kleine groep mensen aan die tijd en moeite willen doen om deel te nemen en die zich durven uit te spreken.'

Zeneb Bensafia: 'Toch hebben we een zeer diverse groep mensen bereikt.'

Christophe Peeters: 'Er was een groot verschil met de traditionele inspraakvergaderingen en hoorzittingen. Die worden vaak aangestuurd door een beperkt aantal zeer mondige deelnemers en de luidste roepers. Zij vertegenwoordigen dan zogenaamd de burger, maar de meerderheid van de aanwezigen zwijgt. Dat hebben we met dit format kunnen vermijden.'

Joris Vandenbroucke: 'Dankzij de professionele werkwijze met de gesprekstafels werden deelnemers expliciet aangesproken en aangespoord om hun ideeën te vertolken en hun vragen voor te leggen.'

Wat doet de gemeenteraad nu met de input van de themacommissie op locatie?

Zeneb Bensafia: 'Het reglement zegt dat de gemeenteraad altijd tot een advies, een aanbeveling of standpunt moet komen. Intussen is er begin dit jaar een eerste debat geweest tussen de fracties in de bevoegde algemene commissie. Voor de zomer zullen we tot een concreet advies of een standpuntbepaling komen.'

Christophe Peeters: 'Er zijn bijvoorbeeld enkele zeer concrete obstakels in onze regelgeving, zoals het bouwreglement, die het uitbreiden van studenten-

Stijn De Roo:

'We gaan regelmatig met onze fractie op het terrein, maar tijdens de themacommissie hadden we de verschillende visies tegelijkertijd aan de tafel.'

koten bemoeilijken. Die wegwerken zal ongetwijfeld een onderdeel zijn van het advies.'

Stijn De Roo: 'De vervolgstappen van deze themacommissie zullen de komende maanden en zelfs nog jaren voorwerp zijn van debat in de gemeenteraad.'

In het najaar is er een tweede themacommissie. Is het thema al gekozen?

Zeneb Bensafia: 'Nee, we zitten nog in de fase van het opvragen van ideeën en voorstellen. Via de website, sociale media en het stadsmagazine hebben we een oproep gedaan aan de inwoners. En ook de raadsleden kunnen voorstellen doen.'

Aan welke voorwaarden moet een goed thema voldoen?

Anneleen Van Bossuyt: 'Het moet leven bij de bevolking. Er moeten verschillende belangengroepen zijn, het mag geen verhaal zijn van voor of tegen.'

Christophe Peeters: 'Een goed thema is niet te specifiek of wijkgebonden. De heraanleg van een straat komt niet in aanmerking, net zoals één project van studentenhuisvesting niet geschikt is. Het moet dus breed gaan, over de stad en over verschillende bevolkingsgroepen, en tegelijkertijd concreet genoeg zijn. Een themacommissie op locatie mag ook niet in de weg lopen van de reguliere inspraakkanalen zoals wijkvergaderingen of hoorzittingen. Uiteraard moet het thema binnen de bevoegdheden van de stad vallen. De gemeenteraad moet het debat in de commissie op locatie achteraf kunnen vertalen in beleid of beleidswijzigingen.'

Joris Vandenbroucke: 'Met de eerste themacommissie is in ieder geval een zeer sterke start genomen. Dit instrument kan uitgroeien tot een vast onderdeel van het beleidsproces in onze stad.'

—

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

Kortrijks sociaal huis kantelt uit

Kortrijk heeft de sociale dienstverlening naar de wijken gebracht. Tot voor kort was ze gecentraliseerd in het sociaal huis, nu werken de meeste maatschappelijk werkers in een van de twaalf wijkcentra. 'De afstand tot de sociale dienstverlening is letterlijk en figuurlijk veel kleiner geworden, de drempel is verlaagd. Eén gezin of cliënt wordt nu opgevolgd door één maatschappelijk werker. En de link met het buurtwerk vanuit de wijkcentra is versterkt,' zegt schepen van Sociale Vooruitgang en Armoedebestrijding Philippe De Coene.

'Als je het vermoedelijke aantal mensen die aangewezen zouden zijn op sociale dienstverlening naast het huidige bereik van het OCMW legt, dan kun je alleen maar vaststellen dat we met de klassieke manier van werken een groep mensen niet bereiken,' zegt schepen Philippe De Coene. 'Een van de redenen is dat de drempel naar het sociaal huis hoog blijft. Het is niet vanzelfsprekend voor inwoners die recht hebben op hulp- en dienstverlening om naar het OCMW te stappen. We kampen nog steeds met het imago dat we er enkel zijn voor mensen die echt diep in de problemen zitten of een leefloon ontvangen. De energiecrisis heeft nog eens aangetoond dat ook mensen met een arbeidsinkomen het financieel zeer moeilijk kunnen hebben maar toch de weg naar het OCMW niet vinden. En onderschat ook de fysieke afstand niet. Je vraagt wel wat van kwetsbare mensen als ze zich met hun vraag moeten aanmelden in het grote sociaal huis in het stadscentrum.' Die vaststelling bracht het Kortrijkse OCMW ertoe enkele jaren geleden het sociaalwetenschappelijk experiment MISSION op te zetten, met Europese steun. Gedurende drie jaar werd van verschillende metho-

dieken in de sociale dienstverlening de impact gemeten. Daaruit bleek dat gezinnen met een eigen belangenbehartiger – dat is een contact- en vertrouwenspersoon die alle mogelijke vormen van hulp- en dienstverlening opneemt, zodat cliënten niet meer zelf aan de vaak ontmoedigende tocht langs tal van instellingen hoeven te beginnen en niet overal nog maar eens hun verhaal moeten doen – er sneller op vooruitgingen dan gezinnen die op de klassieke manier werden bijgestaan.

Van één OCMW naar twaalf wijkcentra

De resultaten van dat onderzoek leiden nu tot een nieuw concept: wijkgericht sociaal werk. De sociale dienstverlening gebeurt niet langer vanuit het sociaal huis, de maatschappelijk werkers hebben voortaan hun stek in een van de twaalf wijkcentra, dicht bij de inwoners voor wie ze werken en volgens het principe: één gezin, één plan en zoveel mogelijk één maatschappelijk werker of case-manager. Joris Beaumon, directeur dienstverlening en sociaal beleid, tekende de voorbije jaren de transitie uit. 'Aan de ene kant hadden we goed uitgebouwde wijkcentra. Ze hadden

een goede buurtwerking, fungeerden als ontmoetingsplekken in de wijk en zetten allerlei laagdrempelige activiteiten op voor alle wijkbewoners. Aan de andere kant hadden we de sociale dienst van het OCMW in het sociaal huis in het centrum van de stad. Gespecialiseerde teams volgden er elk een deel van het hulpverleningstraject op. Een gezin, een cliënt werd dus door verschillende mensen begeleid. De wijkcentra en het sociaal huis waren behoorlijk aparte werelden die vaak voor dezelfde cliënten werkten. Dat was niet logisch. We brachten het beste van de twee werelden samen en kantelden de sociale dienst uit, van het sociaal huis naar twaalf wijkteams. In het sociaal huis blijven nog enkele maatschappelijk werkers actief voor cliënten die omwille van de anonimiteit liever niet in hun eigen buurt geholpen willen worden. Ook de ondersteunende kennisel specialisten en enkele niet-wijkgebonden teams blijven centraal. Maar het overgrote deel van de maatschappelijk werkers heeft sinds kort een plek in een wijkcentrum.' Op papier klinkt het logisch en eenvoudig, maar de praktische uitwerking had wel wat voeten in de aarde. Verandering is sowieso lastig en dat was in dit geval niet anders. Medewerkers moesten afscheid nemen van collega's en hun werkplek in het sociaal huis, sociale dossiers moesten aan de wijkcentra worden toegewezen, procedures hertekend, er was een nieuwe visie nodig enzovoort. Schepen De Coene: 'Met de visie om zeer nabij te werken, ingebed in een wijkteam, met maatschappelijk werkers als vaste casemanagers voor een aantal gezinnen, met het doel meer mensen te bereiken en hen beter te begeleiden, was iedereen het eens. We hebben het traject in nauw overleg met de medewerkers gelopen en ook af en toe getemporiseerd, zodat iedereen aan boord bleef. Intussen is de uitkanteling een feit, al staan we nog niet overal even ver, alleen al door de infrastructurele beperkingen in sommige wijkcentra.'

Dichtbij en laagdrempelig

Wijkcentrum De Zevenkamer in de deelgemeente Heule was een van de

TOM VAN DERHINSTE

Philippe De Coene:
'Met de decentrale sociale dienstverlening willen we mensen helpen die we met de klassieke aanpak niet bereiken.'

Lieselot De Vlieger:
'Het inbedden van de sociale dienstverlening in de wijkteams maakt multidisciplinair samenwerken veel makkelijker.'

pilots in het traject en staat dan ook al ver met het wijkgerichte sociaal werk. Lieselot De Vlieger is er coördinator van het wijkteam. 'De intake van nieuwe cliënten gebeurt hier, de begeleiding wordt opgenomen door een van onze maatschappelijk werkers. Zij gaan ook heel vaak aan huis bij de mensen die daar de voorkeur aan geven. Doordat de sociale dienstverlening in het wijkteam is ingebed, is het veel makkelijker dan vroeger om multidisciplinair samen te werken. Leefloon, thuiszorg, het opnemen van rechten, zeer complexe situaties, we hebben de medewerkers met de nodige expertise in huis om dat allemaal samen te bekijken. Ons team heeft ook een zeer nauwe band met de scholen in de buurt, met de thuiszorgdiensten, Kind en Gezin, huisartsen, verpleegkundigen, kinesisten enzovoort. We zijn echt ingebed in de wijk. Tegelijkertijd is de drempel van De Zevenkamer zeer laag voor alle buurtbewoners. Iedereen komt hier over de vloer, we zijn een warm huis. Mensen komen 's middags eten in ons restaurant of drinken iets in de

cafeteria, ze doen mee met de vele activiteiten die we organiseren, ze doen vrijwilligerswerk in de wijk, ze nemen deel aan participatieraden enzovoort. De stap naar sociale hulp is veel kleiner dan vroeger. En als iemand van het wijkteam bepaalde signalen opvangt, is het makkelijk om daarover te praten met de maatschappelijk werker die twee kamers verderop zit. Alles wordt hier samengebracht.' Schepen De Coene noemt het een 360° sociale dienstverlening. 'We kunnen problemen sneller detecteren en in een vroeger stadium behandelen, voordat ze te groot worden. Zo kunnen we mensen beter vooruit helpen en perspectief bieden. En daar is het ons uiteindelijk om te doen.'

Aantrekkelijke werkgever

Een opmerkelijk neveneffect van de uitkanteling is dat het OCMW een aantrekkelijker werkgever is geworden. Joris Beaumon: 'We presenteren ons anders dan vroeger. We zoeken nu geen traditionele 'OCMW-maatschappelijk werkers' meer, maar 'outreaching sociale dienstverle-

Vertrouwen

Roos Vandersteene en Yves Goddeeris werkten vroeger in het sociaal huis in de Budastraat en zijn nu als maatschappelijk werkers aan de slag in het wijkteam van De Zevenkamer. 'De grootste verbetering is het werken in een kleiner team, waardoor er veel meer multidisciplinair overleg mogelijk is. Dat leidt tot betere kwaliteit in de beslissingen en tot betere begeleiding. De sfeer is hier ook veel rustiger, mensen die langskomen voelen zich geen nummer. Het is makkelijker om aan vertrouwen te werken en dat is de basis van ons werk.' Het lastigste was afscheid te moeten nemen van collega's waarmee ze vele jaren hadden samengewerkt. Maar de ontvangst in Heule was zeer hartelijk. 'En voor de cliënten is de drempel veel lager dan vroeger. Misschien is hij zelfs een beetje te laag. Regelmatig lopen mensen binnen, zodat we soms niet meer aan onze dossiers toekomen. We moeten nog naar een goed evenwicht zoeken.'

ners'. We geven in de selectieprocedure meer gewicht aan intrinsieke motivatie, empathie en gedrevenheid dan aan pure kennis die medewerkers toch pas op de werkvloer echt verwerven. Terwijl we vroeger de vacatures amper ingevuld kregen, hebben we onlangs een werfreserve aangelegd van 28 personen waarvan de helft zuivere maatschappelijk werkers. Het is lang geleden dat we daarin waren geslaagd.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

www.kortrijk.be/mission

Joris Beaumon:
'Het overgrote deel van de maatschappelijk werkers werkt nu vanuit een van onze twaalf wijkcentra.'

EXPEDITE K

Kortrijk 1 juni 2023

Laat je meevoeren langs de route 'Sociale dienstverlening innoveren'

Ontdek het programma en schrijf je in via opleidingen.vvsg.be/expeditie-k

Verder dan de buren

Veilig experimenteren in een gezamenlijk ontwikkeltraject

Het regiodecreet is gepubliceerd, maar het diverse regionale landschap is nog niet in zicht. In de ene regio is samenwerken op het regionale niveau al een vaste waarde, in de andere staat het nog in de kinderschoenen. Het ontwikkeltraject van Labo Regiovorming ondersteunde in de referentieregio Antwerpen enkele algemeen directeurs om nieuwe vormen van samenwerking te verkennen. Ze zoeken samen uit hoe regiowerking kleinere lokale besturen kan helpen bij het indienen van gezamenlijke projecten bij de Vlaamse overheid. We gingen hierover in gesprek met Veerle De Beuckeleer, algemeen directeur van Rumst, en Marijke Deroover, algemeen directeur van Wommelgem.

‘Natuurlijk bestaan er al allerlei samenwerkingsinitiatieven binnen de referentieregio Antwerpen, maar we hadden nog niet echt de reflex om verder te kijken dan onze buurgemeentes. Nochtans zitten we vaak met dezelfde uitdagingen en kunnen we veel leren van elkaar,’ vertelt Veerle De Beuckeleer. ‘Toen we hoorden van Labo Regiovorming, en dan meer bepaald van het pakket ontwikkeltrajecten, vonden we dat we dit als een leermoment moesten aangrijpen: wat beweegt ons om (meer) samen te werken?’

In de regio Antwerpen rees daarom de vraag: hoe versterken we de

regiowerking met 29 lokale besturen in een uitgestrekt gebied inspelend op de noden van die lokale besturen? Eerst organiseerden ze een startvergadering met de burgemeesters en algemeen directeurs uit de referentieregio. Daarna volgden collegebesluiten over een eventuele deelname aan het ontwikkeltraject. Twintig van de dertig colleges in de referentieregio waren voorstander. Via een servicedesigntraject, begeleid door Labo Regiovorming, kwam een gezamenlijke uitdaging naar voren: ‘De Vlaamse overheid zet bij projectoproepen vaker in op intergemeentelijke samenwerking. De alge-

meen directeurs stelden vast dat de wil tot samenwerking er is, maar dat een effectieve manier, vooral voor kleinere besturen, om eraan te beginnen ontbreekt,’ vertelt Veerle De Beuckeleer. Uiteindelijk besloten elf lokale besturen om samen een project in te dienen voor de oproep van Gemeente Zonder Gemeentehuis. Een netwerkteam, bestaande uit de algemeen directeurs, begeleidde het ontwikkeltraject en een projectteam, bestaande uit projectmedewerkers, werkte de inhoud uit. De twee teams werkten nauw samen en kwamen op het idee om een slimme virtuele medewerker te ontwikkelen, die een bezoeker proactief bij een informatievraag begeleidt en bovenlokale informatie aanbiedt.

Samen experimenteren en kennis delen

Veerle De Beuckeleer en Marijke Deroover kijken met plezier terug op het traject. ‘We willen graag geloven dat elk lokaal bestuur uniek is, maar eigenlijk zijn we vaak met hetzelfde bezig en worstelen we ook met dezelfde uitdagingen. Daarom is het enorm belangrijk dat we bij elkaar terecht kunnen voor kennis, inspiratie, ervaringen,’ vertelt Veerle De Beuckeleer. Marijke Deroover vult aan: ‘We moeten de kansen grijpen om meer te netwerken en over het muurtje te gaan kijken, ook verder dan de eigen buurgemeentes. Misschien doen anderen iets beter, of zie je ineens hoe goed je eigen bestuur al bezig is! De win-win zat niet in het doel

vlnr bovenste rij: Dorien Marijnissen (Wijnegem), Pedro Meuleman (AXI), Sofie Verrelst (Wommelgem), Marianne Lenaerts (Rumst), Myriam Peters (Wommelgem)
vlnr onderste rij: Leen Wyn (Schelle), Elien Luypaert (Rumst), Els Kerkhofs (Ranst), Karin Peeters (Mortsel)

GGZ REGI

van dit traject, maar in het delen van de kennis en ervaring tussen de medewerkers en mandatarissen.’ Ook de medewerkers uit het projectteam beaamden dat. Marianne Lenaerts, experte digitale communicatie in Rumst en projectleider van REGI, licht toe: ‘We hadden een enthousiaste groep medewerkers met verschillende achtergronden, functies en maturiteit, maar er was één gemene deler: we gaan dit proberen en we zien wel waar we uitkomen.’ Ook Karin Peeters, projectcoördinator in Mortsel, ziet de vele voordelen van de samenwerking: ‘De neuzen stonden allemaal in dezelfde richting en we planden maandelijks een overleg in. Nu we die eerste contacten hebben gehad, gaat het veel gemakkelijker zijn om elkaar opnieuw te vinden.’

Steun, maar geen harnas

De elf lokale besturen zijn erin geslaagd om een gezamenlijk project in te dienen, maar hoe gaan ze nu verder in de regio? ‘We moeten het loslaten om tot één strategische visie te komen, maar we moeten wel de ruimte krijgen om samen te verkennen: welke thema’s zijn geschikt

om bovenlokaal te behandelen? Wat doen we gewoon onder ons? En hoe balanceren we onze eigenheid met het algemeen belang van de regio? Regiovorming en het opbouwen van netwerken lijkt in het begin een beetje wollig, maar het uitwerken van een project maakt dat het concreter wordt,’ vertelt Marijke Deroover. Veerle De Beuckeleer pikt hierop in: ‘Regiovorming moet steun bieden aan de lokale besturen, maar mag geen harnas worden. We moeten de vrijheid laten aan de lokale besturen: wil je nu niet instappen in een project? Geen probleem, je kunt misschien later nog instappen, of anders aansluiten bij een volgend traject. Als we dynamisch mogen zijn, dan zie ik in de toekomst zeker nog wel meer projecten met telkens verschillende partners uit de regio aan tafel. Dat laatste is ook belangrijk om regiowerking te blijven aanzwengelen.’ —

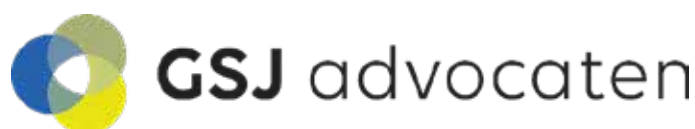
ELIENE RIJCKEN

projectmedewerker communicatie
en kennisdeling

laboregiovorming.be

De slimme virtuele medewerker – REGI van de regio

Elf lokale besturen werken samen om bezoekers van de website en sociale media versnelde toegang tot relevante informatie en dienstverlening aan te bieden. Een intelligente chatbot zal ze op een gepersonaliseerde en proactieve manier naar de juiste info leiden. Verhuis je bijvoorbeeld naar een andere gemeente, dan ontvang je meteen informatie over wat je allemaal moet regelen in je oude en nieuwe gemeente. Brecht, Hemiksem, Hove, Lint, Mortsel, Ranst, Rumst, Schelle, Wijnegem, Wommelgem en Zandhoven dienden dit project samen in en kregen hiervoor 500.000 euro via Gemeente Zonder Gemeentehuis.

“Wat verandert er als gevolg van de nieuwe minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale overheden?”

GSJ advocaten deelt haar kennis

Al bijna 40 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **65 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

Iedereen is kwetsbaar voor een cyberaanval

Antwerpen en Diest over hun cyberincidenten

De laatste jaren werken lokale besturen meer en meer aan hun cyberveiligheid. Ook Antwerpen en Diest hadden daar al stappen voor ondernomen, maar afgelopen december werden ze toch nog slachtoffer van een cyberaanval. Myriam Parys, algemeen directeur van Diest, en Youri Segers, chieft digital officer bij de stad Antwerpen, vertellen en geven tips.

‘Op 12 december in de ochtend merkten we dat er geen mails binnenkwamen. Onze IT-dienst ontdekte dat er geen enkele toepassing meer operationeel was. Er bleek dan op één toestel een boodschap te zijn van de hackers,’ vertelt Myriam Parys. In Antwerpen verliep het een beetje anders: ‘In de ochtend van 6 december werden er ineens verschillende files en programma’s omgevormd naar .play-bestanden. Intussen verspreidde het virus zich als een lopend vuurtje binnen onze systemen. Dus schoten we in actie. Organisatorisch schakelden we direct externe partners in, zoals het federale Cyber Emergency Response Team (CERT), zodat we van hun expertise gebruik konden maken. Intern op Digipolis zijn we opgeschaald naar 24/7-permanentie. Niet alleen omdat er technisch heel veel acties ondernomen moesten worden, maar ook om stelselmatig het gevecht met de hackers aan te gaan om de systeemaccounts weer onder controle te krijgen.’

Ook de stad Diest riep eerst de lokale crisiscel samen. Diezelfde ochtend kwamen de politie, de burgemeester, de algemeen directeur, de ICT-dienst, de noodplanningsambtenaar, de communicatiedienst, de DPO en de CERT

samen. ‘Om de schade te beperken moesten we meteen in isolatie: alle kabels uittrekken, ICT afsluiten. Ook onze connecties met andere partijen werden verbroken, zodat het virus zich niet kon verspreiden,’ vertelt Myriam Parys. Ook in Antwerpen gingen ze in lockdown.

Communicatie cruciaal

In Diest werkten de mailboxen niet meer, maar ze vonden wel alternatieve manieren om te communiceren: ‘Natuurlijk was de interne en externe communicatie enorm belangrijk. Intern hebben we met een soort berichtenketting gewerkt: ik stond in contact met alle diensthoofden en zij op hun beurt met hun medewerkers. Nadien zaten we wekelijks met de diensthoofden samen om de verdere stappen en mogelijkheden te bespreken. Qua externe communicatie stuurden we meteen een persbericht uit en plaatsten we steeds een stand van zaken op onze website en via onze sociale media.’ Ook in Antwerpen bleven ze het hele proces lang communiceren: ‘In de eerste fase was het balanceren op een slappe koord. Om geen extra wantrouwen of verwarring te creëren wilden we iedereen van voldoende informatie

voorzien, maar zonder daarbij de tegenstander cruciale gegevens in de schoot te werpen.’ Voor de burgers kwam er een communicatiepagina, waarnaar ze ook verwezen via de sociale media. Naast digitale middelen werden er op verschillende stadslocaties ook publieksschermen en affiches ingezet. ‘Bij een dergelijke crisis moet je ook opletten dat je de juiste woorden kiest. Zo moet je technologisch vakjargon continu omzetten in heldere taal,’ zegt Youri Segers.

Dienstverlening draaiende houden

‘De gevolgen van de cyberaanval waren echt enorm. We hadden geen e-mail, geen laptops, geen desktops, geen wifi, geen werkend netwerk, geen interne telefooncentrale, geen netwerkprinters, geen netwerkschijven met data, geen toepassingen die op lokale servers draaien, geen prik-klok, geen gebruik van USB-sticks, geen boekhouding, geen registratie van geboortes en overlijdens, geen personeelsadministratie, geen omgevingsvergunningen enzovoort,’ vertelt Myriam Parys van de stad Diest. ‘Deze keer hadden we geen businesscontinuïteitsplan, zoals met covid, maar we hebben een business-impactanalyse uitgevoerd. Daarmee bepaal je wat de impact is als een proces voor een uur, acht uur, 24 uur, 48 uur... niet werkt. Zo werd meteen duidelijk dat we voor de registratie van geboortes en overlijdens al na twaalf uur in de problemen kwamen. Daarvoor zijn we dan gaan aankloppen bij onze buurgemeente Scherpenheuvel-Zichem. We mochten bij hen inloggen op het netwerk en in hun stadhuis een loket burgerzaken openen voor onze inwoners. Aan de andere kant waren er ook aspecten van dienstverlening die we makkelijk konden oplossen: zo werden de uitgeleende boeken in de bibliotheek bijgehouden met pen en papier.’

Ook in Antwerpen probeerden ze het bestuur uiteraard zo goed mogelijk draaiende te houden: ‘We hebben extreem snel kunnen schakelen, sa-

JOHAN KAE THOVEN STAD ANTWERPEN

Youri Segers:
‘In de eerste fase was het balanceren op een slappe koord. Om geen extra wantrouwen of verwarring te creëren wilden we iedereen van voldoende informatie voorzien, maar zonder daarbij de tegenstander cruciale gegevens in de schoot te werpen.’

Myriam Parys:
‘Deze keer hadden we geen businesscontinuïteitsplan, zoals met covid, maar we hebben een businessimpactanalyse uitgevoerd. Daarmee bepaal je wat de impact is als een proces niet werkt voor één uur, acht, 24, 48 uur..’

men met de bedrijfseenheden binnen de stad en de andere klanten, om de minimale dienstverlening draaiende te houden. Eerst en vooral concentreerden we ons op de minimale dienstverlening om vervolgens een prioritering in toepassingen en tools op te maken. Voor een aantal kritieke toepassingen waren er workarounds of een offline oplossing. Momenteel zitten we in de recovery-fase en zijn we parallel alles in een nieuwe, veilige (digitale) werkomgeving aan het opzetten. De meeste mailboxes waren gespaard gebleven en onze website hebben we online kunnen houden met een

berekend risico, wat twee elementen zijn die op zijn minst de communicatie ten goede kwamen.’ Bij hen speelde de CRO (chief resilience officer) een fundamentele rol. ‘Die was echt nodig om vooral het overzicht te bewaren, hiaten te zien – wie moeten we wanneer inschakelen, wat mogen we niet vergeten... – en de hele zaak te coördineren. De technieken en methodieken van klassieke crisisaanpak werden gebruikt. Op 28 juni was er een initiatie in dergelijk crisismanagement voor een 15-tal sleutelfiguren bij Digipolis. Het crisisplan was in volle ontwikkeling, toen de hackers zijn binnen-

gedrongen. Hadden we dus beter voorbereid kunnen zijn? Ja, wellicht wel, maar dat heb je bij elke crisis.’

Kleine stappen voor grotere cyberveiligheid

Youri Segers kijkt tevreden terug op de genomen acties bij Antwerpen: ‘We hebben gemerkt dat iedereen bij ons voor elkaar in de bres springt: onder meer het (tijdelijk) andere taken opnemen, echt “samen” werken naar een veiligere omgeving en dito dienstverlening voor onze medewerkers en burgers (bewoners, bezoekers, bedrijven, studenten...) waren sterktes. Als organisatie hebben we echt snel geschakeld en prioriteiten gesteld. We hebben acties gelanceerd voor de toekomstige veiligheid. We hebben onder andere beslist om de Microsoft 365-omgeving versneld door te voeren, inclusief extra bijkomende maatregelen (denk maar aan multifactorauthenticatie). De hack leert ons dat elke stad en gemeente hier 100% professioneel mee bezig moet zijn, ook al kost dat geld. Geld dat veel lokale besturen niet hebben. Eigenlijk toont dit impliciet aan dat we (nog) meer moeten samenwerken, zodat *economies of scale* maximaal benut worden en steden en gemeenten niet alles alleen moeten dragen. Daarnaast zou er, op andere niveaus, moeten worden overwogen of we geen SOC (security operations center) moeten inrichten op bijvoorbeeld Belgisch of zelfs Europees niveau.’

Ook Myriam Parys van Diest is trots op de stappen die sinds de aanval gezet zijn: ‘We hebben meteen gekeken welke aanpassingen we al konden doen. Er zaten wel wat projecten in onze pipeline. Die hebben we nu versneld in gang gezet. Als eerste hebben we geoblocking ingesteld: onze medewerkers kunnen niet meer vanuit het buitenland inloggen. Tegelijk hebben we tweestapsverificatie versneld uitgerold. Ook zullen we onze medewerkers blijven sensibiliseren, want de gebruiker blijft natuurlijk het grootste risico. Meer dan de helft klikt nog op een phishingmail.’ Myriam concludeert: ‘100% zekerheid dat dit niet meer zal gebeuren, kun je niet beloven. Iedereen is kwetsbaar, maar je kunt natuurlijk wel maatregelen nemen om de kansen te verkleinen.’—

ELIENE RIJCKEN
projectmedewerker communicatie en kennisdeling

vvsq.be/cyberveiligheid

Tips van Diest en Antwerpen

- Denk niet dat het een ver-van-je-bedfenomeen is. Het is dichterbij dan je denkt. Bereid je voor als lokaal bestuur alsof het je vandaag (of eigenlijk gisteren) kan overkomen.
- Wees bewust bezig met cyberveiligheid en laat het niet alleen over aan informatiebeheerders of IT-specialisten. Elke medewerker kan zich beter wapenen tegen de stijgende cyberdreiging (zowel op professioneel als in de privésfeer). Reik handvatten aan op het vlak van digibewustzijn en een algemene cyberveilige attitude. Je kunt die interne boodschap ook extern mee uitdragen als lokaal bestuur en van daaruit de inwoners alerter maken voor cybercrime en de gevolgen.
- Een CRO of crisismanager die een crisis in zijn geheel overschouwt, is een belangrijke hulp!
- Een belangrijke vraag bij een cyberaanval is welke kritieke toepassingen, producten en processen je absoluut wilt beschermen: bekijk dat vooraf niet alleen vanuit IT-oogpunt, maar ook vanuit de organisatie en dienstverlening zelf: wat is er nodig om minimaal te kunnen blijven draaien en de continuïteit zo goed mogelijk te waarborgen?
- De gebruiker blijft het grootste risico: sensibiliseer! Veiligheid gaat boven gebruiksgemak.
- Breng cyberveiligheid op je MAT. Het is niet alleen een technisch verhaal, maar een groot strategisch vraagstuk.
- Blijf optimistisch. Een cyberaanval brengt veel obstakels met zich mee, maar je komt er wel met de juiste partners en de juiste instelling.
- Bekijk wat er op je planning staat in verband met cyberveiligheid. Welke kleinere stappen kun je nu al zetten? Denk onder meer aan geoblocking, tweefactorauthenticatie, actieve netwerkcontrole, back-ups offline en offsite, toepassing van de cloud.
- Korte communicatielijnen tussen het interne/externe communicatieteam en de mensen van IT beperken de ‘ruis’ tot een minimum en maken dat alle (soms heel) technische info ondubbelzinnig vertaald wordt voor de eindgebruiker.

De fietsers voor Kom op tegen Kanker onthalen: een eer

Elk jaar stijgt het aantal fietsploegen die tijdens het hemelvaartweekend deelnemen aan de duizend kilometer ten voordele van Kom op tegen Kanker. Vertrek en aankomst gebeuren in Mechelen, 's middags houden de pelotons dit jaar achtereenvolgens halt in Heusden-Zolder, Stabroek, Waregem en De Pinte. Zij bereiden zich nu volop voor om alle ploegen warm te ontvangen.

Op donderdag verwacht Heusden-Zolder op de oude mijnsite met het nieuwe culturele centrum veel volk. Op vrijdag zakken de pelotons af naar de sportterreinen van Hoevenen (Stabroek), op zaterdag wordt de hippodroom van Waregem Koerse aangedaan en op zondag zijn de sportterreinen in De Pinte aan de beurt.

Ruim duizend teams, verdeeld over tien pelotons rijden mee, iedere fietser van het team schreef op voorhand in voor een peloton dat rijdt tegen 24, 27 of dertig kilometer per uur. Met acht tot tien minuten tussentijd komen al die pelotons 's middags aan en vertrekken zij – eventueel met andere deelnemers van dezelfde ploeg – weer op gezette tijdstippen.

Verbinden tot verbondenheid

Burgemeester Lieve Van Lancker is blij en trots met de keuze voor De Pinte als middaggemeente. 'De Pinte zamelt al lang fondsen in voor Kom op tegen Kanker. Al in 1986 startte een groep oud-KLJ-leden met een sneuveltoer, een beetje bewegen en veel eten met veel sponsors én 2000 deelnemers. In twintig jaar konden zij in totaal zo'n 400.000 euro inzamelen

Lieve Van Lancker:

'Dat De Pinte middagstad mag zijn, voelt als een bekroning voor alle vrijwilligers en hun jarenlange inzet.'

voor Kom op tegen Kanker. In 2013 wilde Erik Van de Velde zich als eerbetoon aan zijn ouders Marie-Jeanne en Robert voor de duizend kilometer solo inschrijven als het MJR-team, maar het enthousiasme van zijn entourage was zo groot dat ze met vijf teams zijn gestart. Nu hebben we op 11.000 inwoners veertien teams, goed voor 77.000 euro startgeld waarvoor maandelijks eefestijnen, toneelvoorstellingen of boomplantacties worden georganiseerd. Ook de culturele organisatie De Pinte Leeft houdt dansfeesten of optredens ten voordele van het MJR-team.' Dat bij deze tiende deelname van het MJR-team De Pinte middagstad mag zijn, noemt Lieve Van Lancker een bekroning voor alle vrijwilligers en hun jarenlange inzet.

Ook Waregem heeft een rijke traditie in de duizend kilometer en is al voor de tweede maal middagstad. 'In 2014 kwam het initiatief van het Heilig Hartcollege, omdat ze afscheid van hun medeleerling Celeste moesten nemen,' zegt schepen Jo Neiryck. 'Toen deden er twee teams van het bestuur mee, maar nu hebben we al drie wielrennersteams en vier lopersteams, en de bewoners vormen ook nog meer dan twintig teams. Die eerste keer middagstad heeft dus veel in gang gezet.' Zelf fietst schepen Neiryck voor de tiende keer mee. 'Mijn zus heeft ook al twee keer kanker overwonnen. Al wie meefietst in het peloton, doet dat met een rugzak. Voor je vertrek hoor je elke dag pakkende getuigenissen.'

FLODEGEVINDT

Jo Neiryck:
'Al wie meefietst in het peloton, doet dat met een rugzak. Voor je vertrek hoor je elke dag pakkende getuigenissen.'

In 2017 reed schepen Herman Jongenelen uit Stabroek voor het eerst mee. Sindsdien is hij er jaarlijks bij. 'Het is aangrijpend om net voor je vertrek mensen over hun verlies of genezing te horen vertellen, het zijn dikwijls trieste verhalen, maar ze geven een enorme positieve energie.'

Heusden-Zolder heeft twee jaar lobbywerk achter de rug, maar is blij dat het nu middagstad mag zijn. 'We willen de sportiefste gemeente van Vlaanderen worden,' zegt burgemeester Mario Borremans. 'Onze gemeente beschikt over de nodige infrastructuur, gaande van het autocircuit waar 's avonds op wordt gefietst, maar ook BMX-fietsen en de Vlaamse wielerschool hebben er hun plaats. Ons paradepaardje is de nieuwe velodroom. Op Hemelvaart verwachten we zo'n 2500 wielrenners en nog eens zoveel entourage op ons oude mijnterrein. Sinds vorig jaar is daar een nieuw cultureel centrum. Ons eigen cultureel erfgoed zit zo op een centrale plaats. Op die site is er de laatste jaren veel gebeurd, er worden veel evenementen georganiseerd. Nu kunnen de fietsers er kennismaken met het mijnverleden.'

Speciaal voor burgemeesters: Beleef het vanop de eerste rij in een middagstad

De VVSG, Kom op tegen Kanker en de gemeenten Heusden-Zolder, Stabroek, Waregem en De Pinte bieden burgemeesters de kans op een unieke blik achter de schermen, met een programma van twaalf tot twee uur 's middags. De burgemeester van de middagstad en het organisatie team van Kom op tegen Kanker zullen je ontvangen, je krijgt een rondleiding over de hele site (inclusief de niet publiek toegankelijke delen), je beleeft mee de aankomst en het vertrek van de fietsers, en je bezoekt het renners- en evenementendorp. Uiteraard zorgen we ook voor een hapje en drankje.

Deelnemen aan dit unieke bezoek is **gratis**, maar is alleen toegankelijk voor wie **ten laatste op 5 mei inschrijft** op <https://opleidingen.vvsg.be/beleef-de-1000-km-voor-kom-op-tegen-kanker>

Opgelet, het aantal plaatsen is beperkt tot tien bezoekers per middagstad. Snel reageren is dus de boodschap.

Herman Jongenelen:
'Logistiek is het een heus kluwen, maar het draaiboek van de organisatie van Kom op tegen Kanker zit goed ineen, zowel qua logistiek, als qua veiligheid of beleving.'

Logistiek hoogstandje

Vijfduizend mensen ontvangen op een korte tijdsperiode, dat is een uitdaging die Heusden-Zolder en Waregem aankunnen. Tijdens Waregem Koerse is er zelfs plaats voor 40.000 mensen, volgens schepen Jo Neiryck kan dat een verwijzing zijn naar de 40.000 mensen die jaarlijks de diagnose van kanker krijgen. Bovendien houdt de stad bij wijze van spreken een generale repetitie voor het Belgisch kampioenschap wielrennen in 2028.

Dan is de uitdaging op de gemeentelijke sportvelden van De Pinte en Stabroek groter. 'Wij hebben ook niet zomaar personeel op overschot,' zegt burgemeester Lieve Van Lancker van De Pinte. 'De coördinatie ligt bij mij, en ik heb een geweldig kernteam van vrijwilligers, uit het MJR-team, uit De Pinte Leeft, maar ook met de organisator van Zeverrock, het festival in augustus in deelgemeente Zevegem, die ervaring heeft met de opbouw van festivals.'

Van de buurgemeente krijgen we ook hulp in de vorm van hekken, tafels en stoelen.' Dat gebeurt ook in Stabroek. De dranghekken komen er van de buurgemeenten, net zoals tafels, stoelen en toiletwagens. Ook de stad Antwerpen ondersteunt logistiek. Aan de dienst Magazijnen is gevraagd dat iedereen die kan, komt werken. 'Logistiek is het een heus kluwen,' zegt schepen Jongenelen.

'Maar het draaiboek van de organisatie van Kom op tegen Kanker zit goed ineen, zowel qua logistiek, als qua veiligheid of beleving, met telkens beschreven hoe je daarvoor het best een werkgroep organiseert. Ook de brandweer en politie zijn ingeschakeld. Al die werkgroepen doen hun werk en rapporteren om de twee weken. Het is wel spannend om te zien hoe we al die hobbels nemen. Maar zoals gezegd, de ondersteuning van Kom op tegen Kanker is schitterend. Het is een evenement om u tegen te zeggen, toch is het goed dat het eenmalig is en dat we deze zomer voor enkele andere evenementen passen.'

Naast het draaiboek ontvangen de gemeenten ook kant-en-klare communicatie voor het gemeentelijke informatieblad, van de oproep tot vrijwilligers tot de aankondiging van het evenement. Ook levert Kom op tegen Kanker duurzame begeleiding met afvaleilanden en foodtrucks die werken met herbruikbaar materiaal. Daarnaast probeert Heusden-Zolder de inwoners met de fiets naar het evenement te krijgen door net zoals tijdens de Nacht van de Atletiek de bewaakte fietsenstalling dichterbij het evenement te plaatsen dan de autoparking.

Groot feest

In Waregem is Waregem Koerse de rode draad en omdat hoeden op de dag van de Koerse belangrijk zijn, krijgen de kinderen van Waregem papieren hoedjes om te pimpen en te showen. 'De kinderen kunnen die dag ook terecht in een heus springkastelendorp met het thema fruit, waar je dus van een banaan kunt glijden of op een kiwi kunt klimmen,' zegt schepen Jo Neiryck. 'Ook de ouders zijn welkom, we hebben een dweilorkest van twintig blazers, *The Coiffeurs*, dat vorig jaar internationaal kampioen werd.' In Heusden-Zolder kunnen de bezoekers

Mario Borremans:
'We willen de sportiefste gemeente van Vlaanderen worden.'

rekenen op een optreden van jongeren uit Klub Karbon en op sfeermuziek. Omdat het bestuur in De Pinte met veel vrijwilligers samenwerkt, begint daar al op vrijdag een dorpsfeest. 'Dan houden we een grote fuif met dj's van Stubru, er is een Ferm-ontbijt op zaterdag en in de namiddag zijn er fietstochten van twintig tot vijftig kilometer in samenwerking met de wielclub De Pinte. Zo werken we toe naar de apotheose op zondag,' zegt burgemeester Van Lancker.

Op de sportterreinen in Hoevenen treedt eerst een lokale Stabroekse groep op, dan Sam Gooris en uiteindelijk begeleiden de Fixkes in hun geboortedorp het laatste peloton dat 's middags vertrekt. Ze zetten de viering van 775 jaar Hoevenen extra luister bij.

Ook al vergt de hele organisatie veel van het personeel, Herman Jongenelen heeft ook veel mensen warm weten te maken. 'Volgens de organisatie van Kom op tegen Kanker heb je 120 vrijwilligers nodig als seingever en voor de parking of catering. Zo gauw we dat contingent hebben ingevuld, zoeken we mensen voor de warmste erehaag. Omdat we er van alles rond willen doen, hebben we ook 's morgens al vrijwilligers nodig.' Herman Jongenelen herinnert zich een zeer pakkend moment op tien kilometer van Mechelen waar er een geweldige sfeer heerste. 'Dat gaf een enorme opkikker en dat hoop ik ook te realiseren in de laatste zeven kilometer. We roepen de verenigingen op om er met al hun leden te staan, zodat we de beleving veel langer opentrekken dan alleen op de aankomstplaats 's middags. Dat is ons geheime wapen om de warmste erehaag te vormen.' Ook de andere gemeenten dingen mee naar die titel. In 2014 had Waregem als middagstad met duizenden mensen de langste erehaag en dat wil de stad nu evenaren. Maar die eretitel wil Heusden-Zolder evengoed en De Pinte haalt er niet alleen de oude reuzen Trees en Jan voor van stal, maar nodigt ook oud-wereldkampioen wielrennen van 1963 Benoni Behey uit die toen in De Pinte woonde. —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

Foto David Tilemans

Snel en veilig betalen bij Stad Lier

Steeds meer gemeenten kiezen voor JCC-Betalen. Ook Stad Lier werkt sinds drie jaar met dit overzichtelijke en vooral veilige betaalsysteem. “Het is makkelijker en sneller voor de klant, maar vooral voor onze eigen medewerkers.”

“De vraag om een nieuw betaalsysteem kwam vooral van onze baliemedewerkers”, vertelt Merijn van Hoof, Teamcoördinator Dienstverlening. “We hadden een verouderd kassasysteem, dat zeer omslachtig werkte. Om een product te zoeken moest de medewerker eerst scrollen door een lange lijst producten. Dat kostte onnodig veel tijd. Het aanmaken en verwijderen van producten was eveneens omslachtig, net als het aanpassen van prijzen.” Stad Lier bekeek het aanbod van meerdere leveranciers van betaalsystemen. “Al snel kwamen we uit bij JCC Software. Van hen hadden we al andere toepassingen in gebruik.”

Koppeling met Cevi

Stad Lier, een middelgrote gemeente met 37.000 inwoners, werkte al met JCC-Klantgeleiding, JCC-Afspraken en JCC-Personeelsplanning. “Het gebruiksgemak van al deze toepassingen is heel hoog”, stelt Chris van Goylen, Teamcoördinator Boekhouding. “In een demo hebben we gezien dat dit ook het geval is bij JCC-Betalen. Daarom hebben we drie jaar geleden gekozen voor dit betaalsysteem. Het is bovendien

eenvoudig te koppelen aan Cevi, ons boekhoudsysteem.” Bij JCC-Betalen worden alle betalingen op één plaats geregistreerd, verwerkt en aangeboden aan de financiële administratie. Ook de internetbetalingen en transacties uit andere applicaties kunnen hier worden vastgelegd. Van dat laatste maakt Lier overigens (nog) geen gebruik.

Tevreden medewerkers

Volgens Van Hoof werkt JCC-Betalen snel en simpel. “Is er een klant aan de balie? Dan kan de medewerker eenvoudig het betreffende product selecteren. Vervolgens komt de prijs in beeld, waarna kan worden gekozen voor een cash betaling of betaling via bancontact. Voor de klant gaat het iets sneller dan bij ons vorige systeem.” De grootste winst ervaren de medewerkers. “Die zijn heel tevreden”, aldus Van Hoof. “Het systeem is snel, duidelijk en vooral gebruiksvriendelijk. De look and feel en de indeling zijn zeer overzichtelijk. Vooral het zoeken van producten gaat veel makkelijker dan voorheen. Ook de collega’s die de achterkant van de toepassing beheren zijn content. Het

“Met een paar muisklikken zijn de transacties verwerkt in onze boekhouding”

v.l.n.r. Chris van Goylen en Merijn van Hoof

de journaalpostenexport periodiek in te stellen. Handmatige handelingen zijn dan niet meer nodig. “Dat is een handige bijkomstigheid”, aldus Van Goylen.

Altijd volgens plan

JCC-Betalen kan tevens worden gekoppeld aan andere JCC-oplossingen waar de gemeente gebruik van maakt. “Stel: een klant heeft via JCC-Afspraken een afspraak gemaakt voor een nieuw rijbewijs”, zegt Van Hoof. “Bij onthaal neemt deze klant een bon. Vervolgens roepen wij de klant op via JCC-Klantgeleiding. Zodra de klant bij de balie komt, weet JCC-Betalen al: deze klant komt voor een rijbewijs en kan automatisch de prijs worden aangemaakt. We gaan nu kijken hoe dit in de praktijk voor ons werkt.” Bij dit proces kan Lier rekenen op begeleiding door JCC Software. “Bij JCC Software verloopt alles altijd keurig volgens plan”, aldus Van Hoof. “Dat was ook het geval bij de implementatie van JCC-Betalen. Op voorhand wordt duidelijk afgesproken wat er moet gebeuren en wanneer – en wie welke informatie moet aanleveren of behandelen.” Is de leverancier ook goed bereikbaar bij vragen? Merijn van Hoof lacht. “Ik denk dat we in drie jaar tijd nog geen vijf vragen hebben gesteld. Dit systeem doet gewoon wat het moet doen.”

is eenvoudig om producten aan te maken of te verwijderen. Ook het aanpassen van prijzen voor de jaarlijkse indexatie is eenvoudig. Het is daarbij tevens mogelijk om de startdatum aan te geven.”

Overzicht transacties

De financiële afdeling is eveneens te spreken over JCC-Betalen, dat aan verschillende boekhoudsystemen gekoppeld kan worden. “Met de leverancier van Cevi hebben we hiervoor eenmalig een protocol aangemaakt”, vertelt Van Goylen. “Periodiek maak ik een journaalpostexport. Dit is een Excel-bestand dat simpel kan worden ingelezen in Cevi. Met een paar muisklikken zijn alle transacties verwerkt in onze boekhouding. Daarmee heb ik alle verkopen in beeld die zijn verricht door de baliemedewerkers.” Bij een volgende release is het mogelijk om

jccsoftware
let's get it together!

Benieuwd wat JCC-Betalen voor uw bestuur kan betekenen?

Neem vrijblijvend contact met ons op.
info@jccsoftware.nl • +31 (0)541 62 70 62
www.jccsoftware.be

Voor **Marianne Lefever** is gezondheid geen aparte discipline, maar een lens om te kijken naar al wat een overheid doet. Een goede omgeving verbetert niet alleen de gezondheid maar ook de kansen in het leven.

‘Je fysieke omgeving werkt in op je welzijn. Wie veel slechte lucht ademt, heeft op latere leeftijd meer kans op dementie. Hoe een wijk of een stad wordt opgebouwd heeft invloed op hoe je leeft, hoe je sociale connecties zijn en welke kansen je hebt. Het gaat dus niet over de aanleg van een centrum of een mooi plein maar wel over aandacht geven op alle niveaus, omdat elke beleidsbeslissing op een of andere manier bijdraagt tot de gezondheid van de bevolking. Anders gezegd: neem alleen beslissingen met een positieve impact op gezondheid, anders moet je ze later compenseren in de zorg. Gezondheid is een lens om te kijken naar al wat je doet.’

‘Schotland, Nieuw-Zeeland en IJsland zijn zich hier al van bewust. Zij noemen het BNP voorbijgestreefd en gebruiken het Wellbeing Economy-model met 42 indicatoren die de welvaart en gezondheid van hun burgers beïnvloeden, en elke beleidsbeslissing houden ze tegen die lat van 42 indicatoren. Zo moet je bij het herbekijken van de mobiliteit rekening houden met inwoners van de wijken. Ouderen en kinderen lopen het hoogste risico bij luchtverontreiniging en voor verkeersongevallen. Een nieuwe doorgangsweg in hun wijk brengt voor die groep nog meer negatieve gevolgen mee.’

‘In steden zie je nog oude wijken met weinig groen, dicht bij de spoorweg of de ring, waar het vele lawaai het nachtpatroon en dus het bioritme verstoort, zodat de hormonale cyclus in de war geraakt en mensen meer risico op overgewicht krijgen. Dat hangt allemaal samen.’

‘Bij het uitrollen van warmtenetten is het interessant om te kijken wie er het meest baat bij heeft. Armere

mensen huren meestal vochtige huizen met slechte isolatie, hun kinderen krijgen daardoor meer last van astma of immuunziekten, waardoor ze vaker ziek zijn en dus meer achterop geraken. Bij de energietransitie spits je je als bestuur dus beter niet toe op de rijkste maar wel op de armste wijken waar mensen het meest baat hebben bij de transitie. Hier moet de overheid een stimulerende rol opnemen. Voor de middenklasse kan ze beter faciliterend werken, met groepsaankopen bijvoorbeeld.’

‘In Nederland stijgt het BNP met anderhalve procent, maar ook de armoede. Het verschil tussen arm en rijk wordt groter. Als je als overheid iets wilt doen aan armoedebestrijding, zet dan in op een gezonde leefomgeving; dat betekent kwaliteitsgroen binnen loopafstand en veilig sporten in de wijk. Maar ga eerst in dialoog met de mensen. Zo was er in Dordrecht een wijk met een laag sociaal profiel waar de mensen weinig buitenkwamen. Die wijk lag dicht bij de rivier. Om die wijk op te waarden en de bewoners te stimuleren om meer buiten te komen, dacht de gemeente aan een strand. De bewoners, vooral met een migrantenachtergrond, kwamen in opstand, ze vonden het onveilig, want vele ouders en kinderen konden niet zwemmen. Samenkomen deed de buurt in de vroegere basisschool in het centrum waar ook een voetbalterreintje was en wat speelruimte. Daar zat dus alle energie. Als overheid moet je in gesprek gaan met bewoners voor er plannen zijn. Wat leeft al? Wat heeft iedereen nodig om – in dit geval – meer te bewegen?’

‘Wat de ene fijn lijkt, is dat niet voor een ander, wat ontwerpers aantrekkelijk lijkt, is dat niet per se voor de bewoners. In plaats van het van bovenuit op te leggen kun je maar beter in gesprek gaan. Om kindvriendelijker te zijn vullen veel steden verharde pleintjes met een speeltuig. Een triestig gezicht, en niemand gebruikt ze, want kinderen en grootouders zijn gevoelig voor hittestress. Kindvriendelijkheid mag je dus niet verengen tot een speeltuig en fysieke beweging niet tot een Finse piste. Het gaat om het volledige netwerk van de stad.’

‘Hoe een wijk of een stad wordt opgebouwd heeft invloed op hoe je leeft, hoe je sociale connecties zijn en welke kansen je hebt. Het gaat dus niet over de aanleg van een centrum of een mooi plein maar wel over aandacht geven op alle niveaus, omdat elke beleidsbeslissing op een of andere manier bijdraagt tot de gezondheid van de bevolking.’

‘Het gaat om
het volledige
netwerk van
de stad’

STEFAN DEWICHERE

Marianne Lefever

is architect, futurist en expert in het ontwerpen van gezonde steden. Ze heeft meer dan vijftien jaar ervaring in het duurzamer, gezonder en prettiger maken van steden in Europa en Noord-Amerika. Hierover is ze een begenadigd verteller. Zie: mariannelefever.com.

‘De trendy natuurspeelpleinen zijn goed voor de gezondheid, het helpt tegen het *natuurtekortsyndroom*, de fysiologische en psychologische problemen door een gebrek aan contact met natuur. In de eerste levensjaren zou je met vijf verschillende biotopen in contact moeten komen zoals bos, strand en wei. Dat is goed voor je microbiologisch systeem, nodig om een rijke darmflora en sterke gezondheid te kweken. Want we verliezen niet alleen biodiversiteit aan de grote kant met dieren en planten maar ook op micro-bio-niveau. Hoe minder diverse microben, hoe gevoeliger je wordt voor ziekten.’

‘In de 15 minutenstad Parijs heeft elke wijk een *kiosque citoyen* met gemeentelijke diensten, zodat het bestuur dichterbij de mensen komt. Dit zou je nog kunnen aanvullen met een postpunt, de verhuur van deelbakfietsen of een plaats om te coworken. Nu voor veel bedrijven thuiswerk de norm is, vereenzamen de werknemers, want vrije tijd wordt werktijd, en dit vergroot de kans op een burn-out. Door samen met de burens te werken leren mensen elkaar beter kennen en spreken ze misschien zelfs af om op zaterdag te voetballen. Met deze sociale cohesie oogst je veel gezondheidsvoordelen. Die fysieke ruimte moet kwaliteit hebben, maar het kan ook een caféterras zijn. Het moet een plek zijn waar je spontaan en informeel mensen tegenkomt.’

‘Als je interactie tussen de mensen wilt, moet je hen volgens Jan Gehl vertragen tot wandelritme. Door dagelijks te voet naar je voorzieningen te gaan verbetert de veiligheid en de sociale cohesie in de wijk, waardoor mensen meer voor elkaar gaan zorgen. Waar burens elkaar niet kennen is er meer verloop in de wijk en spelen kinderen veel minder buiten, want

‘Als je als overheid iets wilt doen aan armoedebestrijding, zet dan in op een gezonde leefomgeving; dat betekent kwaliteitsgroen binnen loopafstand en veilig sporten in de wijk. Maar ga eerst in dialoog met de mensen.’

de ouders zijn bang voor onbekenden en het verkeer. Daarom mag in een gemeente gezondheid geen aparte discipline zijn, maar wel de bevoegdheid van een team experts die de link tussen de fysieke omgeving en gezondheid begrijpen en met die kennis in het achterhoofd de verschillende diensten adviseren.’

‘In Amsterdam verdwijnen de bruine kroegen, het worden cocktailbars, locaties met een hoge drempel. Als stad kun je bruine kroegen ondersteunen, zodat ze hun sociale functie behouden. Je kunt ze andere huurprijzen geven of zelfs een stuk bijleggen. Als je dat niet doet, zul je het elders betalen, het zijn communicerende vaten.’

‘De gemeente kan preventieve gezondheid verbeteren door te vergroenen, de luchtkwaliteit te verbeteren en de voorzieningen toegankelijker te maken. Gedrag en omgeving bepalen onze gezondheid voor zeventig procent. Daarom hebben de jarenlange campagnes voor gezond eten en meer bewegen niet het gewenste effect gesorteerd. Het gaat niet alleen om het individuele gedrag, maar ook om de omgeving.’—

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

MATEXI

JOINS

1 juni 2023

EXPEDITIE K

brengt je naar het volgende level

De buurt betrekken bij buurtontwikkeling: van communicatie naar cocreatie

Buurtontwikkelaar Matexi, burgemeester Jan de Keyser en architect/urban designer Maciej Mycielski lichten het intensieve participatieproces toe van de nieuwe buurt 'De Wastine' in Oostkamp. Daarna volgt een debat over de verschillende vormen van participatie met:

Bart Van Caenegem
Business Manager
West-Vlaanderen
Matexi

Stijn Deconinck
Senior Project
Developer
Matexi

Jan de Keyser
Burgemeester
Oostkamp

Maciej Mycielski
Architect &
Urban designer

Erik De Waele
Tuin- & landschaps-
architect

SESSIE 19

14:00 - 14:15

Het belang van
participatie

14:15 - 14:40

Case studie: Oostkamp
De Wastine

14:40 - 15:00

Debat over diverse
participatievormen

INSCHRIJVEN VIA

[https://opleidingen.vvsg.
be/expeditie-k](https://opleidingen.vvsg.be/expeditie-k)

De Leie speelt de hoofdrol

Wat eind vorige eeuw begon als een groot waterbouwkundig infrastructuurwerk, mondde uit in een hertekening van de openbare ruimte van de stad Kortrijk. De Leie en haar boorden ondergingen de voorbije dertig jaar een metamorfose en transformeerden de stad én het leven in de stad. Water en groen staan er opnieuw centraal. Nu de stad en haar inwoners al enkele jaren genieten van de verlaagde Leieboorden aan de Broeltorens, is de tijd aangebroken voor een volgende fase.

STAD KORTRIJK

STAD KORTRIJK

STAD KORTRIJK

STAD KORTRIJK

STAD KORTRIJK

De Leiewerken horen tot de grootste binnenvaartprojecten die in het naoorlogse Vlaanderen zijn uitgevoerd. Het startschot kwam er in 1992 met een robuust maar flexibel stedenbouwkundig plan dat vooral wees op belangrijke aandachtspunten en waarden van de omgeving. Twee decennia later is de Leie in Kortrijk bevaarbaar voor grotere schepen: er kwamen hogere bruggen en een rechtere, bredere en diepere rivier. Het project bood kansen om de stad een facelift te geven en de eeuwenoude band tussen de stad en de rivier te herstellen. Zo worden de infrastructuurwerken uiteindelijk de motor van een veelomvattender verhaal waarin waterwerken, openbaar domein en stadsontwikkeling hand in hand gaan. Mede onder impuls van de Vlaamse overheid kende de stadsvernieuwing in Kortrijk de voorbije decennia een grote boost, vertelt schepen van Stadsvernieuwing Wout Maddens: ‘De talrijke stadsprojecten waar Kortrijk op intekende, betekenden keer op keer een belangrijk moment om consequent en consistent na te denken over stadsontwikkeling.’

Het ‘voorlopige’ einde van de Leiewerken in 2015 werd gevierd met een feestelijk programma ‘De Grote Verleiding’.

Verlaagde Leieboorden

Zodra de Leie elders verdiept en verbreed was, kon het stadsbestuur nadenken over de herinrichting van de kades van de Oude Leie-arm. De Franse landschapsarchitect Michel Desvigne, in samenwerking met de studiebureaus JPLX en Arcadis, tekende in 2005 een globaal concept voor de heraanleg van de kades. Het belangrijkste uitgangspunt was het verbeteren van het contact met het water. De kades vlak bij de historische Broeltorens boden hiervoor een unieke kans. De Broelkaai, een vroegere losplaats voor schepen, deed al jaren dienst als parking. Door de kade aan beide kanten te verlagen tot een halve meter boven het water ontstond er een groot plein waar de Leie de hoofdrol speelt. Zo werd de waterkant in Kortrijk een echte belevingsplek voor iedereen. Deze herinrichting van de oude Leieboorden kaapte in 2019 de prijs weg voor beste openbare ruimte van Vlaanderen en Brussel.

Vandaag vind je geen Kortrijkzaan die de heraanleg niet geslaagd vindt. Toch ging de uitwerking niet zonder slag of stoot: ‘Over de principes was iedereen het eens, tot de plannen concreet werden,’ herinnert schepen Wout Maddens zich. ‘Al snel rees toen bij sommigen de vraag om de parkeerplaatsen in de winter te behouden. Dan vraagt het politieke moed om de weg te durven tonen en autovrij te blijven verdedigen. Het moest de mooiste plek van Kortrijk worden, in elk seizoen.’

Het goede voorbeeld

Om te vermijden dat er een ‘Atlantic Wall’ van nieuwe ontwikkelingen langs de Leie verscheen, was er een totaalvisie nodig. Die kwam er in 2011 in de vorm van een beleidskader: ‘De rivier maakt de stad: ontwikkelingskader Leieboorden,’ geschreven door de stad, de intercommunale Leiedal en het studie-bureau HUB. Het schetst een totaalbeeld voor de toekomstige ontwikkelingen aan de Leieboorden. De resultaten bepalen nu al het beeld van een nieuw Kortrijk. Voor schepen Wout Maddens is de publieke ruimte een hefboom bij uitstek: ‘Publieke en private samenwerking gaan hand in hand; de overheid kan het niet alleen doen. En als wij het goede voorbeeld geven en de lat hoog leggen, kunnen we dezelfde kwaliteitseisen stellen aan private investeerders.’

Verdere vernieuwing

Anno 2023 zetten de stad Kortrijk en de Vlaamse Waterweg hun samenwerking voort om ook de rest van de Oude Leieboorden op te waarderen. Dit jaar start de heraanleg van de Dolfijnkaai-Kasteelkaai naar het voorbeeld van de al verlaagde Leieboorden. De Kasteelkaai krijgt een verlaagde tuin van 1000 m² groot, dicht bij het water en met zicht op de pleziervaartuigen aan de overzijde. Rondom de tuin komen trappen en zitelementen en speelelementen voor de kleinsten. De Kasteelbrug, die de Kasteelkaai en Buda verbindt, krijgt een

De uitgangspunten van het ontwerp zijn: ontharden, vergroenen, waterplezier en ontmoeten.

STAD KORTRIJK

nieuw jasje om qua niveaus en uitzicht beter in de omgeving te passen. De Reepkaai transformeert naar een woonerf met een groene wandelpromenade langs het water en zal aanmeerruimte bieden voor pleziervaart. In de laatste fase wordt ook de Handelskaai, die de verlaagde Leieboorden verbindt met Kortrijk Weide, gerenoveerd tot een groene wandelpromenade. Nieuwe pontons en havenfaciliteiten moeten meer gebruikers naar de passantenhaven lokken.

Voor het ontwerp koos de stad voor hetzelfde team van ontwerper en studiebureau: ‘Zo garanderen we continuïteit, kwaliteit en samenhang in onze stadsontwikkeling en publieke ruimte,’ stelt schepen Maddens. ‘We beschouwen de open ruimte als de tuin van onze stadsbewoners en die moet veel groener zijn dan vandaag het geval is. De uitgangspunten van het ontwerp zijn daarom: ontharden, vergroenen, waterplezier en ontmoeten. Door te kiezen voor eenrichtingsverkeer voor auto’s, gaan we van een plek waar het onveilig wandelen en fietsen is, naar een woonerf waar de mensen en niet de auto’s centraal staan.’

‘Dankzij ontwikkelingen als deze zit stadsvernieuwing nu in de mindset van zowel bestuurders als inwoners,’ besluit schepen Maddens. ‘Het is dan ook een uitgelezen kans om die door te trekken op tal van andere plekken zoals de stationsomgeving, het historisch centrum of het Buda-eiland. En de Leie verbindt al deze plekken in onze stad.’ –

KATRIEN GORDTS
redacteur Lokaal

TECHNISCHE FICHE

- **Opdrachtgever/bouwheer:** Stad Kortrijk en de Vlaamse Waterweg
- **Ontwerp:** Michel Desvigne Paysagiste
- **Studiebureau:** THV ARCADIS Belgium
- **Aannemer:** Willemen Infra nv
- **Budget eerste fase:** verlagen kaaien Oude Leie-arm (2017-2018): 4 miljoen euro (waarvan 1,7 miljoen door de Vlaamse Waterweg en 2,1 miljoen door de stad Kortrijk)
- **Budget tweede fase:** 5,35 miljoen euro voor de heraanleg Dolfijnkaai-Kasteelkaai (2023 - midden 2024), de Kasteelbrug en de eerste ingrepen aan de Reepkaai (2024-2025).
- **Contact:** Wout.Maddens@kortrijk.be, schepen van Stadsvernieuwing
Lieven.Vandeputte@kortrijk.be, projectleider Leieboorden
Dries.Baekelandt@kortrijk.be, projectmanagement

Door de kade aan beide kanten te verlagen tot een halve meter boven het water ontstond er een groot plein waar de Leie de hoofdrol speelt.

FLANDERS DRONES

De vraag naar zorg blijft groeien, het aanbod kan niet volgen. Wachtlijsten worden in het beste geval een beetje korter, wat extra middelen hier of daar geven het zorgpersoneel hooguit tijdelijk wat meer ademruimte. 'Dat is werken aan de symptomen,' zegt filosoof **Ignaas Devisch**. 'Voor een fundamentele oplossing moeten we ook de vraag naar professionele zorg zien te verkleinen. Door de zorg anders te organiseren, maar evengoed door wijken en buurten te versterken. Een oplossing is een zaak van alle beleidsdomeinen.'

Zorg is een zaak van alle beleidsdomeinen

'We moeten het zo zien te organiseren dat we niet moeten streven naar nog eens het verleggen van de grens, maar eerder naar een soort aanvaarding dat we niet alles tegelijk kunnen bereiken en dat we niet altijd per definitie het maximum uit alles moeten halen om gelukkig te zijn.'

STEFAN DE WICHERE

‘De wachtlijsten een beetje korter proberen te maken, een beetje loonopslag voor mensen in de zorg. Dat is allemaal net voldoende om de volgende legislatuur te halen, maar niet wat we fundamenteel nodig hebben.’

Nog nooit was het aanbod aan professionele zorg zo groot en toch zijn er lange wachtlijsten in onder meer de gehandicaptensector, de geestelijke gezondheidszorg en de sociale huisvesting, toch kreunen de ouderenzorg, de kinderopvang en de ziekenhuizen onder de druk. Ignaas Devisch, professor in de medische filosofie en de ethiek (UGent) en CEO van de denktank Itinera, ziet verschillende verklaringen. ‘Er wordt in vergelijking met vroeger minder zorg opgenomen door de informele netwerken, toen bijvoorbeeld verschillende generaties onder één dak woonden. Daardoor is de druk op de professionele zorg toegenomen. Een tweede factor is dat we zorg breder zijn gaan definiëren. Ik neem de definitie van gezondheid als uitgangspunt. Gezond zijn was vroeger de afwezigheid van klachten. De WHO-definitie van gezondheid vandaag is een algehele situatie van fysiek, mentaal en sociaal welbevinden. Dat is voor alle duidelijkheid een goede zaak – vijftig jaar geleden spraken we niet of nauwelijks over mentaal welzijn of depressie – maar het legt wel bijkomende druk op de professionele zorg. En dan is er natuurlijk ook de maatschappelijke evolutie. We ervaren steeds meer druk in ons dagelijks leven, zelfs al op zeer prille leeftijd. De manier waarop we leven genereert heel veel problemen, fysiek en mentaal. Maatschappelijke factoren leiden tot meer individuele zorgvragen.’

Hoe probeert de zorg daar een antwoord op te bieden?

‘Vooral door de symptomen te bestrijden met een steunpunt hier en een meldpunt daar, een miljoen euro hier en enkele bijkomende opvangplaatsen ginder. En door te evolueren naar steeds meer hypergespecialiseerde zorg door hyperopgeleide mensen. Maar hoe meer je alle problemen van mensen in aparte hokjes steekt en van aparte labels voorziet, hoe groter de zorgvraag wordt. Hoe komt het dat we de afgelopen tien, twintig jaar geen kentering ten gronde op gang hebben kunnen brengen? Daarvoor moeten we kijken naar de organisatie van de zorg en de afstemming van de professionele op de informele zorg, maar niet alleen daarnaar. We moeten ook kijken naar onze manier van leven en omgaan met elkaar. We zijn bijvoorbeeld veel meer met onszelf bezig dan vroeger. Mijn grootmoeder was bezig met het opvoeden van haar kinderen en aan eten geraken, niet met zichzelf. Voel ik me goed, zit mijn relatie goed, voed ik mijn kinderen wel goed op? Dat vraagt iedereen zich vandaag af, zij had daar geen tijd voor. We moeten geen heimwee hebben naar dit tijdperk, maar van-

daag loopt ook niet alles goed. We zijn zagezegd autonoom, we maken zelf keuzes. Wel, ik denk het niet. Het mooiste voorbeeld is de selfie. Een oppervlakkige analyse is dat mensen alleen nog naar zichzelf kijken. Maar waarom willen we er op die selfies dan allemaal mooi, stralend, fit uitzien? Omdat we ons spiegelen aan verwachtingspatronen van de samenleving. Er zitten maatschappelijke normen of idealen achter waar we allemaal op de een of andere manier mee worstelen. Die normen worden ons niet opgelegd in de directe zin van het woord, maar we voelen wel dat we mee moeten zijn. Op zich lijkt me dat goed, maar helaas is het nooit genoeg en zijn we zelden echt tevreden. Als je een doel haalt, zegt iedereen: en nu nog een stapje verder. Steeds meer mensen bezwijken daaronder.’

Dan is het misschien vooral een maatschappelijk probleem?

‘Als veel mensen met dezelfde problemen worstelen, zijn het inderdaad maatschappelijke problemen. De diep filosofische vraag en de kern van het probleem is: Hoe definiëren we geluk? Voor veel mensen is dat alles uit het leven halen wat je kunt. Maar dat is natuurlijk onmogelijk. Tegenover alles wat je doet, staan er duizend mogelijkheden die je niet kunt doen. Je hebt een zee van oneindige mogelijkheden en een beperkt en eindig leven. Met de grotere vrijheid is de last toegenomen om steeds meer keuzes te moeten maken. En je bent ook zelf verantwoordelijk voor die keuzes, want je hebt ze in volle vrijheid gemaakt. We rijden onszelf vast door in alles te willen meegaan en verliezen het gevoel van eigenaarschap over ons leven. En dat is een van de factoren die tot burn-out leiden.’

Hoe geraken we daaruit?

‘We moeten het zo zien te organiseren dat we niet moeten streven naar nog eens het verleggen van de grens, maar eerder naar een soort aanvaarding dat we niet alles tegelijk kunnen bereiken en dat we niet altijd per definitie het maximum uit alles moeten halen om gelukkig te zijn. De oplossing moet dus niet enkel van de zorg komen. De zorg kan de systeemfouten nooit alleen opvangen. *Health is in all policies*, wordt gezegd, wel, voor *care* geldt hetzelfde. Het gaat ook over hoe we onze ruimtelijke ordening en onze buurten organiseren, hoe we onze huizen bouwen, hoe we met kinderen omgaan in het onderwijs, over de ouder-kindrelaties, over de prestatiedruk enzovoort. Het alternatief is doen wat we nu doen: de wachtlijsten een beetje korter proberen te maken, een beetje loonopslag voor

mensen in de zorg. Dat is allemaal net voldoende om de volgende legislatuur te halen, maar niet wat we fundamenteel nodig hebben.'

De vraag naar en het aanbod aan zorg zijn niet in evenwicht. Met het vergroten van het aanbod zullen we het niet redden?

'Nee, als we morgen 500 nieuwe opvangplaatsen creëren in de jeugdzorg, zitten die overmorgen vol. We leiden in India verpleegkundigen op om ze hier te laten werken in de ouderenzorg. Dat is crisismanagement om een acuut probleem op te lossen. En natuurlijk moet je de zorgberoepen aantrekkelijker maken en analyseren waar de tekorten mee te maken hebben: uitval, werkdruk, gebrek aan erkenning. Maar je kunt niet om de enorme vraag naar zorg heen. We moeten de schier eindeloze vraag naar zorg verminderen zonder de mensen tekort te doen die ze echt nodig hebben. En dan zullen meteen ook de zorgberoepen aantrekkelijker worden. In gesprekken met mensen in de zorg komt vaak terug dat ze te weinig toekomen aan hun kerntaken. Er gaat veel tijd naar administratie en registratie, maar met mensen een traject doorlopen en hen ondersteunen naar beterschap wordt strikt gechronometreerd. Daar wordt de zorgvertreker ongelukkig van en de zorgvrager evenzeer, omdat zijn probleem niet opgelost geraakt. Ook een kerntakendebat moet dus deel uitmaken van de oefening. Wat moet de zorg doen en wat moet mee opgenomen worden door andere sectoren? De zorg is bedoeld om performant te zijn in urgente situaties en om bezig te zijn met hardnekkige problemen die echt professionele ondersteuning vragen. De samenleving moet zich afvragen hoe ze problemen kan voorkomen en hoe ze andere sectoren kan inschakelen om het preventieve luik te versterken. Van ons federale gezondheidsbudget gaat nog geen drie procent naar preventie. We hebben zeer performante systemen ontwikkeld om mensen te helpen als er eenmaal klachten zijn, maar we zijn zeer slecht in het voorkomen van problemen. Preventief werken houdt in dat je veel breder kijkt dan de zorg alleen en je afvraagt hoe het komt dat veel mensen vastlopen. Meer preventie betekent ook dat er meer ruimte komt voor de hardnekkige en diepgaandere zorgvragen waar nu vaak geen tijd voor is. Als kinderen met suïcideneigingen drie maanden moeten wachten om in de zorg te worden opgenomen, dan hebben we het fout gedaan.'

U verwees in het begin van het gesprek naar de organisatie van de zorg als een manier om een

STEFAN DE WICKERE

kentering teweeg te brengen. Wat bedoelt u daarmee?

'Natuurlijk moet je gespecialiseerde zorg aanbieden aan wie ze nodig heeft, maar we moeten veel meer aandacht besteden aan een zeer laagdrempelige eerstelijnszorg van huisartsen, psychologen, sociaal werkers. Wijkgezondheidscentra zijn een uitstekend voorbeeld. Mensen kunnen er terecht bij een groep goed opgeleide generalisten die vanuit meerdere disciplines hulp kunnen bieden nog voor er sprake is van grote problemen of zware pathologieën. Ook mensen met een lagere sociaaleconomische status en een beperkt netwerk, die niet goed geïnformeerd zijn en niet vertrouwd met de doolhof van de gespecialiseerde zorg, en die anders uit de boot vallen.'

Met de wijkgezondheidscentra zitten we op het lokale niveau. Hoe belangrijk is dat?

'Zeer belangrijk. We hebben zorg uit de buurten getrokken en ondergebracht bij instellingen, nu zien we de tegenovergestelde beweging. In buurten en wijken zijn er veel mogelijkheden die we nu nauwelijks aanboren. Het gaat dan over wijkgezondheidscentra maar ook over kleine taken doen voor elkaar, over netwerken ondersteunen, over ouderenzorg en crèches bij elkaar brengen enzovoort. Als je meer van de buurt gebruikmaakt, hebben mensen minder professionele zorg nodig voor van alles en nog wat. Het is geen mirakeloplossing, maar ze is wel belangrijk.'

We moeten dus iets minder met onszelf bezig zijn en iets meer met de ander.

'Mensen moeten over hun eigen leven kunnen beschikken, maar ze moeten weer leren beseffen dat iets doen voor een ander ook voor henzelf een zeer zinvolle ervaring kan zijn. Dat inzicht was heel sterk tijdens de covidpandemie, maar het is alweer aan het wegebben. Natuurlijk gaan we niet meer terug naar de samenleving van drie generaties onder één dak, dat hoeft ook niet. Maar je ziet wel dat het aantal kangoeroewoningen toeneemt of dat senioren elk een eigen appartement hebben en enkele ruimtes met elkaar delen en bepaalde taken samen opnemen. En natuurlijk is de samenleving complexer gewor-

'Preventief werken houdt in dat je veel breder kijkt dan de zorg alleen en je afvraagt hoe het komt dat veel mensen vastlopen. Meer preventie betekent ook dat er meer ruimte komt voor de hardnekkige en diepgaandere zorgvragen waar nu vaak geen tijd voor is.'

STEFAN DEWICKERE

'De zorg is bedoeld om performant te zijn in urgente situaties en om bezig te zijn met hardnekkige problemen die echt professionele ondersteuning vragen. De samenleving moet zich afvragen hoe ze problemen kan voorkomen en hoe ze andere sectoren kan inschakelen om het preventieve luik te versterken.'

den, maar niet alles is complex, dat wordt vaak als een alibi gebruikt om niets te doen. Dingen zijn niet per definitie onoplosbaar. De elektrificatie van auto's zal nu in tien jaar een feit zijn, nadat we veertig jaar hebben geleuterd over hoe lastig dat wel zou zijn. Als de energieprijzen fors stijgen, kunnen burgers en bedrijven plots een kwart besparen op hun verbruik. Dat is fenomenaal. Maar er moet een *window of opportunity* zijn. Als je niets doet terwijl het raam openstaat, mag je het vergeten. Als je dan een commissie opricht en vijftien experts een veel te dik rapport laat schrijven, is het momentum al lang vervlogen.'

Was covid niet zo'n window om de zorg te reorganiseren?

'Absoluut, het is mijn diepe frustratie dat dit niet is gebeurd. We zijn er niet in geslaagd om het niveau van crisismanagement te overstijgen en een toekomstvisie te ontwikkelen. En ik kan dat de beleidsmakers niet eens kwalijk nemen, want zij leven van verkiezing naar verkiezing. Om de transitie te maken hebben we instellingen nodig die verder werken dan de volgende legislatuur. In het Scandinavische model worden de grote lijnen niet enkel bepaald door politici. Instellingen vragen zich nu af welke zorgnoden er zullen zijn in 2040 en wat ze daar nu aan moeten doen. Zij zetten de grote lijnen uit, politici

kunnen een beetje naar links of rechts opschuiven. Dat is goal oriented care, doelstellingen gekoppeld aan de zorgnoden. Ze gaan niet uit van de systemen, zoals wij, maar van de behoeften. Kijk, we hebben modellen die vrij goed voorspellen welke zorgnoden er over tien jaar zullen zijn. De vraag is dan wat we nu al moeten doen om daaraan tegemoet te komen en zelfs te voorkomen dat het zo erg wordt als voorspeld. Anders strompelen we van crisis naar crisis en geraken de problemen niet fundamenteel opgelost. Ik merk wel een interessante dynamiek op het niveau van de steden. Een natiestaat is veel logger dan een stad, een wijk, een buurt. Op stedelijk niveau een straat heraanleggen, een groenzone maken, de snelheid van auto's beperken tot 30 of zelfs 20 km/u gaat relatief snel en eenvoudig. Dat zijn ingrepen waar je geen federaal parlement voor nodig hebt, maar die wel een enorme impact hebben op het dagelijks leven. Op dat niveau kunnen we veel meer veranderen dan we vermoeden. Het kan. Ook op het vlak van zorg. We moeten de buurten en wijken herontdekken en mensen daar weer samenbrengen. Voor de hand liggende dingen die meestal de moeilijkste zijn om te realiseren. Kom uit uw kot. Lokale besturen moeten niet wachten op dé grote hervorming, het grote plan dat tot in het kleinste detail is voorbereid. Ze kunnen nu al aan de verandering werken.'

EXPEDITE K

Kortrijk 1 juni 2023

Laat je meevoeren langs de route

Toekomstgericht kijken naar lokaal zorg- en gezondheidsbeleid'

Ontdek het programma en schrijf je in via opleidingen.vvsg.be/expeditie-k

2^e
EDITIE

GEMEENTELIJK ONDERWIJS: VERZELFSTANDIGEN EN SAMENWERKEN

Door Jurgens Bal

Hoe kunnen we het gemeentelijk onderwijs verzelfstandigen? En waarom zouden we dat doen? Met welke aspecten moeten we rekening houden? De vraag leeft bij vele gemeentebesturen en hun onderwijsinstellingen. Deze pocket probeert antwoorden te formuleren.

We focussen op de specifieke onderwijsvraagstukken over personeel, financiën, infrastructuur en het officieel karakter van het gemeentelijk onderwijs. Daarbij vertrekken we van het inrichten van onderwijs in de klassieke gemeentelijke setting (begrip schoolbestuur, bevoegdheidsverdeling) en gaan vervolgens na wat de mogelijke gevolgen zijn bij delegatie, financiële responsabilisering, interne en externe verzelfstandiging. Een afwegingskader brengt de pro's en contra's in kaart.

Soms wordt ook samenwerking gezocht met andere (gemeentelijke) partners. Welke mogelijkheden bestaan er dan, nu en in de toekomst? We overlopen de gewone contractuele samenwerking, enkele samenwerkingsvormen zoals de scholengemeenschap en de specifieke mogelijkheden van de interlokale onderwijsvereniging (ILOV).

Opzoeken in deze pocket is eenvoudig door de opbouw in vragen en antwoorden. Schema's en tabellen geven een duidelijk overzicht.

Deze pocket is een onmisbaar instrument voor iedereen die meer wil weten over de mogelijkheden om te verzelfstandigen of samen te werken binnen de gemeentelijke onderwijscontext.

**GEMEENTELIJK ONDERWIJS:
VERZELFSTANDIGEN EN SAMENWERKEN**

Auteur: Jurgens Bal
ISBN (print): 9782509042477

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

extenso

OV
Steden & Gemeenten
5G

politeia

Bevoegdheid opvang schoolkinderen bij lokale besturen: waar staan we vandaag?

Met het decreet buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) wil de Vlaamse regering in elke Vlaamse gemeente een geïntegreerd aanbod van opvang en activiteiten realiseren. De lokale besturen krijgen daarvoor de regie en vanaf 1 januari 2026 ook financiële middelen in handen. De ambities van de Vlaamse regering zijn niet min, de uitdagingen voor de lokale besturen al helemaal niet. De VVSG blijft daarom de belangen van de lokale besturen verdedigen.

In het decreet BOA staat het kind centraal. Samen met de verschillende partners stippelt het lokale bestuur het lokale BOA-beleid uit. Ze realiseren een toegankelijk en betaalbaar opvang- en activiteiten aanbod met speelmogelijkheden en ont-plooiingskansen voor elk kind in de gemeente.

Vanaf 1 januari 2026 krijgen alle lokale besturen hier Vlaamse subsidies voor. Bij de goedkeuring van het decreet besliste de Vlaamse regering om de beschikbare middelen voor buitenschoolse opvang te herverdelen over de Vlaamse steden en gemeenten op basis van objectieve cijfers: het aantal kinderen dat in de gemeente woont en naar school gaat. Met die subsidies moet het lokale bestuur het lokale opvang- en activiteiten aanbod financieren. Daardoor zullen sommige lokale besturen meer subsidies ontvangen dan vroeger. Een aantal lokale besturen investeerden in het verleden zelf veel in het aanbod buitenschoolse opvang op hun grondgebied. Met het decreet BOA krijgen die lokale besturen daar

nu voor het eerst Vlaamse middelen voor, op basis van de lokale situatie. Dit creëert lokale kansen om de buitenschoolse opvang aantrekkelijker en meer divers te maken.

Maar daartegenover staat dat heel wat lokale besturen subsidies die Opgroeien vandaag inzet in de gemeente, zullen zien verdwijnen. Een derde van de lokale besturen moet zelfs meer dan 40% van de middelen die vandaag in hun gemeente ingezet worden voor buitenschoolse kinderopvang, inleveren. Deze lokale besturen hebben wel recht op een tijdelijke compensatiesubsidie. Maar omdat de toekomstige subsidie afhankelijk zal zijn van het aantal kinderen dat in de periode 2023-2025 in de gemeente woont en naar school gaat, is het nog niet exact duidelijk welke lokale besturen recht zullen hebben op de tijdelijke compensatiesubsidie. En zelfs met de tijdelijke compensatiesubsidie blijft het voor hen een enorme dobber om het bestaande opvangaanbod in stand te houden met zo'n verlies aan financiële middelen.

Financieel groeipad

Een aantrekkelijk en gevarieerd aanbod ontwikkelen op maat van elk kind kost geld. De regie voeren en bruggen bouwen tussen partners en sectoren eveneens. Hoe kun je vrijetijdsactoren stimuleren om mee te werken aan het lokale beleid buitenschoolse opvang en activiteiten, als je geen financiële wortel ter beschikking hebt om hen te verleiden? Dat is grotendeels afhankelijk van hun goodwill en het lokale engagement. De VVSG stelt vast dat de huidige middelen duidelijk onvoldoende zijn om elk lokaal bestuur in staat te stellen de ambities van het decreet waar te maken. Daarom beloofde de Vlaamse regering een budgettair groeipad, maar dat blijft tot nu toe wel zeer beperkt. In september 2021 voegde ze 6,3 miljoen uit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding toe aan het toenmalige budget van 100 miljoen euro. Deze investering paste in het uitbreidingsbeleid voor kinderopvang en ze kon dankzij het relanceplan 'Vlaamse veerkracht' versneld doorgevoerd worden. Afgezien daarvan krijgen de lokale besturen tot nu toe geen zicht op een verder budgettair groeipad om de doelstellingen van het decreet BOA te realiseren.

Aan de slag met toegankelijkheid

De subsidie die lokale besturen vanaf 1 januari 2026 ontvangen, is gedeeltelijk afhankelijk van het aantal kwetsbare gezinnen in de gemeente.

De huidige middelen zijn duidelijk onvoldoende om elk lokaal bestuur in staat te stellen de ambities van het decreet waar te maken. Daarom beloofde de Vlaamse regering een budgettair groeipad, maar dat blijft tot nu toe wel zeer beperkt.

Een sterk aanbod buitenschoolse opvang en activiteiten moet immers toegankelijk zijn voor zoveel mogelijk kinderen in de gemeente. Vanaf 1 januari 2030 zal de subsidie gebaseerd worden op het effectieve bereik van deze doelgroep aangevuld met de doelgroep kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

De Vlaamse regering besliste echter nog niet over de invulling van deze indicatoren toegankelijkheid. Daardoor wachten we nog steeds op een definitie van 'kwetsbare gezinnen' en 'kinderen met een specifieke zorgbehoefte'. Ook de financiële middelen die daartegenover zullen staan, kennen we nog niet. Opnieuw brengt dat onzekerheid met zich mee. Lokale besturen bereiden zich volop voor om klaar te zijn tegen 2026, maar weten nog niet wat dit zal betekenen voor het luik toegankelijkheid. De VVSG vraagt daarom via verschillende fora dringend de nodige beslissingen te nemen. Om werk te kunnen maken van een toegankelijk lokaal aanbod van goede kwaliteit zullen deze financiële middelen voldoende hoog moeten zijn.

Regie voeren

De regie BOA is de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur. Dat kent het lokale landschap en de behoeften van de inwoners immers het best. Het aanbod daarop afstemmen door in overleg te gaan en samen te werken met de verschillende lokale partners vraagt echter tijd en middelen.

Uit de vele contacten met het werkveld leren we dat het niet evident is om lokaal de regie BOA te voeren. 42 lokale besturen ontvangen nu, tijdens de overgangperiode, al een subsidie om de doelstellingen van het decreet in de praktijk om te zetten. Met die middelen kunnen ze bijvoorbeeld iemand aanwerven die de regiefunctie ontwikkelt. Een BOA-regisseur die partners samenbrengt, de eerste stappen zet in de richting van

De VVSG staat vierkant achter de doelstellingen van het decreet BOA. Elk kind heeft recht op een gevarieerd aanbod van opvang en activiteiten op zijn of haar maat.

de lokale visie, een omgevingsanalyse maakt, in kaart brengt wat ouders en kinderen nodig hebben, proefprojecten coördineert enzovoort.

En de overige 258 Vlaamse steden en gemeenten? Die ontvangen op dit ogenblik geen middelen om hun BOA-beleid voor te bereiden en uit te rollen. In die lokale besturen gaan de subsidies vandaag nog rechtstreeks naar de organisatoren buitenschoolse kinderopvang. Ze zijn dus aangewezen op hun eigen middelen om stappen te zetten naar een lokaal beleid BOA. In de meeste lokale besturen is er wel al een trekker aangeduid, maar gezien de hoge werkdruk en de beperkte financiële middelen is dit meestal geen evidente opdracht.

Toekomstperspectief nodig

We concluderen dat er bijkomende financiële inspanningen en een duidelijk financieel groeipad van de Vlaamse regering nodig zijn om de doelstellingen van het decreet te realiseren. Beleid uittekenen zonder dat er voldoende budget tegenover staat, is heel moeilijk. De VVSG vraagt daarom dat de lokale besturen zo snel mogelijk vernemen welk budget er beschikbaar is voor toegankelijkheid, welke lokale besturen in aanmerking zullen komen voor een compensatiesubsidie en hoe het financieel groeipad eruit zal zien. Daarbij aansluitend wil ze ook een objectief onderzoek naar de middelen die op lokaal niveau nodig zijn om de waardevolle ambities van het decreet waar te maken.

We verwachten een engagement van de Vlaamse regering om te investeren

in ondersteuning en begeleiding van lokale besturen bij hun regieopdracht. De VVSG tracht op eigen initiatief als ondersteuner op te treden, onder andere door een vormings- en begeleidingsaanbod uit te werken. Daarnaast kunnen lokale besturen terugvallen op het inspiratiekader BOA en de 'STERK GEZIE'N'-informatiesessies van Opgroeien. Deze ondersteuning vanuit Vlaanderen is te beperkt en staat niet in verhouding tot de opdrachten, de ambities en de verwachtingen van het decreet BOA.

Toch staat de VVSG vierkant achter de doelstellingen van het decreet BOA. Elk kind heeft recht op een gevarieerd aanbod van opvang en activiteiten op zijn of haar maat. We zien dat heel wat lokale besturen zich al op de toekomst aan het voorbereiden zijn. De lokale besturen realiseren vandaag al veel moois, maar er ligt nog een pak werk te wachten. —

RIKA VERPOORTEN

VVSG-stafmedewerker Kinderopvang

Bekijk ons opleidingsaanbod voor BOA op <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/vorming>

Beluister in De lobby hoe VVSG-medewerkers aan de slag gaan met het decreet BOA om de belangen van de Vlaamse steden en gemeenten te behartigen.

 EXPEDITIE K Kortrijk 1 juni 2023

Laat je meevoeren langs de route 'Kind- en gezinsvriendelijk – Kind centraal'

Ontdek het programma en schrijf je in via opleidingen.vvsg.be/expeditie-k

Landbouw: van de periferie naar het centrum van de aandacht

De stad Aalst presenteerde in februari haar lokale landbouwbeleidsplan. 'Het is een plan voor en door landbouwers, gedragen door de sector én het beleid. We willen hiermee onze lokale landbouw ondersteunen en aantonen dat je als stad of gemeente wel degelijk iets te betekenen hebt,' zegt Katrien Beulens, schepen van Landbouw.

'In Aalst hebben we de voorbije jaren sterk ingezet op ruimtelijk beleid voor onze bebouwde omgeving, maar we hadden minder aandacht voor de ruimtelijke ontwikkelingen in landbouwgebied,' zegt de schepen. 'Dat is nochtans aanzienlijk: veertig procent van ons grondgebied is in het gewestplan ingekleurd als landbouwgebied. Tijdens gesprekken met landbouwers hoorde ik voortdurend dezelfde verzuchtingen terugkomen: de lastige bereikbaarheid van percelen, het zonevreemde gebruik van landbouwgrond, de stijgende grondprijzen... Ruimte wordt steeds schaarser en je voelt dat de landbouw onder druk staat. Met de opmaak van dit landbouwbeleidsplan, dat ook in het bestuursakkoord werd opgenomen, wilden we de situatie op ons grondgebied eens haarfijn ontrafelen om zo ook oplossingen te kunnen aanbieden.'

Geslaagde samenwerking

Expert landbouw Jan Blindeman was binnen de administratie de drijvende kracht achter de totstandkoming van het plan. 'Vrij veel gemeenten hebben de voorbije jaren werk gemaakt van een voedselstrategie, maar een landbouwbeleidsplan is eerder uitzonderlijk. We wilden echt vertrekken vanuit het standpunt van de landbouwers: waar lopen zij tegenaan, wat zijn hun bekommernissen en hoe kan de overheid helpen? Voor de eigenlijke opmaak van het plan kwamen we terecht bij Atelier Romain, een studiebureau dat gespecialiseerd is in complexe ruimtelijke onderzoeks- en ontwerpvragestukken. Ze overtuigden ons al snel, doordat ze hun eigen deskundigheid op het vlak van ruimtelijke ordening aanvulden met een onderzoeksteam met specialisten van ILVO (Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek), de Vlaamse Landmaatschappij en Let us. We zijn zeer tevreden over de samenwerking én het resultaat.'

Sally Lierman, vennoot bij het studiebureau, beaamt: 'Het klikte echt met de stad Aalst. Dit was een heel dankbare opdracht voor ons, omdat je de urgentie van het

vraagstuk voelde. De stad wist wel dat er van alles kwam kijken bij landbouw – vergunningen, bereikbaarheid van percelen, klimaatuitdagingen ... – maar had geen zicht op het landbouwgebied of de sector. Aan ons dus de taak om dat eens in beeld te brengen. Het eerste dat we in zo'n geval doen, is op zoek gaan naar de cijfers. Toen bleek dat van de 40 procent landbouwgebied op het Aalsterse grondgebied liefst 36,5 procent niet geregistreerd is voor landbouwgebruik. Dan heb je het over zonevreemd gebruik: woonuitbreidingen, tuinen, hobbypaardenhouderij... Dat is niet uitzonderlijk in Vlaanderen, maar het blijft wel frappant. Het toont aan dat het landbouwgebied serieus onder druk staat, zeker omdat ook andere sectoren – zoals natuur, bebossing, recreatie, industrie of wonen – steeds meer ruimte claimen.'

Sterke betrokkenheid van de landbouwers

Dat dit beleidsplan 'voor en door landbouwers' werd opgesteld, is geen holle frase: er kwam een sterk participatief traject. 'We zijn gestart met een enquête bij onze 106 landbouwbedrijven: waar liggen zij wakker van, wat speelt er op het terrein?' vertelt Jan Blindeman, die zelf instond voor de praktische opvolging. 'De respons was fenomenaal: liefst 70 procent heeft de enquête ingevuld, al moet ik erbij zeggen dat ik daar zelf ook extra inspanningen voor gedaan heb. Dat leidde ertoe dat het plan al van bij het prille begin een breed draagvlak had: de belangrijkste landbouwers waren erbij betrokken, ik heb de indruk dat enkel de zogenaamde pensioenboeren – 'premiejagers' die door de nieuwe Europese regeling weldra uit beeld zullen verdwijnen – en houders van hobbypaarden verstek lieten gaan. Die laatste vind ik trouwens een grotere bedreiging voor de landbouw dan bebossing, want ze drijven de grondprijzen serieus op... Nadien organiseerden we regelmatig druk bijgewoonde info- en overlegmomenten met onze lokale landbouwers en de experts. En ook intern overlegden we bij de op-

Jan Blindeman:

'Het is een misverstand te denken dat landbouw alleen een Europese of Vlaamse bevoegdheid is. Als je kijkt naar de lijst van actiepunten, dan zie je dat we als gemeente ook zelf veel kunnen doen op basis van bestaande regelgeving.'

Katrien Beulens:

‘De landbouwers voelen zich nu gehoord en gesteund. Ook intern verloopt de samenwerking met andere beleidsdomeinen – natuur, duurzaamheid, ruimtelijke ordening of openbare werken – heel vlot en constructief.’

maak van het plan regelmatig met andere beleidsdomeinen en diensten, onze zogenaamde klankbordgroep.’

‘Traditionele landbouwers – met gangbare akkerbouw of melkveeteelt – voelden zich vroeger soms in de kou gezet,’ vult Katrien Beulens aan. ‘Daar hebben we nu verandering in gebracht: de landbouwers voelen zich gehoord en gesteund. Ook intern verloopt de samenwerking met andere beleidsdomeinen – natuur, duurzaamheid, ruimtelijke ordening of openbare werken – heel vlot en constructief. Iedereen ziet het groeiende belang van open ruimte in, of het nu gaat om het ten volle benutten van landbouwgrond of het vrijwaren van natuurgebied.’

Het eigenlijke beleidsplan werd een lijvig werkstuk. ‘In het eerste luik schetsten we de huidige situatie en onderzochten we de dynamiek van de Aalsterse landbouw, met oog voor uitdagingen en kansen,’ zegt Sally Lierman. ‘In het Aalsterse zijn er vooral kleinschalige landbouwbedrijven actief, wat kansen biedt voor gebiedsgeïntegreerde landbouw. Uit ons onder-

zoek bleek ook dat de Aalsterse landbouwers zeker openstaan voor verandering, maar dat ze soms meer informatie nodig hebben of ondersteuning bij het faciliteren van samenwerkingsverbanden. In dat eerste deel hadden we ook uitgebreid aandacht voor de uitdagingen van de klimaatverandering: droogte, wateroverlast, biodiversiteit... In het tweede luik van de studie hebben we een landbouwbeleidsvisie uitgetekend die steunt op drie pijlers: het behoud en de kwaliteit van de landbouwsector, de schakels in de lokale landbouwketen en meervoudig en doordacht ruimtegebruik. Voor elk van die pijlers hebben we ambities en mogelijke actiepunten – 38 in totaal – geformuleerd.’

Veel mogelijkheden voor lokaal bestuur

‘Dat er zoveel actiepunten waren, bezorgde sommige gemeenteraadsleden op het einde wat koudwatervrees,’ zegt schepen Beulens. ‘Maar het is niet de bedoeling die nu allemaal tegelijk te verwezenlijken. Dit plan is vooral een geïntegreerde lange-

**Een kopje koffie,
een wereld van verschil**

PURO®

Fairtrade Coffee
saving the rainforest

CO₂-NEUTRAAL
Puro compenseert alle CO₂-uitstoot die vrijkomt bij de teelt, de verwerking, het vershippen en het branden van onze koffie.

FAIRTRADE KOFFIE
Elk pakje Puro-koffie is 100% Fairtrade. Onze koffieboeren ontvangen een eerlijke prijs voor hun koffiebonen en een extra premie om te investeren in hun toekomst.

REGENWOUDE BESCHERMEN
Voor elke verkochte kilo Puro-koffie kopen we bedreigde stukken regenwoud aan, samen met World Land Trust. Zo beschermen we al bijna 90.000 voetbalvelden aan regenwoud!

www.purocoffee.com
info@purocoffee.com · 0800 44 0 88

Landbouw, een blinde vlek in jouw stad of gemeente?

Enkele nuttige vragen voor lokale besturen die een landbouwbeleid willen ontwikkelen:

- Welk percentage van het grondgebied wordt gebruikt door landbouw en wat is het lokale beleid hieromtrent?
- Hoe gebeurt de verpachting van de publieke gronden (van OCMW en/of gemeente) en wie zijn de pachters?
- Werkt de gemeente zonevreemd gebruik van landbouwgronden in de hand door bijvoorbeeld verhuur aan niet-landbouwers of de verkoop van het eigen patrimonium?
- Beschikt de gemeente over een aanspreekpunt met deskundigheid omtrent landbouw?
- Worden (omgevings)vergunningaanvragen in landbouwgebied voldoende kritisch bekeken om de belangen van de landbouwsector te vrijwaren?
- Is er beleid voor landbouwwegen en bereikbaarheid van landbouwpercelen of is er vooral aandacht voor trage wegen in functie van recreatie?
- Overweegt de gemeente om voor eigen evenementen lokale producten aan te kopen?

termijnvisie. We hebben nu vijftien prioritaire actiepunten gekozen waarvan we de volgende jaren werk zullen maken. Op drie daarvan wil ik al tijdens deze legislatuur volop inzetten: de bereikbaarheid van de percelen, het verpachten van de gronden waar we als stad of OCMW eigenaar van zijn – waarbij we door de bestaande wetgeving beter te respecteren jonge landbouwers een duwtje in de rug kunnen geven – en het helpen van de boeren bij hun transitie om economisch rendabel te blijven, klimaatrobuuster te worden en meer in te zetten op de korte keten.’

‘Ik werk sinds 1980 aan de stad en ben heel blij dat ik dit nog mag meemaken,’ zegt Jan Blindeman. ‘Het is een misverstand te denken dat landbouw alleen een Europese of Vlaamse bevoegdheid is. We formuleren inderdaad belangrijke aanbevelingen aan de hogere overheden: het zonevreemd gebruik hoger op de beleidsagenda plaatsen, eindelijk eens de pachtwetgeving herzien – we zijn in blijde verwachting van een decreet – en werk maken van integraal ruimtebeleid met een geïntegreerde visie. Maar als je kijkt naar de lijst van actiepunten, dan zie je dat we als gemeente ook zelf veel kunnen doen op basis van bestaande regelgeving, zoals het gemeentewegendecreet of het omgevingsdecreet. We kunnen werken aan consequent handhavings- en monitoringsbeleid voor zonevreemd ruimtegebruik, het landbouwbeleid verankeren in het omgevingsbeleid, actief beleid voor onze publieke landbouwgronden voeren of lokale producten systematischer in de kijker zetten, om maar een paar voorbeelden te geven.’

Sally Lierman:
‘Een heel belangrijk actiepunt in het plan is om binnen het lokale bestuur een aanspreekpunt voor landbouwers in te richten. Iemand met kennis van zaken die de landbouwers kan ondersteunen.’

Netwerk van korteketeninitiatieven

Katrien Verbeke van Let us, een organisatie die continu op zoek gaat naar het verduurzamen van voedselsystemen, nam voor het landbouwbeleidsplan de initiatieven voor de korte keten onder de loep: ‘Ik was heel aangenaam verrast door het engagement en het dynamisme van de landbouwers. Eigenlijk was hun grootste vraag aan de overheid: Help ons om makkelijker samen te werken, breng ons in contact met andere landbouwers en organiseer informatie- en leermomenten. Voor de logistiek enzovoort zouden zij zelf wel zorgen.’

‘In het beleidsplan hebben we de ambitie geformuleerd om lokale producten en producenten op regelmatige basis meer visibiliteit te geven. Je kunt bijvoorbeeld boerderijen opnemen in toeristische routes of brochures, signalisatie aanbrengen, fietstochten organiseren, lokale producten centraal zetten tijdens evenementen of op toeristische hotspots. De overheid kan ook zelf het goede voorbeeld geven en de eigen aankopen gebruiken als hefboom voor lokale productie.’

Aanspreekpunt voor landbouwers

Sally Lierman: ‘Een heel belangrijk actiepunt in het plan is ook om binnen het lokale bestuur een aanspreekpunt voor landbouwers in te richten. Iemand met kennis van zaken die de landbouwers kan ondersteunen. In Aalst vervult Jan die rol nu, maar dat kan nog uitgebreid en versterkt worden. Landbouwers worden geconfronteerd met een snel veranderende, complexe en strenger wordende regelgeving vanuit verschillende beleidsdomeinen.’

‘Samenwerkingsverbanden mogelijk maken, boeren advies geven over bijvoorbeeld biodiversiteit, de waterhuishouding op het grondgebied verbeteren om zo de klimaatveranderingen in betere banen te leiden, bestaande procedures beter respecteren... allemaal dingen die we als lokaal bestuur zelf kunnen doen,’ besluit Katrien Beulens. ‘Met dit plan maken we duidelijk dat we landbouw belangrijk vinden, zowel economisch als maatschappelijk, en dat we waar mogelijk de landbouwers willen ondersteunen. Dat hoeft voor mij niet met de grote trom of de grootste budgetten, het gaat vooral ook om een mentaliteitsverandering.’ –

GUY BOURGEOIS
redacteur Lokaal

Bouwen aan een breed lokaal sociaal beleid

EEN BETAALBARE WOONST VOOR IEDEREEN: EEN UTOPIE OF NIET?

Door Hans Grymonprez en Griet Biels

Maatschappelijk werkers op de sociale dienst van het OCMW worden dagelijks geconfronteerd met de vaststelling dat veel mensen in financiële problemen raken door een te **hoge woonkost** in verhouding met hun inkomen. Vele OCMW's geven een **aanvullende steun** om de woonkosten te kunnen dragen. Reeds jaren staat in alle verkiezingsprogramma's betaalbaar wonen als een van de **grote uitdagingen of problemen** die aangepakt moeten worden.

Vandaag stellen we vast dat verre van iedereen in een betaalbare, kwaliteitsvolle woning kan wonen. Het grote aantal **dak- en thuislozen** die door de recente lokale daklozentellingen naar boven komen, is daar het manifeste bewijs van. Er is een **wooncrisis** aan de gang en die is zodanig ernstig dat een aantal organisaties de Vlaamse overheid zelfs via juridische weg willen overtuigen om de nodige maatregelen te treffen en het woonbeleid aan te passen.

Woonbeleid gaat onder meer over de **toegang** tot wonen, de **kwaliteit** van de woningen, de **woonzekerheid** en uiteraard ook over de **betaalbaarheid** van wonen. Kunnen wonen in een kwaliteitsvolle woning die geen onevenredige hap uit **het** gezinsbudget neemt, is voor veel mensen een bepalende factor. Het laat hen toe om deel te nemen aan de samenleving, om zichzelf te ontplooiën, om kansen te bieden aan hun kinderen ...

In dit cahier gaan we dieper in op **wonen** en plaatsen we het aspect **betaalbaarheid** voorop.

Deze publicatie verschijnt in de reeks
Bouwen aan een breed sociaal beleid

**EEN BETAALBARE WOONST VOOR IEDEREEN:
EEN UTOPIE OF NIET?**

Auteur: O.l.v. Hans Grymonprez en Griet Biels

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Communicatie als bindkracht

Een boek over communicatie-uitdagingen

Eric Goubin houdt als onderzoeker en docent bij de Thomas More hogeschool al ruim dertig jaar de vinger aan de pols van de overheidscommunicatie. Op vraag van communicatievereniging Kortom schreef hij een trendboek: *Communicatie als bindkracht*. Of nee, een 'uitdagingenboek', zoals hij het zelf noemt: 'tien communicatie-uitdagingen voor een sterke democratie en een warme samenleving'. We vroegen hem welke uitdagingen van bijzonder belang zijn voor lokale overheden.

In een boek over evoluties in het communicatievak verwacht je veel aandacht voor hippe technologische trends, zoals ChatGPT. Daarover heeft Eric Goubin het ook wel, maar hij legt toch vooral andere accenten. Om het gesprek te openen licht hij toe waarom. 'We kenden de afgelopen jaren spannende evoluties: de naweeën van de aanslagen van maart 2016, COVID-19, "verTrumping" en polarisatie van het maatschappelijk debat, de Oekraïne-crisis, een zeer laag vertrouwen in onze instellingen... Dan zijn er in overheidscommunicatie wel prominenter uitdagingen dan de omgang met ChatGPT. Wat niet wegneemt dat artificiële intelligentie en de slimme inzet van data enorm veel potentieel bieden voor dienstverlening en communicatie van lokale overheden.'

Laagdrempelige dienstverlening en communicatie op maat, is dat bij lokale overheden de hoofdambitie voor de nabije toekomst?

'Nee. De markantste vaststelling van de afgelopen jaren is dat de communicatie bij veel lokale overheden te ad hoc verloopt: we communiceren volgens de waan van de dag. Dat doen we in onze socialmediaposts, met persberichtjes hier en daar, met stukjes in het gemeentelijk magazine... We communiceren hoe langer hoe meer, via hoe langer hoe meer kanalen. Die communicatie gaat alle kanten op, maar geraakt vaak nergens. Dat komt ervan, als je geen communicatiekompas hebt: wat wil je organisatie eigenlijk bereiken met haar communicatie, welke impact wil je? Dat moet je helder krijgen voordat je doelgericht en succesvol kunt communiceren. Dat klinkt

vanzelfsprekend. Helaas ontbreekt net die focus, en niet alleen bij lokale overheden.'

'Focus gaat om meer dan "het brede publiek bereiken". Pas als je bij beleids mensen gaat doorvragen naar wat ze precies willen bereiken bij dat brede publiek, krijg je waardevolle antwoorden: meer mensen die hun rechten opnemen, houding en gedrag op het gebied van bijvoorbeeld gezondheid of klimaatproblematiek positief beïnvloeden, mikken op beter begrip en draagvlak voor het beleid van onze organisatie... Zo kom je in veel gevallen uit bij doelstellingen die bijdragen tot een sterkere democratie en een warme samenleving. Lokale overheden als Geel, Holsbeek, Meise, Oudenaarde bepaalden hun centrale communicatie doelen en bouwden daar een communicatieplan rond. Dat helpt om ad-hocwerk te temperen en "kwali-tijd" te reserveren voor communicatiewerk dat echt bijdraagt tot de gewenste resultaten.'

In je boek geef je tien communicatie-uitdagingen. Over welke hoor je het meest bij lokale overheden?

'Zowel bij lokale mandatarissen als bij communicatiemedewerkers merk ik een terecht groeiend besef van het belang van inclusieve communicatie. Maar willen is nog niet kunnen. Inclusieve communicatie is namelijk een veelzijdig en complex werkterrein met twee invalshoeken. Enerzijds gaat het om communicatie die in onze superdiverse samenleving bijdraagt aan positieve beeldvorming en verbinding door begrip en erkenning te ontwikkelen voor iedereen, ongeacht leeftijd, socio-economische achtergrond, gender, etnisch-culturele identiteit... Anderzijds werkt inclusieve communicatie drempelverlagend om elke doelgroep en zelfs elk individu zo goed mogelijk te bereiken, te be-raken en te betrekken bij beleid en inspraak, dienstverlening, het opnemen van rechten en plichten.'

'Je vindt diversiteit nog te weinig terug in beleidsorganen en op de werkvloer, ook bij communicatiediensten. We betrekken nog te zelden inwoners uit diverse doelgroepen bij de voorbereiding en evaluatie van de communicatie. Meer aandacht voor klare taal in de gedrukte en digitale kanalen is er de laatste jaren wel gekomen, maar daar mag het niet bij blijven. COVID-19 heeft duidelijk gemaakt dat "bredepubliekscommunicatie" niet volstaat om iederéén te bereiken en te overtuigen. Er zijn aanvullende communicatie-initiatieven voor een selectie van doelgroepen nodig. Veel lokale overheden komen daar nog niet toe.'

De markantste vaststelling van de afgelopen jaren is dat de communicatie bij veel lokale overheden te ad hoc verloopt: we communiceren volgens de waan van de dag. Die communicatie gaat alle kanten op, maar geraakt vaak nergens.

Digitale inclusie blijft ook in de toekomst een uitdaging. Wat moeten lokale overheden daar de komende jaren aan doen?

‘Binnen de inclusiegedachte is de grootste uitdaging voor de komende jaren het omgaan met vergrijzing en digitale inclusie. Anno 2023 gebruikt ongeveer 7% van de bevolking geen internet. Ongeveer vier burgers op de tien gebruiken het wel maar hebben zwakke digitale vaardigheden. Die groep heeft

nog steeds weinig of geen digitaal contact met diensten van de overheid zoals een gemeentelijk e-loket. In 2030 zal een kwart van de bevolking 65 jaar of ouder zijn. De ouderen van de toekomst zullen digitaal zijn. Maar uit verschillende onderzoeken blijkt dat de technologische evoluties zo snel gaan dat de bevolking ze amper nog kan volgen, en dan zeker de ouderen. In de komende decennia moeten steden en gemeenten

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeed? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

STEFAN DE WINKERE

als nabije overheid een inclusief digitaal aanbod ontwikkelen: informatiesessies, vorming, handleidingen, helpdesks, offline alternatieven... Dat gaat om zoveel meer dan knoppenkennis. Het gaat om informatiegeletterdheid: waar vind je veilig en makkelijk de informatie die je nodig hebt? Daar moeten we de mensen bij helpen.'

Sinds er wetgeving bestaat omtrent openbaarheid van bestuur, beleeft lokale overheidscommunicatie een sterke professionalisering. Blijft dat zich vertalen in meer mensen en middelen voor de communicatiediensten?

'Het gaat vooruit. Maar vooral bij kleinere lokale overheden zijn er te weinig communicatiemensen om zelfs maar het reguliere communicatiewerk tijdig en gedegen te ontwikkelen. Je merkt wel dat de communicatiemedewerkers de afgelopen jaren behalve op externe communicatie ook meer inzetten op interne communicatie, inspraak en participatie, evenals op het communicatief sterker maken van de hele organisatie.'

Dit laatste noem je in het boek 'collectief communicatief', een prominente ambitie voor de toekomst?

'Elke mandataris, medewerker en leidinggevende communiceert. Het is aan de communicatieprofessionals hen te helpen om de hele organisatie communicatief sterker te maken. Dit is bindkracht creëren op zijn mooist. Dat veronderstelt een gedi-versifieerde werkwijze. De basisfilosofie van "collectief communicatief" is dat elk individu in een organisatie mediawijzer en communicatief alerter en sterker wordt. Dat helpt om meer

Eric Goubin:

'Binnen de inclusiegedachte is de grootste uitdaging voor de komende jaren het omgaan met vergrijzing en digitale inclusie. De ouderen van de toekomst zullen digitaal zijn. Maar nu gaan de technologische evoluties zo snel dat de bevolking deze amper nog kan volgen.'

impact te krijgen en om misverstanden en polarisatie in te tomen.'

'Met politieke mandatarissen is het bijvoorbeeld belangrijk afspraken te maken over afstemming tussen hun persoonlijke communicatie als politicus en de lokale overheidscommunicatie. In gemeenten als Meerhout, St.-Gillis-Waas en Overijse is dit onderdeel van een afsprakennota. Cruciaal is om leidinggevend binnen lokale overheden te sensibiliseren en te vormen in hun rol bij interne en externe communicatie. En uiteindelijk hebben alle medewerkers van een stad of een gemeente de verantwoordelijkheid om met elkaar en met burgers goede contacten te onderhouden. Je merkt een evolutie waarbij communicatiediensten de communicatie minder strikt centraal houden, maar ze meer inzetten op sensibiliseren en coachen in de organisatie. "Collectief communicatief" is zonder meer de belangrijkste ambitie voor de toekomst.' —

MARTHE PANNECOUCKE
stafmedewerker Kortom

Communicatie als bindkracht: tien uitdagingen voor een sterke democratie en een warme samenleving verscheen bij uitgeverij Politeia. Bij elke uitdaging vind je tips en weg-wijzers naar goede praktijken.
www.politeia.be

EXPEDITIE K

Kortrijk 1 juni 2023

Auteur Eric Goubin komt aan het woord op Expeditie K, naar keuze in het voor- of namiddagprogramma.

Ontdek het programma en schrijf je in via opleidingen.vvsg.be/expeditie-k

Is uw lokaal bestuur klaar voor de energietransitie?

De energietransitie is de naam voor de omschakeling van alle huidige milieubelastende energiebronnen, de zogenaamde fossiele brandstoffen, naar duurzame, natuurlijke en ecologisch verantwoorde alternatieven. Deze energietransitie stelt ons voor de vraag: is die nieuwe energie beschikbaar? En is het betrouwbaar en vooral betaalbaar?

Ethias Services nv en Helexia Belgium hebben besloten om lokale besturen hierin bij te staan. Door onze krachten te bundelen en samen te werken zijn we in staat om uw energietransitie in de best mogelijke omstandigheden te analyseren en uit te voeren. De doelstelling is tweeledig: actie nemen op het gebied van energiebesparing en op het gebied van ecologie voor een maximaal effect.

Helexia is een ESCO, een «Energy Service Company», die haar klanten al meer dan 10 jaar ondersteunt in de belangrijkste fasen van een transitieproject. Helexia maakt deel uit van de Voltalia groep. Dankzij haar ervaring steekt zij al haar energie in het bereiken van

koolstofneutraliteitsdoelstellingen door samen met haar klanten winnende modellen te ontwikkelen. De aanpak van Helexia is specifiek en pragmatisch. Het «end to end»-proces stelt Helexia in staat op te treden als strategisch adviseur voor de vaststelling van doelstellingen, de nauwkeurige analyse van het verbruik via energie-audits en de vaststelling van een progressief overgangsplan. Ook de implementatie van oplossingen, projectmanagement, energie-monitoring en onderhoud wordt door Helexia verzorgd.

Om de uitvoering van het transitieproject te vergemakkelijken, kan Helexia ook optreden als derde-investeerder voor haar cliënt door in zijn plaats te investeren, waardoor deze zich op zijn kernactiviteit kan blijven concentreren zonder zijn ontwikkeling te bevriezen.

Dankzij deze samenwerking tussen Ethias Services nv en Helexia krijgt u dus niet alleen een deskundige gesprekspartner, maar meteen ook de noodzakelijke ervaring en knowhow om samen met u de overstap te maken naar een duurzame energietoekomst.

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be
ethiasservices@ethias.be

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

In samenwerking met

helexia

ethias
SERVICES

Ellen Dierckx

Voor iedereen een plaats in de samenleving

Balen doet wat weinig andere lokale besturen doen: een eigen dienstencentrum inrichten dat specifiek gericht is op (vooral) sociale en activerende tewerkstelling. Elke Balenaar kan in Den Travoo terecht voor een oplossing op maat die leidt naar een zinvol plekje op de lokale arbeidsmarkt. Ellen Dierckx is er coördinator en bezieler.

‘Toen ik als trajectbegeleider begon bij OCMW Balen, ging dat nog puur over tewerkstelling van leefloners in het kader van de artikel 60-maatregel,’ herinnert Ellen Dierckx zich. ‘Maar in onze landelijke gemeente speelden ook andere problematieken en bevonden er zich diverse doelgroepen in kwetsbare situaties, en we hebben onze werking daaraan aangepast. Zo startten we voor alleenstaande moeders een strijkdienst als sociale-economiebedrijf op, we gingen werken met jongeren, met psychisch kwetsbare mensen. Uiteindelijk kwam het idee om een dienstencentrum op te richten met een breed en laagdrempelig aanbod toegespitst op tewerkstelling, voor de meest kwetsbaren. Dat centrum heet Den Travoo en bestaat nu vijftien jaar.’ De deur van het dienstencentrum staat zonder meer open voor elke inwoner van Balen. ‘Elk jaar schrijven we een nieuw project uit en boren we nieuwe niches aan,’ gaat Ellen Dierckx voort. ‘Maar altijd laten we de keuze voor een nieuw initia-

STEFAN DEWICKEBE

- Bijna 22 jaar maatschappelijk werker bij lokaal bestuur Balen
- Coördinator van dienstencentrum voor tewerkstelling Den Travoo, dat ze 15 jaar geleden zelf mee oprichtte
- Overziet samen met zes collega's de steeds veranderende veelheid van regels en maatregelen in het tewerkstellings- en activeringslandschap
- Biedt aan elke inwoner van Balen begeleiding op maat voor een zinvolle werkplek binnen de lokale gemeenschap

tief afhangen van de problemen die we zien en de vragen die we binnenkrijgen: nu eens loopt er een project voor jongeren, dan weer een voor anderstalige vrouwen bijvoorbeeld.' Het activeringsbeleid wordt hier breed opgevat en is naast de reguliere arbeidsmarkt gericht op tewerkstelling in diverse trajecten en maatregelen zoals wijk-werken, arbeidsmatige activiteiten, tijdelijke werkervaring en dies meer. 'En die brede manier van werken loont,' zegt ze. 'Niet alleen zijn onze werkloosheidscijfers gedaald, onze werkzaamheidsgraad is gestegen. Wij richten ons eigenlijk al vijftien jaar op de groep van niet-beroepsactieven waarover nu zoveel sprake is. Neem het project "Sterk Werk" dat we uitrolden met steun van de provincie: daarvoor bedachten we een innovatief model om met behulp van een loopbaancoach en een geletterdheidscoach uit het Ligo-volwassenenonderwijs mensen uit de meest kwetsbare doelgroep toe te leiden naar de reguliere arbeidsmarkt. Welnu, na

tweeënhalf jaar hebben we 94 aanmeldingen waarvan 36 personen ofwel aan de slag zijn, ofwel een langdurige opleiding binnen het volwassenenonderwijs hebben aangevat. Dat zijn cijfers die ik me nooit had kunnen voorstellen.'

'Wist je dat we ook een 35-tal trajecten lopende hebben van personen die medische of psychosociale belemmeringen ervaren? Zij worden ingezet in scholen en woonzorgcentra, maar ook in bedrijven. Dat is vernieuwend, denk ik.' Ook de vele goede lokale samenwerkingen en partnerschappen die Ellen Dierckx en haar collega's onderhouden, volgen uit die vraaggerichte werking van het dienstencentrum. 'We nemen voor de cliënt contact op met potentiële werkgevers, met lokale initiatiefnemers en toeleidingspartners, maar ook met het CGG en het CAW. We informeren naar randvoorwaarden voor bijvoorbeeld kinderopvang en mobiliteit. We nemen altijd de telefoon en bellen, dat werkt het best. Er is een heel goede samenwerking met de ziekenfondsen, het RIZIV, het GTB, de VDAB. Naar het aanbod van die laatste verwijzen we door waar het kan, we willen dat niet vervangen maar net aanvullend werken. Wie-kent-wie blijft belangrijk, zeker als je in tandem samenwerkt in een dossier.' Den Travoo werkt ook proactief samen met het deeltijds onderwijs en heeft een overeenkomst met Justitie voor de inschakeling van werkgestraften.

'Momenteel zijn we hier met zeven collega's aan de slag,' vertelt Ellen Dierckx. 'Ieder van ons legt zich toe op bepaalde methodieken, programma's en doelgroepen. Maar binnen het dienstencentrum kunnen we allemaal te rade bij elkaar, en dat is nodig, want het tewerkstellingslandschap is een heus kluwen geworden. Elk jaar komen er nieuwe regels, maatregelen, voorwaarden, toeleidingen: provinciaal, Europees, Vlaams, federaal. Het geheel is nauwelijks nog te overzien. En dat we in onze job zoveel in afkortingen praten, helpt ook al niet. (lacht) Zodra we weten dat een cliënt bij

een werkgever aan de slag kan, moeten we bezig zijn met het statuut waarin dat kan, welke maatregelen we mogen combineren, welke vrijstellingen we moeten aanvragen. De looptijd van elke tewerkstellingsmaatregel is anders. Ik heb hier een groot structuurbord gemaakt en opgehangen. Komt er een nieuwe regel of maatregel bij, dan bekijk ik hoe ik die tussen de rest kan schuiven en positioneren, zodat het tot nieuwe kruisbestuivingen kan komen. Bij elke nieuwe projectoproep stel ik de vraag: blijven onze missie en visie overeind, als we hierop intekenen? Anders doen we het niet. Gelukkig hebben we een bestuur dat in onze voorstellen meegaat, anders zou de uitdaging nog groter zijn.'

Vorige week konden toch weer drie mensen via het dienstencentrum aan de slag. 'Voor die momenten doe je het,' glimlacht Ellen Dierckx. 'Voor een maatschappelijk werker *pur sang* blijft het doel om stappen vooruit te zetten met de cliënt, hoe klein die stappen ook zijn. En we bouwen stelselmatig op, om een terugval te vermijden. Mensen die bij ons terechtkomen, hebben vaak al honderd-en-een tegenslagen gekend. Onze partners proberen we zoveel mogelijk mee te krijgen in het individuele verhaal van de cliënt. Met de vangnetten die we inbouwen, kunnen cliënten ook al eens een bepaalde job uitproberen zonder hem te moeten aanvaarden. Dan durven ze al eens verder springen. De vertrouwensband met cliënten is ook sterk omdat we niet controlerend optreden over hun leefloon.' De collega's van Den Travoo stellen vast dat de werking die ze zo hebben opgebouwd, een terugverdienmodel is gebleken. De resultaten zijn uitstekend, de diversiteit op de werkvloer is sterk, de strategie 'werkt'. Hoe dat komt? 'Pure verbinding,' luidt het antwoord van Ellen Dierckx. 'We doen niets nieuws, het is hoe we het aanpakken: heel lokaal, zowel één op één als in de groepsvormingen.' —

PIETER PLAS

hoofdredacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

mei - juni

Training Power BI (beginners en gevorderden)

Online verschillende datums

Met Power BI kun je data visualiseren en inzichten delen binnen je organisatie, of je kunt ze insluiten in een app of website. Op basis van verschillende databronnen zoals sensordata kun je visueel aantrekkelijke rapporten maken.
vvsg.be/opleidingen

Themababbel: Afwijkingen op de gebruikersbijdrage

Online 4 mei

Als dienst gezinszorg mag je een afwijking toekennen op de gebruikersbijdrage. Dat moet je dan wel goed motiveren. Maar voor wie doe je dit? Of wanneer doe je het net niet? Hiervoor een algemeen beleid ontwikkelen is niet simpel. Tijd om dus even met collega's van gedachten te wisselen.
vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag Bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit

Gent 4 mei

Ondermijnende criminaliteit komt in alle steden en gemeenten voor en weegt zwaar op de leefomgeving van burgers en op de bonafide lokale economie. Met deze Inspiratiedag willen we inzage bieden in de barrière die ieder lokaal bestuur kan opwerpen, waardoor deze vorm van criminaliteit zo goed als onmogelijk wordt.
vvsg.be/opleidingen

Leidinggeven voor ploegbazen

Online 4 mei

Een ploeg aansturen is een hele uitdaging. Elke medewerker is verschillend, met eigen sterktes en werkpunten, behoeften en persoonlijkheid. In deze opleiding staan we samen stil bij de taak van ploegbaas als leidinggevende en bekijken we hoe je van je

medewerkers een gemotiveerd team kunt maken dat goed werk aflevert.

vvsg.be/opleidingen

Opleidingen voor OCMW-medewerkers die instaan voor het begeleiden van vluchtelingen

Diverse locaties vanaf 4 mei

Deze korte opleiding geeft je een introductie in migratie- en acculturatiegerelateerde processen, in psychosociale problemen en in je mogelijkheden als maatschappelijk werker of hulpverlener bij de psychosociale begeleiding van mensen met een vluchtelingenachtergrond.
vvsg.be/opleidingen

De gebruikersbijdrage voor gezinszorg berekenen

Brussel 9 mei

Een essentieel onderdeel van het sociaal onderzoek is de berekening van de gebruikersbijdrage. Je moet met een hoop factoren rekening houden. In deze workshop behandelen we zowel de basissituaties als enkele minder kant-en-klare voorbeelden. We tonen hoe je efficiënt en correct de juiste informatie verzamelt en de gebruikersbijdrage berekent.
vvsg.be/opleidingen

Intervisie BelRAI Screener

Gent 15 mei

De BelRAI Screener is de toegangspoort van de toekomst tot de Vlaamse sociale bescherming. Sinds 1 juni 2021 wordt het zorgbudget

zwaar zorgbehoevenden toegekend op basis van dit instrument. De indicatiestellers die deze rechtentoekening opvolgen, volgden vooraf een basisopleiding. Zij moeten per kalenderjaar minstens één intervisiemoment bijwonen om hun attest als indicatiesteller voor de BelRAI Screener te behouden.
vvsg.be/opleidingen

Expeditie K

Kortrijk 1 juni

Gemotiveerde mandataris, betrokken beleidsmaker of gepassioneerde medewerker van een lokaal bestuur, zet op 1 juni je avontuurlijke pet op voor een inspirerende expeditie in het veelzijdige Kortrijk. Via vernieuwende experimenten, verrassende sprekers en interactieve sessies ontdek je een nieuwe wereld.
vvsg.be/opleidingen

Financiering van het woonzorgcentrum: mee met de laatste wijzigingen

Gent 5 juni *

Om de woonzorgcentra te ondersteunen, overlopen we de recente aanpassingen in de financiering van het woonzorgcentrum. Welke bijstellingen zijn er gebeurd aan de voorwaarden en de berekening van de basistegemoetkoming voor zorg? Waaraan moeten de woonzorgcentra extra aandacht besteden bij het afsluiten van de referentieperiode 2022-2023?

Zijn er in aanloop van de volgende referentieperiode aanpassingen te verwachten in de financiering?
vvsg.be/opleidingen

Intervisie BelRAI Screener en het sociaal supplement

Leuven 13 juni *

De BelRAI Screener en het sociaal supplement zijn verplicht af te nemen instrumenten in het kader van het sociaal onderzoek bij cliënten van de dienst gezinszorg. De begeleidende medewerkers van de dienst gezinszorg moeten per kalenderjaar minstens één intervisiemoment bijwonen om hun attest als indicatiesteller voor zowel BelRAI Screener als sociaal supplement te behouden.
vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag Digitale Inclusie

Brussel 27 juni

De inspiratiedag digitale inclusie op 27 juni in Brussel is het digitale-inclusie-evenement van het jaar. Hier ontmoet je anderen die werken aan digitale inclusie, kom je de nieuwste onderzoeksinzichten te weten, ontdek je nieuwe publicaties, tools en goede praktijken.
vvsg.be/opleidingen

Noteer nu al

Inspiratiedag Zorg

Leuven 3 oktober

<https://www.vvsg.be/opleidingen/2023-inspiratiedag-zorg>

EXPEDITIE K Kortrijk 1 juni 2023

Ontdek het programma en schrijf je in via opleidingen.vvsg.be/expeditie-k

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

Procesmanagement

Gent 3 - 19 oktober

Procesmanagement ziet de verschillende activiteiten in relatie met elkaar en vormt op deze manier het hart van kwaliteitsmanagement. Als je procesmanagement op een doordachte manier toepast, brengt dit grote voordelen op: meer klantgerichtheid, betere resultaten, hogere efficiëntie, minder verspilling en betere risicobeheersing.

vvsg.be/opleidingen

Storytelling voor lokale besturen

Brussel 7 november

De boeiende verhalen in je gemeente ontdekken, zelf een verhaal maken dat je doelgroepen tot actie aanzet, en dat verhaal op een goede manier vertellen, live of voor de camera: je leert het allemaal in de opleiding Storytelling voor lokale politici van de VVSG en Verhalenmakers.

vvsg.be/opleidingen

Projectmanagement

Gent 20 en 27 november

Projectmatig werken is een strategie om binnen een afgesproken termijn en binnen de overeengekomen budgettaire grenzen een vooropgesteld resultaat te bereiken dat beantwoordt aan geëxpliciteerde kwaliteitscriteria. Het is een belangrijk element in het instrumentarium van organisatieontwikkeling. Het beheersen en prioriteren van parallelle projecten binnen een organisatie is gekend als programmamanagement.

vvsg.be/opleidingen

* Meer datums, thema's en/of locaties online via vvsg.be/opleidingen

02 mei 2023

GEMEENTE LUMMEN

Coördinator ICT

WOONPUNT ZENNEVALLEI

Medewerker huuradministratie

03 mei 2023

OCMW KORTENBERG

Deskundige energie

WELZIJNSKOEPEL WEST-BRABANT

- Twee maatschappelijk werkers

- Projectcoördinator

07 mei 2023

VVSG VZW

Stafmedewerker digitale transformatie

PROVINCIE ANTWERPEN

Stafmedewerker financiën

GEMEENTE SINT-GILLIS-WAAS

Preventieadviseur niveau 2

08 mei 2023

GEMEENTE SINT-MARTENS-LATEM

Maatschappelijk werker

GEMEENTE BOECHOUT

- Maatschappelijk werker

- Deskundige openbare werken en mobiliteit

LOKAAL BESTUUR LAAKDAL

Afdelingshoofd openbaar domein

09 mei 2023

WOONPUNT ZENNEVALLEI

Beleidsmedewerker woonmaatschappij

GEMEENTE MOL

Teamcoach openbaar domein

10 mei 2023

GEMEENTE PUURS-SINT-AMANDS

Expert ruimtelijke ordening /

omgevingsambtenaar

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE OF VGC

Leidend ambtenaar

13 mei 2023

HAVILAND

Deskundige mobiliteit

WVI

Intergemeentelijk handhaver ruimtelijke

ordening en milieu

14 mei 2023

GEMEENTE MERKSPLAS

Stafmedewerker omgevingsvergunningen

STAD ROESELARE

Maatschappelijk werker

GEMEENTE WINGENE

Buurtwerker

PROVINCIE ANTWERPEN

Dossierbehandelaar omgevingsvergunningen

28 mei 2023

VENECO

Jurist overheidsopdrachten

31 mei 2023

GEMEENTE ZWIJNDRECHT

Deskundige ICT

30 juni 2023

WVI

- Financieel manager

- Intergemeentelijk omgevingsambtenaar

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 6 (juni) - 12 mei

Lokaal 7/8 (juli-augustus) - 9 juni

Lokaal 9 (september) - 11 augustus

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

In haar maandelijkse column vertelt Nora Van Meeuwen over lokale thema's over de grens.

Schoentjes aan, naar de opvang!

Een jonge vrouw uit mijn kennissenkring verwacht haar eerste kindje. 'En heb je al opvang gevonden?' vraag je dan bijna automatisch, Belg zijnde. Ze kijkt verwonderd. Nu al? No stress! Dit is Noorwegen, met mammaperm en pappaperm, tijd genoeg om een opvangplaats te kiezen. *Perm* staat voor *permisjon*, ofte permissie. De permissie om betaald thuis te blijven en voor je baby te zorgen. Voor één kind duurt die 49 weken, voor een tweeling 59 en voor een drie- of nog-meerling 95. Dezelfde regeling geldt als je een kind adopteert. De eerste drie weken neemt de moeder in spe vóór de uitgerekende bevallingsdatum. De 46 weken met de pasgeborene – ik laat de meerlingen buiten beschouwing, het principe is hetzelfde – zijn netjes verdeeld: moeder en vader/meemoeder hebben elk vijftien weken. De overige zestien weken mogen ze verdelen zoals ze willen.

Hoe je de weken opneemt, in één keer of in schuifjes, apart of ook een beetje samen, dat bepaal je ook zelf, maar je moet ze nemen voordat je kind drie jaar is. Is er intussen nog een kind op komst, dan moet je de weken opgebruiken voordat het nieuwe kind geboren wordt. Vroeger kon je op die manier met een beetje planning en geluk je kinderwens vervullen en intussen een paar jaar thuisblijven. Maar nu de vijftien weken van de partner verloren gaan als die ze niet opneemt, is dat niet meer mogelijk.

Ze gunnen je hier dus ruim tijd met je kleintje, maar op een dag moet of mag het toch onder ouders' vleugels uit. Naar de *barnehagen*, letterlijk de kindertuin. Daar blijft het tot het naar de lagere school moet. Omdat Pernille duidelijk nog niet met haar hoofd bij de opvang is, vraag ik maar niet hoe dat hier eigenlijk zit met gemeentelijke en privéopvang. Waarom zou ik? De wetten, de taken van het lokale bestuur, zelfs de vraag of groepsopvang beter is dan familiale en privéopvang beter is dan gemeentelijke, je vindt het allemaal op het internet.

Eén ding is simpel. De wet legt de verantwoordelijkheid voor de kinderopvang bij de gemeente. Die kan zelf kindertuinen openen of privé-initiatieven financieren. Het is haar plicht in voldoende aanbod te voorzien voor alle rechthebbende kinderen op het grondgebied, en ze moet er ook op toezien dat alle gemeentelijke en privékindertuinen volgens de wettelijke regels werken en over voldoende middelen beschikken. Ouders betalen een bijdrage op basis van hun inkomen. Kinderen uit financieel kwetsbare gezinnen hebben recht op twintig gratis uren per week.

De schoolplicht begint pas na de zomervakantie van het jaar waarin een kind zes wordt. Kleuters hoeven dus helemaal niet naar de opvang, maar de meesten gaan wel. Volgens het Bureau voor Statistiek gaat 87,7 procent van de een- en tweejarigen, en 97,1 procent van de drie- tot

vijfjarigen. De kinderen krijgen dus ook geen beginnend onderricht in lezen, schrijven of rekenen. De wet schrijft voor dat de kindertuin samen met het thuismilieu de basis moet leggen voor een veelzijdige ontwikkeling, gebaseerd op waarden en tradities zoals respect voor mens en natuur, naastenliefde, vergeving, gelijkwaardigheid en solidariteit, waarden die tot uitdrukking komen in verschillende religies en filosofieën en die verankerd zijn in de mensenrechten. Kinderen moeten hun creativiteit, verwondering en onderzoeksdrang kunnen ontwikkelen en voor zichzelf, elkaar en de natuur leren zorgen, in een sfeer van respect en veiligheid. Een hele mondvol, maar ook een mooi programma waar me dunkt geen mens tegen kan zijn. En het personeel, hoor ik u al vragen, wie moet dat mooie programma mogelijk maken? Er is minimaal één begeleider per drie kinderen onder de drie jaar, en één per zes boven de drie jaar. En veel opvangvoorzieningen beschikken ook over vrijwilligers.

Wat mij altijd opvalt, is dat de ukken zoveel buiten zijn, en niet alleen in de buitenruimte van de kindertuin zelf. Zodra je even in de stad rondloopt, zie je wel groepen kindertjes en kinderbegeleiders met kinderwagens. Kom ik aan de bibliotheek, dan staan daar dikwijls een zevental wagentjes naast de ingang bij elkaar. De kleintjes zitten allemaal in de jeugdafdeling op de vloer en op bankjes, luisierend naar verhalen of bezig met boekjes. Heerlijk toch.

Buiten slapen doen ze trouwens ook, in hun kinderwagens. Lekker ingeduffeld, met een doek over de kap zodat ze geen prikkels krijgen, en hup, oogjes dicht. Ik vind het nog altijd verbazend. Zo'n rijtje kinderwagens onder een afdak, waar hier en daar wat gebrabbel uit komt, maar het werkt dus wel. En niet alleen op de boerenbuiten. Ook in de stad. Wie wel eens naar Euronews kijkt, heeft de reportage over de bouwerven in Oslo misschien ook gezien. Ze ging niet over kinderopvang maar over milieuvriendelijk bouwen. Op werven van overheidsgebouwen in Oslo mogen alleen bouwmachines met elektrische motor gebruikt worden. Een van de grote voordelen, vermeldde de werfleider, is dat de werven ook stil zijn. 'Er zijn hier twee kinderopvangen in de buurt, tweehonderd kinderen slapen hier allemaal buiten, en ze hebben nergens last van.'

En wat is nu het best: gemeentelijke opvang of privé? Uiteraard roepen de organisatoren en gebruikers van de privéopvang dat het daar het best is, maar bewezen is dat nooit. —

NORA VAN MEEUWEN
columnist van Lokaal

Ze groeien als paddenstoelen uit de grond. Zijn er al laadpalen in uw gemeente?

TotalEnergies installeert en opereert publieke laadpalen.

Ontdek onze realisaties

TotalEnergies

